

**16/CS
WP 238**

**Stanovisko 01/2016 k předloze rozhodnutí o odpovídající úrovni ochrany poskytované
štítem EU-USA na ochranu soukromí**

přijaté dne 13. dubna 2016

Tato pracovní skupina byla zřízena podle článku 29 směrnice 95/46/ES. Jedná se o nezávislý evropský poradní orgán pro otázky ochrany údajů a soukromí. Její úkoly jsou popsány v článku 30 směrnice 95/46/ES a v článku 15 směrnice 2002/58/ES.

Sekretariát zajišťuje ředitelství C (základní práva a občanství Unie) Evropské komise, Generální ředitelství pro spravedlnost a spotřebitele, B-1049 Brusel, Belgie, kancelář č. MO-59 02/013.

Internetové stránky: http://ec.europa.eu/justice/data-protection/index_en.htm

SHRNUTÍ

Dne 29. února 2016 Evropská komise zveřejnila sdělení, předlohu rozhodnutí o odpovídající úrovni ochrany a připojené dokumenty, které tvoří nový rámec pro transatlantickou výměnu osobních údajů pro obchodní účely: štít EU-USA na ochranu soukromí (dále též „štít na ochranu soukromí“), který má nahradit předchozí zásady „bezpečného přístavu“ Spojených států, jejichž platnost zrušil Soudní dvůr Evropské unie dne 6. října 2015 rozsudkem ve věci Schrems.

Podle čl. 30 odst. 1 písm. c) směrnice 95/46/ES pracovní skupina zřízená podle článku 29 tyto dokumenty posoudila, aby mohla k předloze rozhodnutí o odpovídající úrovni ochrany vydat své stanovisko. Pracovní skupina zřízená podle článku 29 posoudila jak obchodní hlediska, tak možné odchylky od zásad štítu na ochranu soukromí pro účely národní bezpečnosti, prosazování práva a veřejného zájmu.

Pracovní skupina zřízená podle článku 29 zohlednila příslušný právní rámec EU pro ochranu údajů stanovený směrnicí 95/46/ES, jakož i základní práva na soukromý život a ochranu údajů zakotvená v článku 8 Evropské úmluvy o lidských právech a v článcích 7 a 8 Listiny základních práv Evropské unie. Rovněž zvažila právo na účinnou právní ochranu a spravedlivý proces stanovené v článku 47 listiny i judikaturu týkající se různých základních práv.

Analýza navíc odráží zdůvodnění Soudního dvora Evropské unie v rozsudku Schrems, pokud jde o prostor, jaký má Komise pro zhodnocení posouzení odpovídající úrovně ochrany. S ohledem na základní práva na soukromí a ochranu údajů a počet fyzických osob, které budou předáváním potenciálně dotčeny, se musí provádět přísné prověrky a kontroly požadavků na odpovídající úroveň ochrany.

Na štít na ochranu soukromí je nutno nahlížet ve stávajícím mezinárodním kontextu, kterým je například nástup dat velkého objemu a rostoucí potřeba bezpečnosti. Rozsah a škála shromažďování a využívání osobních údajů od přijetí původního rozhodnutí o zásadách „bezpečného přístavu“ v roce 2000 dramaticky vzrostly. Evropské orgány pro ochranu údajů důrazně trvají na významu zásad, které hájí.

Pracovní skupina zřízená podle článku 29 především vítá významná zlepšení, jež štít na ochranu soukromí ve srovnání s rozhodnutím o zásadách „bezpečného přístavu“ přináší. Konstatuje, že vyjednávači vyřešili mnohé z nedostatků zásad „bezpečného přístavu“, které zdůrazňovala ve svém dopise místopředsedkyni Redingové ze dne 10. dubna 2014.

Kvůli tomu, že zásady a záruky poskytované štítem na ochranu soukromí jsou stanoveny jak v rozhodnutí o odpovídající úrovni ochrany, tak v jeho přílohách, je obtížné informace najít a někdy nejsou ve vzájemném souladu. To přispívá k celkové nejasnosti nového rámce a ztěžuje subjektům údajů, organizacím a orgánům pro ochranu údajů přístup k informacím. Taktéž použitý jazyk není dostatečně jasný. Pracovní skupina zřízená podle článku 29 tudíž

Komisi naléhavě vyzývá, aby zajistila zřetelnost a srozumitelnost rámce pro obě strany Atlantiku.

Pokud jde o příslušné právo, pracovní skupina zřízená podle článku 29 zdůrazňuje, že bude-li rozhodnutí o odpovídající úrovni ochrany štítu na ochranu soukromí přijato na základě směrnice 95/46/ES, musí být v souladu s právním rámcem EU pro ochranu údajů, a to jak z hlediska oblasti působnosti, tak z hlediska terminologie. Pracovní skupina zřízená podle článku 29 má za to, že krátce poté, co se začne používat obecné nařízení o ochraně údajů, musí se provést přezkum, aby se zajistilo, že v rozhodnutí o odpovídající úrovni ochrany a jeho přílohách bude dodržena vyšší úroveň ochrany údajů nabízená nařízením.

Ke komerčním hlediskům štítu na ochranu soukromí

Hlavním cílem pracovní skupiny zřízené podle článku 29 je zajistit, aby při zpracování osobních údajů v závislosti na ustanoveních štítu na ochranu soukromí byla zachována v zásadě rovnocenná úroveň ochrany fyzických osob. Přestože pracovní skupina zřízená podle článku 29 neočekává, že bude štít na ochranu soukromí prostou a vyčerpávající kopií právního rámce EU, je toho názoru, že by měl obsahovat podstatu základních zásad, a v důsledku toho by měl zajistit „v zásadě rovnocennou“ úroveň ochrany.

Bez ohledu na zlepšení, jež štít na ochranu soukromí přináší, je pracovní skupina zřízená podle článku 29 toho názoru, že některé klíčové zásady ochrany údajů uvedené v evropském právu se do předlohy rozhodnutí o odpovídající úrovni ochrany a jeho příloh nepromítají nebo byly nepřiměřeně nahrazeny alternativními pojmy.

Není například výslovně uvedena zásada uchovávání údajů a ze současného znění zásady integrity údajů a omezení účelu ji nelze jasně vyvodit. Dále zde není žádné ustanovení o ochraně, která by měla být poskytována vůči automatizovaným individuálním rozhodnutím založeným výhradně na automatizovaném zpracování. Rovněž je nejasné použití zásady omezení účelu na zpracování údajů. Pracovní skupina zřízená podle článku 29 navrhuje, aby za účelem vyjasnění používání několika důležitých pojmů byly mezi EU a Spojenými státy dohodnuty jasné definice, které budou tvořit součást slovníčku pojmů zahrnutého do často kladených otázek ohledně štítu na ochranu soukromí.

Vzhledem k tomu, že se štít na ochranu soukromí bude využívat také k předávání údajů mimo Spojené státy, trvá pracovní skupina zřízená podle článku 29 na tom, že další předávání od subjektu účastníciho se štítu na ochranu soukromí příjemcům ve třetích zemích by mělo poskytovat stejnou úroveň ochrany ve všech ohledech štítu (včetně národní bezpečnosti) a že by nemělo vést ke snižování nebo obcházení zásad EU pro ochranu údajů. V případě, kdy se předpokládá další předávání údajů do třetí země podle štítu na ochranu soukromí, měla by mít každá organizace účastníci se štítu povinnost posoudit ještě před předáním údajů veškeré povinné požadavky vnitrostátních právních předpisů dané třetí země, které se vztahují na příjemce údajů. Obecně dospěla pracovní skupina zřízená podle článku 29 k závěru, že pro další předávání osobních údajů z EU neexistuje dostatečný rámec, zejména pokud jde o oblast působnosti, omezení účelu a záruky vztahující se na předávání údajů zprostředkovatelům.

A konečně i přesto, že pracovní skupina zřízená podle článku 29 bere na vědomí, že byly fyzickým osobám poskytnuty další možnosti odvolání za účelem výkonu jejich práv, obává se, že se nové nápravné mechanismy mohou v praxi ukázat jako příliš složité, pro fyzické osoby z EU obtížně použitelné, a tudíž neúčinné. Je tedy zapotřebí další vyjasnění různých postupů odvolání; především by v případě ochoty mohly orgány EU pro ochranu údajů být v různých řízeních považovány za přirozené kontaktní místo pro fyzické osoby z EU a měly by mít možnost je zastupovat.

Odchytky pro účely národní bezpečnosti

Pracovní skupina zřízená podle článku 29 připomíná ohledně přístupu k údajům ze strany orgánů veřejné moci jak v EU, tak ve třetích zemích svou analýzu příslušných základních práv obsaženou v pracovním dokumentu o odůvodnění zásahů do základních práv na soukromí a ochranu údajů prostřednictvím sledovacích opatření při předávání osobních údajů (evropské základní záruky) (WP237).

Velký pokrok oproti rozhodnutí o zásadách „bezpečného přístavu“ spočívá v tom, že se předloha rozhodnutí o odpovídající úrovni ochrany nyní obšírně zabývá možným přístupem k údajům zpracovávaným v rámci štítu na ochranu soukromí pro účely národní bezpečnosti a prosazování práva. Pracovní skupina zřízená podle článku 29 tento významný pokrok uznává, stejně jako zvýšenou transparentnost, kterou nabízí státní správa Spojených států ohledně právních předpisů vztahujících se na shromažďování zpravodajských údajů (příloha VI).

Pracovní skupina zřízená podle článku 29 nicméně poznamenává, že prohlášení Úřadu ředitele národních zpravodajských služeb Spojených států (*Office of the Director of National Intelligence*, dále též „ODNI“) nevylučují masivní a nahodilé shromažďování osobních údajů pocházejících z EU. Pracovní skupina zřízená podle článku 29 připomíná svůj dlouhodobý postoj, že masivní a nahodilé sledování fyzických osob nelze v demokratické společnosti nikdy považovat za přiměřené a nezbytně nutné, jak vyžaduje ochrana poskytovaná příslušnými základními právy. Navíc je klíčový komplexní dohled na všechny sledovací programy. Pracovní skupina zřízená podle článku 29 si povšimla, že ve světle boje proti terorismu je zde sklon shromažďovat ještě více údajů masivním a nahodilým způsobem. Vzhledem k obavám, které to vzbuzuje ohledně ochrany základních práv na soukromí a ochranu údajů, čeká pracovní skupina zřízená podle článku 29 na nadcházející rozsudky Soudního dvora Evropské unie ve věcech masivního a nahodilého shromažďování údajů.

Pokud jde o opravné prostředky, vítá pracovní skupina zřízená podle článku 29 zřízení ombudsmana jako nového opravného mechanismu. To může znamenat významné zlepšení práv fyzických osob z EU, pokud jde o zpravodajské činnosti Spojených států. Pracovní skupina zřízená podle článku 29 se nicméně obává, že tato nová instituce není dostatečně nezávislá a není nadána dostatečnými pravomocemi, aby mohla účinně vykonávat své povinnosti, a že nezaručuje uspokojivou nápravu v případě neshody.

Společný přezkum

Mechanismus každoročního společného přezkumu uvedený v předloze rozhodnutí o odpovídající úrovni ochrany je klíčovým faktorem pro celkovou důvěryhodnost štítu na ochranu soukromí a pracovní skupina zřízená podle článku 29 s nadšením vítá, že tak bude možné přezkoumávat rozhodnutí o odpovídající úrovni ochrany. V tomto ohledu pracovní skupina zřízená podle článku 29 chápe, že se zástupci členských států v pracovní skupině budou moci plně podílet na postupu přezkumu, ale žádá vyjasnění přesných opatření. Předepsané postupy (včetně výsledné zprávy, jejího zveřejnění a možných dopadů, jakož i financování) je třeba dohodnout v dostatečném předstihu před prvním přezkumem.

Závěr

Pracovní skupina zřízená podle článku 29 bere na vědomí významná zlepšení, která štít na ochranu soukromí přináší ve srovnání s rozhodnutím o zásadách „bezpečného přístavu“, jehož platnost byla zrušena. Vzhledem k vyjádřeným obavám a požadovaným vyjasněním pracovní skupina zřízená podle článku 29 naléhavě vyzývá Komisi, aby tyto obavy rozptýlila, označila vhodná řešení a poskytla požadovaná vyjasnění, tak aby se předloha rozhodnutí o odpovídající úrovni ochrany vylepšila a aby se zajistilo, že ochrana poskytovaná štítem na ochranu soukromí je skutečně v zásadě rovnocenná ochraně poskytované v EU.

OBSAH

SHRNUTÍ	2
KE KOMERČNÍM HLEDISKŮM ŠTÍTU NA OCHRANU SOUKROMÍ	3
ODCHYLKY PRO ÚČELY NÁRODNÍ BEZPEČNOSTI	4
SPOLEČNÝ PŘEZKUM	5
ZÁVĚR	5
OBSAH	6
1. ÚVOD	9
1.1 OBECNÉ POZNÁMKY	10
1.1.1 ROZSAH POSOUZENÍ PROVEDENÉHO PRACOVNÍ SKUPINOU ZŘÍZENOU PODLE ČLÁNKU 29	10
1.1.2 POSOUZENÍ OBCHODNÍ ČÁSTI PŘEDLOHY ROZHODNUTÍ O ODPOVÍDAJÍCÍ ÚROVNI OCHRANY	10
1.1.3 POSOUZENÍ ODCHYLEK PRO PŘÍSTUP ORGÁNŮ VEŘEJNÉ MOCI A JEJICH OCHRANNÝCH OPATŘENÍ	11
1.2 PŘEDLOHA ROZHODNUTÍ O ODPOVÍDAJÍCÍ ÚROVNI OCHRANY	12
1.2.1 ROZSAH UPLATŇOVÁNÍ RÁMCE EU PRO OCHRANU ÚDAJŮ, A ZEJMÉNA ZÁSAD SMĚRNICE 95/46/ES	12
1.2.2 NEJASNOSTI V DOKUMENTECH ŠTÍTU NA OCHRANU SOUKROMÍ	13
1.2.3 SPOLEČNÝ PŘEZKUM A POZASTAVENÍ	15
1.2.4 REVIDOVANÝ PRÁVNÍ RÁMEC EU	15
2. POSOUZENÍ OBCHODNÍ ČÁSTI PŘEDLOHY ROZHODNUTÍ O ODPOVÍDAJÍCÍ ÚROVNI OCHRANY	16
2.1 OBECNÉ POZNÁMKY	16
2.1.1 ZLEPŠENÍ	16
2.1.2 POUŽÍVÁNÍ ŠTÍTU NA OCHRANU SOUKROMÍ NA ORGANIZACE, KTERÉ JEDNAJÍ JAKO ZPRACOVATEL (ZPROSTŘEDKOVATEL)	16
2.1.3 OMEZENÍ POVINNOSTI DODRŽOVAT ZÁSADY	17
2.1.4 NEEXISTENCE ZÁSADY OMEZENÍ UCHOVÁVÁNÍ ÚDAJŮ	18
2.1.5 NEDOSTATEČNÉ ZÁRUKY PRO AUTOMATICKÁ ROZHODNUTÍ, KTERÁ MAJÍ PRÁVNÍ ÚČINKY NEBO VÝZNAMNĚ POSTIHUJÍ FYZICKÉ OSOBY	18
2.1.6 PŘECHODNÉ OBDOBÍ PRO STÁVAJÍCÍ OBCHODNÍ VZTAHY	19
2.2 SPECIFICKÉ PŘIPOMÍNKY	19
2.2.1 TRANSPARENTNOST	19
2.2.2 MOŽNOST VOLBY	20
2.2.3 DALŠÍ PŘEDÁVÁNÍ	21
2.2.4 INTEGRITA ÚDAJŮ A OMEZENÍ ÚČELU	25
2.2.5 PRÁVO SUBJEKTŮ ÚDAJŮ NA PŘÍSTUP, OPRAVU A VÝMAZ	27
2.2.6 ODVOLÁNÍ, PROSAZOVÁNÍ A ODPOVĚDNOST (NÁPRAVNÉ MECHANISMY)	28
2.2.7 ZPRACOVÁNÍ ÚDAJŮ V OBLASTI LIDSKÝCH ZDROJŮ	32
2.2.8 LÉČIVA	34
2.2.9 VEŘEJNĚ DOSTUPNÉ INFORMACE	36
2.3 ZÁVĚRY	36
3. POSOUZENÍ ZÁRUK NÁRODNÍ BEZPEČNOSTI V PŘEDLOZE ROZHODNUTÍ O ODPOVÍDAJÍCÍ ÚROVNI OCHRANY	37

3.1 OCHRANNÁ OPATŘENÍ A OMEZENÍ PLATNÁ PRO VNITROSTÁTNÍ BEZPEČNOSTNÍ ORGÁNY SPOJENÝCH STÁTŮ	37
3.2 ZÁRUKA A – ZPRACOVÁNÍ BY MĚLO BÝT V SOULADU SE ZÁKONEM A VYCHÁZET ZE ZŘETELNÝCH, PŘESNÝCH A DOSTUPNÝCH PRAVIDEL	38
3.2.1 VLÁDNÍ NAŘÍZENÍ 12333 A PREZIDENTSKÁ SMĚRNICE 28	38
3.2.2 ZÁKON O ZABEZPEČOVÁNÍ INFORMACÍ O ČINNOSTECH CIZÍ MOCI	39
3.2.3 ZÁVĚR	40
3.3 ZÁRUKA B – JE TŘEBA PROKÁZAT NEZBYTNOST A PŘIMĚŘENOST, POKUD JDE O SLEDOVANÉ LEGITIMNÍ CÍLE	41
3.3.1 PREZIDENTSKÁ SMĚRNICE 28	41
3.3.2 ZÁKON O ZABEZPEČOVÁNÍ INFORMACÍ O ČINNOSTECH CIZÍ MOCI	42
3.3.3 ZÁVĚR	43
3.4 ZÁRUKA C – MĚL BY EXISTOVAT NEZÁVISLÝ MECHANISMUS DOHLEDU	44
3.4.1 VNITŘNÍ DOHLED	44
3.4.2 VNĚJŠÍ DOHLED	45
3.4.3 ZÁVĚR	46
3.5 ZÁRUKA D – FYZICKÉ OSOBY MUSÍ MÍT K DISPOZICI ÚČINNOU PRÁVNÍ OCHRANU	47
3.5.1 SOUDNÍ OPRAVNÉ PROSTŘEDKY	47
3.5.1.1 POŽADAVEK NA OPRÁVNĚNOST	47
3.5.1.2 PREZIDENTSKÁ SMĚRNICE 28	48
3.5.1.3 ZÁKON O ZABEZPEČOVÁNÍ INFORMACÍ O ČINNOSTECH CIZÍ MOCI	48
3.5.2 SPRÁVNÍ OPRAVNÉ PROSTŘEDKY	48
3.5.2.1 GENERÁLNÍ INSPEKTOŘI	48
3.5.2.2 ZÁKON O SVOBODĚ INFORMACÍ	48
3.5.3 OMBUDSMAN VE VĚCECH ŠTÍTU NA OCHRANU SOUKROMÍ	49
3.5.3.1 USTANOVENÍ OMBUDSMANA	49
3.5.3.2 POSOUZENÍ NOVÉHO MECHANISMU OMBUDSMANA	50
3.5.3.3 MŮŽE STAČIT USTANOVENÍ OMBUDSMANA SAMO O SOBĚ?	50
3.5.3.4 OBLAST PŮSOBNOSTI MECHANISMU OMBUDSMANA	52
3.5.3.5 „OPRÁVNĚNOST“ A POSTUP VYŘÍZENÍ ŽÁDOSTI	52
3.5.3.6 NEZÁVISLOST	53
3.5.3.7 VYŠETŘOVACÍ PRAVOMOCI	54
3.5.3.8 NÁPRÁVNÉ PRAVOMOCI	54
3.5.4 ZÁVĚREM	55
3.6 ZÁVĚREČNÉ POZNÁMKY K OCHRANNÝM OPATŘENÍM A OMEZENÍM PLATNÝM PRO VNITROSTÁTNÍ BEZPEČNOSTNÍ ORGÁNY SPOJENÝCH STÁTŮ	55
4. POSOUZENÍ ZÁRUK ŠTÍTU NA OCHRANU SOUKROMÍ V OBLASTI PROSAZOVÁNÍ PRÁVA	56
4.1 Úvod	56
4.2 UPLATŇOVÁNÍ EVROPSKÝCH ZÁKLADNÍCH ZÁRUK NA PŘÍSTUP DONUCOVACÍCH ORGÁNŮ K ÚDAJŮM V DRŽBĚ SPOLEČNOSTÍ	57
4.2.1 PŘÍSTUP DONUCOVACÍCH ORGÁNŮ K OSOBNÍM ÚDAJŮM BY MĚL BÝT V SOULADU SE ZÁKONEM A VYCHÁZET ZE ZŘETELNÝCH, PŘESNÝCH A DOSTUPNÝCH PRAVIDEL	57
4.2.2 JE TŘEBA PROKÁZAT NEZBYTNOST A PŘIMĚŘENOST, POKUD JDE O SLEDOVANÉ LEGITIMNÍ CÍLE	57
4.2.3 MĚL BY EXISTOVAT NEZÁVISLÝ MECHANISMUS DOHLEDU	59
4.2.4 FYZICKÉ OSOBY MUSÍ MÍT K DISPOZICI ÚČINNOU PRÁVNÍ OCHRANU	59
4.3 ZÁVĚREČNÉ POZNÁMKY	60

5. ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ	61
5.1 TŘI ZNEPOKOJIVÉ BODY	61
5.2 DOPORUČENÁ OBJASNĚNÍ	62

1. Úvod

Poté, co Soudní dvůr Evropské unie dne 6. října 2015 vynesl rozsudek ve věci Schrems¹, pracovní skupina zřízená podle článku 29 (dále též „pracovní skupina“) vyzvala členské státy Evropské unie (dále též „EU“) a další evropské orgány k otevřené diskuzi s orgány Spojených států amerických (dále též „Spojené státy“ nebo „USA“), aby se našla politická, právní a technická řešení, jež by umožnila takové předávání údajů na území USA, které bude dodržovat základní práva.

Po více než dvou letech vyjednávání dne 2. února 2016 dosáhly Evropská komise a Ministerstvo obchodu Spojených států amerických (dále též „ministerstvo obchodu“) politické shody ohledně *nového rámce pro transatlantickou výměnu osobních údajů pro obchodní účely: štítu EU-USA na ochranu soukromí* (dále též „štít na ochranu soukromí“), který má nahradit předchozí zásady „bezpečného přístavu“ Spojených států.

Dne 29. února 2016 Komise zveřejnila sdělení², předlohu rozhodnutí o odpovídající úrovni ochrany a příložené dokumenty, které budou tvořit štít na ochranu soukromí. V souladu s čl. 30 odst. 1 písm. c) směrnice 95/46/ES (dále též „směrnice“) pracovní skupina zřízená podle článku 29 tyto dokumenty posoudila, aby mohla vydat své aktuální stanovisko k předloze rozhodnutí o odpovídající úrovni ochrany vypracované Komisí, a to včetně podkladových dokumentů ke štítu na ochranu soukromí. Při posuzování rozdělila pracovní skupina zřízená podle článku 29 svou práci na posouzení obchodní části štítu na ochranu soukromí a na analýzu zavedených ochranných opatření, pokud jde o odchylky od zásad štítu na ochranu soukromí pro účely národní bezpečnosti, prosazování práva a veřejného zájmu.

Po vynesení rozsudku Schrems pracovní skupina zřízená podle článku 29 uspořádala několik schůzek se státní správou Spojených států, zástupci organizací občanské společnosti z EU i USA a s akademiky, aby připravila posouzení důsledků tohoto rozsudku. V průběhu posuzování štítu na ochranu soukromí byly uspořádány další schůzky s Evropskou komisí a se zástupci státní správy Spojených států. Při těchto schůzkách bylo poskytnuto několik vysvětlení, která byla také v tomto stanovisku zohledněna. Pracovní skupina zřízená podle článku 29 zdůrazňuje, že v této fázi byla tato vyjasnění pouze neformální a nelze je považovat za nedílnou součást předlohy rozhodnutí o odpovídající úrovni ochrany, protože nebyla dosud sepsána.

Pracovní skupina zřízená podle článku 29 nicméně obzvláště vítá závazek přijatý v průběhu těchto schůzek ministerstvem obchodu, které přislíbilo spolupracovat s orgány pro ochranu údajů v členských státech EU, co se týče uplatňování štítu na ochranu soukromí, a připravit pokyny a právní výklad týkající se uplatňování štítu na ochranu soukromí, jež budou zveřejněny na jeho internetových stránkách.

¹ Rozsudek Soudního dvora ze dne 6. října 2015, Schrems, C-362/14, ECLI:EU:C:2015:650 (dále též „rozsudek Schrems“).

² COM(2016)117 final, 29.2.2016.

1.1 Obecné poznámky

1.1.1 Rozsah posouzení provedeného pracovní skupinou zřízenou podle článku 29

Pracovní skupina zřízená podle článku 29 nejprve zohlednila příslušný rámec členských států Evropské unie pro ochranu údajů, včetně článku 8 Evropské úmluvy o lidských právech (dále též „EÚLP“), který chrání právo na soukromý a rodinný život, jakož i článků 7, 8 a 47 Listiny základních práv Evropské unie (dále též „listina“), jež v uvedeném pořadí chrání právo na soukromý a rodinný život, právo na ochranu osobních údajů a právo na účinnou právní ochranu a spravedlivý proces. Rovněž vzala v potaz příslušnou judikaturu, jakož i požadavky směrnice.

Požadavek, aby třetí země zajistila odpovídající úroveň ochrany údajů, dále vymezil Soudní dvůr Evropské unie v rozsudku Schrems. Soudní dvůr nejen vysvětlil, že ustanovení směrnice musí být vykládána „ve světle základních práv zaručených Listinou“³, a zejména článků 7 a 8. Rovněž uvedl, že formulaci „odpovídající úroveň ochrany“ je nutno chápat v tom smyslu, že „vyžaduje, aby tato třetí země skutečně zajišťovala na základě svých vnitrostátních předpisů nebo svých mezinárodních závazků takovou úroveň ochrany základních práv a svobod, jaká je rovnocenná úrovni zaručené v rámci Unie na základě směrnice 95/46 vykládané ve světle Listiny“⁴. U předchozího rozhodnutí o zásadách „bezpečného přístavu“ nebylo takové posouzení nikdy dostatečně podrobné. Pracovní skupina zřízená podle článku 29 proto posoudila předlohu rozhodnutí o odpovídající úrovni ochrany ve světle požadavku na poskytnutí analýzy toho, zda je úroveň ochrany základních práv a svobod *v zásadě rovnocenná* úrovni zaručené v rámci EU. Pracovní skupina zřízená podle článku 29 zdůrazňuje, že toto stanovisko obsahuje její základní obavy, ale že vzhledem k tomu, že od zveřejnění předlohy rozhodnutí o odpovídající úrovni ochrany uplynulo teprve krátké období, mohou později vyvstat další problémy.

Pracovní skupina zřízená podle článku 29 uznává, že Soudní dvůr Evropské unie tím, že v rozsudku Schrems vymezil slovo „odpovídající“ v čl. 25 odst. 6 směrnice jako „v zásadě rovnocenná“, odpovídající úroveň zpřesnil. Soudní dvůr zdůraznil, že přestože termín „odpovídající úroveň ochrany“ nepožaduje po třetí zemi, aby zajišťovala stejnou úroveň ochrany jako právní řád EU, je nutno jej chápat v tom smyslu, že vyžaduje, aby tato třetí země skutečně zajišťovala na základě svých vnitrostátních předpisů nebo svých mezinárodních závazků takovou úroveň ochrany základních práv a svobod, jaká je *v zásadě rovnocenná* úrovni zaručené v rámci Evropské unie na základě směrnice vykládané ve světle listiny.

1.1.2 Posouzení obchodní části předlohy rozhodnutí o odpovídající úrovni ochrany

Pracovní skupina zřízená podle článku 29 již vysvětlila, jakým způsobem použila klíčové zásady EU pro ochranu údajů na předávání osobních údajů do třetích zemí, ve svém pracovním dokumentu 12 s názvem Předávání osobních údajů do třetích zemí: uplatňování článků 25 a 26 směrnice EU o ochraně údajů (*Transfers of personal data to third countries:*

³ Rozsudek Schrems, bod 38.

⁴ Rozsudek Schrems, bod 73.

Applying Articles 25 and 26 of the EU data protection directive)⁵. Pracovní skupina zřízená podle článku 29 se snažila najít rovnocenná ochranná opatření, která zajišťují úroveň ochrany rovnocennou zásadám zaručeným ve směrnici, zejména pokud jde o omezení účelu, kvalitu a přiměřenost údajů, transparentnost, bezpečnost, práva na přístup, opravu a námitky, uchovávání údajů a omezení dalšího předávání údajů. Obdobná metoda byla použita ve stanoviscích vydaných pracovní skupinou zřízenou podle článku 29 v době posuzování původního rozhodnutí o odpovídající úrovni ochrany zásad „bezpečného přístavu“⁶ i v doporučeních přednesených v dopise pracovní skupiny bývalé místopředsdkyni Komise EU a komisaře pro spravedlnost Viviane Redingové zveřejněném dne 10. dubna 2014⁷.

1.1.3 Posouzení odchylek pro přístup orgánů veřejné moci a jejich ochranných opatření

Posouzení odchylek pro přístup orgánů veřejné moci k osobním údajům, na něž se vztahují zásady štítu na ochranu soukromí, je složité, zejména s ohledem na zvýšené povědomí orgánů pro ochranu údajů a široké veřejnosti o sledovacích programech Spojených států po odhalení Edwarda Snowdena. Pracovní skupina uznává a vítá úsilí státní správy Spojených států o zprůhlednění sledovacích programů a její ochotu zahrnout do štítu na ochranu soukromí další ochranná opatření. Zároveň pracovní skupina zřízená podle článku 29 zdůrazňuje, že jakékoliv zásahy do základních práv na soukromý život a ochranu údajů musejí být v demokratické společnosti opodstatnitelné. Soudní dvůr Evropské unie kritizoval skutečnost, že rozhodnutí o zásadách „bezpečného přístavu“ neobsahovalo žádné zjištění ohledně existence pravidel státního charakteru ve Spojených státech, jež mají omezit případné zásahy. Ani se nezmiňuje o existenci účinné právní ochrany před zásahy tohoto druhu.⁸

Pracovní skupina zřízená podle článku 29 tudíž zanalyzovala stávající právní rámec Spojených států a postupy zpravodajských agentur Spojených států, jak jsou popsány v přílohách předlohy rozhodnutí, jakož i podmínky, za nichž umožňují jakékoliv zásahy do základních práv na respektování soukromého života a na ochranu údajů chráněných v evropském právním rámci.

Za účelem vyhodnocení toho, zda by určitý zásah byl v demokratické společnosti opodstatnitelný, bylo provedeno posouzení ve světle evropské judikatury týkající se základních práv, která stanovuje čtyři základní záruky⁹ pro zpravodajské činnosti:

- A. Zpracování by mělo být v souladu se zákonem a mělo by se zakládat na jasných, přesných a dostupných pravidlech: to znamená, že kdokoli přiměřeně informovaný by měl být schopen předvídat, co by se mohlo stát s jeho údaji tam, kam jsou předávány.

⁵ Přijato pracovní skupinou zřízenou podle článku 29 dne 24. července 1998, zejména viz strana 6.

⁶ Viz WP62, WP32, WP27, WP23, WP21, WP19, WP15 a WP7.

⁷ http://ec.europa.eu/justice/data-protection/article-29/documentation/other-document/files/2014/20140410_wp29_to_ec_on_sh_recommendations.pdf

⁸ Rozsudek Schrems, body 87 a 88.

⁹ Evropské základní záruky se zakládají na judikatuře Soudního dvora Evropské unie a ESLP a jsou podrobněji stanoveny v pracovním dokumentu pracovní skupiny zřízené podle článku 29 WP237, který byl zveřejněn dne 13. dubna 2016.

- B. Je zapotřebí prokázat nezbytnost a přiměřenost s ohledem na legitimní sledované cíle: je nutno nalézt rovnováhu mezi cílem, pro nějž jsou údaje shromažďovány a je k nim přístupováno, a právy fyzické osoby.
- C. Měl by existovat mechanismus nezávislého dohledu, který by byl jak účinný, tak nestranný: může jít o soudce nebo jiný nezávislý orgán, pokud je dostatečně schopen provádět potřebné kontroly.
- D. Fyzickým osobám musí být k dispozici účinná náprava: každý by měl mít právo hájit svá práva před nezávislým orgánem.

1.2 Předloha rozhodnutí o odpovídající úrovni ochrany

Pracovní skupina zřízená podle článku 29 předně vítá skutečnost, že lze zahájit postup pro přijetí nového rozhodnutí o odpovídající úrovni ochrany za necelých šest měsíců poté, co Soudní dvůr Evropské unie prohlásil rozhodnutí o zásadách „bezpečného přístavu“ za neplatné. Vzhledem k objemu údajů předávaných každý den mezi EU a Spojenými státy, u nějž pracovní skupina zřízená podle článku 29 uznává, že jde o životně důležitou součást ekonomiky na obou stranách Atlantiku, je nutno co nejdříve poskytnout jasnou právní úpravu.

Pracovní skupina zřízená podle článku 29 nicméně lituje, že předloha rozhodnutí o odpovídající úrovni ochrany zveřejněná Komisí nezahrnuje komplexní posouzení vnitrostátního práva a mezinárodních závazků Spojených států v podobě zprávy o odpovídající úrovni ochrany, jak bylo v minulosti u obdobných postupů běžnou praxí a jak je to v souladu s článkem 25 směrnice. Kvůli tomu nemohla pracovní skupina zřízená podle článku 29 provést úplnou analýzu právního kontextu, v němž bude štít na ochranu soukromí fungovat. Pracovní skupina například konstatuje, že stávající předloha rozhodnutí o odpovídající úrovni ochrany nezahrnuje zjištění o právních předpisech v oblasti ochrany soukromí a údajů, které ve Spojených státech existují jak na federální úrovni, tak na úrovni jednotlivých států, včetně odvětvových právních předpisů, ani zjištění o právních předpisech, jež povolují způsoby veřejného přístupu k údajům, které nesouvisejí se sledováním. Také není vymezen vztah mezi předáváním údajů v rámci štítu na ochranu soukromí a v rámci jiných stávajících zjištění o odpovídající úrovni ochrany, jako jsou dohoda mezi EU a USA o jmenné evidenci cestujících (dále též „PNR“) a dohoda o Programu sledování financování terorismu.

1.2.1 Rozsah uplatňování rámce EU pro ochranu údajů, a zejména zásad směrnice 95/46/ES

Pracovní skupina zřízená podle článku 29 připomíná, že podle právního rámce EU pro ochranu údajů, a zejména směrnice (čl. 4 odst. 1), zákony členských států platí nejen pro zpracování prováděné správci údajů usazenými na jejich území, ale také v případě, že správci údajů (přestože nejsou usazeni v EU) využívají zařízení umístěné na území EU, především pro shromažďování osobních údajů. V důsledku toho se právo členských států použije na každé zpracování, které se uskuteční před předáním do Spojených států, ať už v souvislosti s činností organizace usazené v EU nebo prostřednictvím použití zařízení umístěného v EU využívaného organizací neusazenou v EU. Pracovní skupina zřízená podle článku 29 požaduje, aby to bylo v rozhodnutí o odpovídající úrovni ochrany výslovně uvedeno.

Mělo by být jasné, že se zásady štítu na ochranu soukromí budou používat od okamžiku, kdy dojde k předání údajů. Pracovní skupina zřízená podle článku 29 navíc připomíná, že správci údajů usazení v EU a předávající údaje zpracovateli údajů ve Spojených státech nadále podléhají právním předpisům EU o ochraně údajů.

1.2.2 Nejasnosti v dokumentech štítu na ochranu soukromí

Kvůli tomu, že zásady a záruky poskytované štítem na ochranu soukromí jsou stanoveny jak v rozhodnutí o odpovídající úrovni ochrany, tak v jeho přílohách, je obtížné informace najít a někdy jsou ve vzájemném nesouladu. To přispívá k celkové nejasnosti nového rámce a ztěžuje subjektům údajů, organizacím a orgánům pro ochranu údajů přístup k informacím. Taktéž použitý jazyk není dostatečně jasný. Pracovní skupina zřízená podle článku 29 tudíž Komisi naléhavě vyzývá, aby zajistila zřetelnost a srozumitelnost na obou stranách Atlantiku.

Pracovní skupina zřízená podle článku 29 navrhuje zařadit samostatnou přílohu, v níž budou uvedeny definice hlavních termínů, které se používají v dokumentech štítu na ochranu soukromí. Společné a jednoznačné pochopení povinností ukládaných rozhodnutím o odpovídající úrovni ochrany štítu na ochranu soukromí je zásadní pro účinné fungování štítu na obou stranách Atlantiku, proto se pracovní skupina zřízená podle článku 29 obává, že kvůli četným křížovým odkazům a nesjednoceným formulacím i kvůli složitosti rámcových dokumentů bude docházet k problémům se soudržností, srozumitelností a jasností provádění štítu na ochranu soukromí.

Ještě závažnější je, že dokumenty štítu na ochranu soukromí používají terminologii, která není v souladu s terminologií, jež se v EU obvykle v souvislosti s ochranou údajů používá. To nemusí být nutně problém, jestliže je jasné, jaká by byla odpovídající terminologie podle právních předpisů EU (a podle právních předpisů Spojených států). Pracovní skupina zřízená podle článku 29 však s politováním konstatuje, že tak tomu není, a to ani v předloze rozhodnutí o odpovídající úrovni ochrany. Například slovo „přístup“ („*access*“) je v kapitole 3 předlohy rozhodnutí o odpovídající úrovni ochrany použito ve smyslu shromažďování osobních údajů, místo aby označovalo, že jde o umožnění nahlédnutí do již shromážděných údajů. Přístup společností k údajům a právo fyzických osob na přístup jsou dva různé pojmy, které se nesmějí zaměňovat.

Pracovní skupina zřízená podle článku 29 zdůrazňuje, že by také měla být dodržována soudržná terminologie napříč všemi dokumenty, včetně předlohy rozhodnutí o odpovídající úrovni ochrany. Tak tomu v současnosti není například u pojmů „zpracování“ („*processing*“) a „osobní údaje“ („*personal data*“). Oba tyto pojmy jsou v zásadě velmi dobře vymezeny v příloze II, ale v dokumentech se nepoužívají soudržně, což vede k vytváření právních mezer v ochraně.^{10, 11}

¹⁰ Některá ustanovení pouze vypočítávají některé způsoby zpracování údajů, namísto aby používala termín „zpracování“. To vede k vytváření právních mezer v ochraně. Např. podle znění oddílu III bodu 6 písm. f) přílohy II se zásady štítu na ochranu soukromí vztahují na organizaci, pouze pokud obdržené údaje „uchovává, používá nebo předává“ (tj. nikoliv pokud provádí další operace, které spadají pod termín „zpracování“, jako jsou shromažďování, zaznamenávání, pozměňování, vyhledávání, konzultace a výmaz). Bezpečnost údajů by se použila, pouze pokud organizace „vytvářejí, uchovávají, používají nebo šíří“

Pracovní skupina zřízená podle článku 29 vítá skutečnost, že některé z použitých termínů byly zahrnuty do dokumentů tvořících štít na ochranu soukromí. To však není případ řady dalších zásadních termínů, včetně termínů „zprostředkovatel“, „zpracovatel“, „údaje kódované pomocí klíče“, „anonymizované údaje“ a „fyzická osoba z EU“, které dle názoru pracovní skupiny zřízené podle článku 29 vyžadují jasnou definici, na níž se Spojené státy a EU shodnou, aby se předešlo záměnám v pozdější fázi jak u správců a zpracovatelů údajů, kteří využívají štít na ochranu soukromí, tak u orgánů dohledu a široké veřejnosti. Jednoduchým řešením by bylo doplnit slovníček pojmů do často kladených otázek ohledně štítu na ochranu soukromí.

Pracovní skupina zřízená podle článku 29 také poukazuje na legitimní důvody pro zpracování citlivých údajů podle doplňkové zásady 1 (oddíl III bod 1 přílohy II) v případech, kdy organizace nemusí získat výslovný souhlas (svolení). Tuto doplňkovou zásadu 1 lze chápat jako podrobný popis legitimních důvodů pro shromažďování údajů v EU, neboť jde o podobný seznam jako v článku 8 směrnice. Pracovní skupina zřízená podle článku 29 by ráda připomněla, že každé zpracování (včetně shromažďování a předávání) citlivých údajů v závislosti na právních předpisech EU se musí uskutečňovat na základě legitimních důvodů v souladu s článkem 8 směrnice. Štít na ochranu soukromí nelze vykládat tak, že nabízí alternativní důvody pro takové zpracování. Dle názoru pracovní skupiny zřízené podle článku 29 například není možné, aby organizace ze Spojených států shromažďovala údaje, které podléhají právním předpisům EU, na základě pracovního práva Spojených států (viz oddíl III bod 1 písm. a) podbod v) přílohy II). Pracovní skupina zřízená podle článku 29 tudíž zdůrazňuje, že každý výklad doplňkové zásady 1 může vést pouze k tomu, že bude použita na citlivé údaje, které již byly předány poté, co byly shromážděny v EU na základě legitimních důvodů vyjmenovaných v článku 8 směrnice.

Pracovní skupina zřízená podle článku 29 v neposlední řadě konstatuje, že není dostatečně jasné, koho lze považovat za fyzickou osobu z EU, a kdo tudíž požívá ochrany podle štítu na ochranu soukromí: zda všichni občané EU, nebo všechny osoby pobývající v EU. To je důležité zejména ve vztahu k právu na nápravu, včetně přístupu k mechanismu ombudsmana. Dále by rozhodnutí o odpovídající úrovni ochrany mělo řešit otázku, do jaké míry se štít na ochranu soukromí bude vztahovat také na občany/rezidenty zemí EHP a Švýcarska, kteří v minulosti požívali ochrany podle systému zásad „bezpečného přístavu“.

osobní informace (oddíl II bod 4 přílohy II). Definice osobních údajů se také omezuje na údaje „obdržené“ a „zaznamenané“. Dalším příkladem je zásada oznamovací povinnosti (oddíl II bod 1 písm. a) podbod iv) přílohy II), která stanoví, že certifikovaná organizace musí informovat fyzické osoby o tom, za jakým účelem údaje o nich „shromažďuje a využívá“. V oddílu III bodu 9 písm. a) podbodu ii) přílohy II se hovoří pouze o údajích, které se „předávají“ nebo „zpřístupňují“. I přesto, že se ve většině takových případů zdá, že záměrem není omezit oblast působnosti zásad nebo vytvářet mezery v ochraně, představuje tato nesoudržná terminologie riziko jejich vzniku. Jelikož termín „zpracování“ je v zásadách vymezen, je klíčové jej používat soudržně, aby se předešlo vzniku mezer, které dnes existují. Jinak by existoval příliš velký prostor pro pravděpodobně nezamýšlený výklad, který by vedl k mylnému výkladu znění rozhodnutí.

¹¹ Podle definice „osobních údajů“ uvedené v oddílu I bodě 8 písm. a) přílohy II jde o „údaje týkající se určené nebo určitelné fyzické osoby“. Podle doplňkové zásady se však ve vztahu k údajům v oblasti lidských zdrojů zásady uplatní, pouze pokud se „předávají nebo zpřístupňují záznamy o určených fyzických osobách“. Pracovní skupina zřízená podle článku 29 má za to, že se tak otevírá možnost pro zpracování osobních údajů způsobem, který není v souladu se zásadami ochrany údajů podle právních předpisů EU ani s obecnou definicí osobních údajů podle štítu na ochranu soukromí.

1.2.3 Společný přezkum a pozastavení

Pracovní skupina zřízená podle článku 29 vítá skutečnost, že se Evropská komise a státní správa Spojených států dohodly na pravidelném přezkumu praktického uplatňování štítu na ochranu soukromí. Postup společného přezkumu je v komunitě pro ochranu údajů v EU známý již řadu let, zejména ve vztahu k dohodám o výměně údajů ze jmenné evidence cestujících se třetími zeměmi a ve vztahu k dohodě o Programu sledování financování terorismu. Pracovní skupina zřízená podle článku 29 dále vítá skutečnost, že se těchto společných přezkumů smí zúčastnit neupřesněný počet zástupců z orgánů pro ochranu údajů.

Vzhledem ke svým zkušenostem se společnými přezkumy v posledních letech by pracovní skupina zřízená podle článku 29 chtěla dát najevo, že očekává, že společný přezkum štítu na ochranu soukromí bude rozsáhlejší než společné přezkumy jmenné evidence cestujících a Programu sledování financování terorismu. Především je žádoucí, aby společný přezkum zahrnoval nejen setkání se zástupci agentur, organizací a podniků ze Spojených států, ale také ověření určitých prvků štítu na ochranu soukromí na místě. Zástupci orgánů pro ochranu údajů ve společném přezkumu by měli být schopni vznášet návrhy na taková ověření na místě.

Pracovní skupina zřízená podle článku 29 má za to, že společný přezkum vyžaduje společné posouzení zjištění. Doposud bývaly výsledky společných přezkumů předkládány v dokumentu útvarů Komise, u nějž se nevyžadoval souhlas členů týmu společného přezkumu, kteří nezastupovali Komisi. U společného přezkumu štítu na ochranu soukromí by pracovní skupina zřízená podle článku 29 ocenila, kdyby zpráva se zjištěními mohla být skutečně sdíleným produktem. Eventuálně lze zvážit zveřejnění samostatné zprávy orgánů pro ochranu údajů o společném přezkumu.

V neposlední řadě pracovní skupina zřízená podle článku 29 ve vztahu ke společnému přezkumu připomíná slib Komise, že náklady vzniklé zástupcům pracovní skupiny v průběhu společného přezkumu budou hrazeny Komisí. Pracovní skupina předpokládá, že se totéž vztahuje i na společný přezkum štítu na ochranu soukromí, alespoň pro přiměřený počet zástupců orgánů pro ochranu údajů.

Pracovní skupina zřízená podle článku 29 doporučuje, aby se Komise, státní správa Spojených států a pracovní skupina zřízená podle článku 29 nejpozději tři měsíce před uskutečněním prvního společného přezkumu štítu na ochranu soukromí dohodly na podmínkách společného přezkumu a sepsaly je písemně.

1.2.4 Revidovaný právní rámec EU

Rozhodnutí o odpovídající úrovni ochrany štítu na ochranu soukromí je prvním rozhodnutím o odpovídající úrovni ochrany, které bylo zpracováno po zásadní dohodě na znění obecného nařízení o ochraně údajů. Pracovní skupina zřízená podle článku 29 nicméně zjistila, že štít na ochranu soukromí dosud neodráží budoucí situaci. Do štítu na ochranu soukromí dosud nebyly zahrnuty důležité nové pojmy jako například právo na přenositelnost údajů a další

povinnosti správců údajů, včetně nutnosti provádět posouzení dopadů na ochranu údajů a být v souladu se zásadami ochrany soukromí již od návrhu a se zásadami standardního nastavení ochrany soukromí. Pracovní skupina zřízená podle článku 29 by tudíž chtěla navrhnout, aby štít na ochranu soukromí stejně jako jakákoliv jiná stávající rozhodnutí o odpovídající úrovni ochrany byl přezkoumán krátce poté, co se začne uplatňovat obecné nařízení o ochraně údajů. Pracovní skupina by ocenila výslovnou zmínku o tomto postupu přezkumu v konečném znění rozhodnutí o odpovídající úrovni ochrany.

2. POSOUZENÍ OBCHODNÍ ČÁSTI PŘEDLOHY ROZHODNUTÍ O ODPOVÍDAJÍCÍ ÚROVNI OCHRANY

2.1 Obecné poznámky

2.1.1 Zlepšení

Pracovní skupina zřízená podle článku 29 vítá zlepšení, která štít na ochranu soukromí přinesl, a vůli vyjednávačů pokusit se vyřešit nedostatky zásad „bezpečného přístavu“, jež zdůraznila. Ve srovnání se zásadami „bezpečného přístavu“ lze zlepšení zaznamenat především u těchto prvků: vložení některých klíčových definic, jako jsou „osobní údaje“, „zpracování“ a „správce“, mechanismy zřízené pro zajištění dohledu nad seznamem organizací štítu na ochranu soukromí a nyní povinné externí či vnitřní přezkumy dodržování zásad. Byla vylepšena také zásada práva na přístup a pracovní skupina zřízená podle článku 29 konstatuje, že se nyní poskytují práva na opravu a výmaz, pokud se údaje používají způsobem, který je neslučitelný se zásadami štítu na ochranu soukromí. Navíc je nyní jasné, že fyzické osoby musí obdržet jak potvrzení, že jsou zpracovávány údaje, které se jich týkají, tak sdělení o údajích, jež jsou zpracovávány.

Pracovní skupina zřízená podle článku 29 také vítá posílení právních záruk u dalšího předávání a závazky ministerstva obchodu a Federální obchodní komise prosazovat povinnosti stanovené štítem na ochranu soukromí.

2.1.2 Používání štítu na ochranu soukromí na organizace, které jednají jako zpracovatel (zprostředkovatel)

Rozsah, v jakém jsou zásady štítu na ochranu soukromí uplatnitelné na certifikované organizace, které získávají osobní údaje z EU pouze pro účely zpracování (označované jako „zprostředkovatelé“ nebo „zpracovatelé“), bohužel zůstává nejasný. Ustanovení oddílu III bodu 10 písm. a) přílohy II se sice zmiňují o předávání údajů certifikovaným organizacím pro tyto účely – tj. zmiňují se o požadavku uzavřít smlouvu –, chybí v nich však jakákoliv zmínka o tom, jak se budou zásady štítu na ochranu soukromí uplatňovat na zpracovatele (zprostředkovatele). To způsobuje nejistotu jak pro certifikované organizace ze Spojených států, které přijímají údaje za účelem zpracování, a pro společnosti z EU, jež předávají údaje certifikovaným organizacím, které jednají jako zpracovatelé, tak pro fyzické osoby, jejichž údaje jsou zpracovávány. V důsledku toho bude obtížné stanovit, které povinnosti se vztahují na organizace štítu zpracovávající osobní údaje obdržené z EU v roli zpracovatelů. Je tudíž určité zapotřebí objasnění.

Je nutno zvážit, že několik povinností uvedených v zásadách není pro zpracovatele údajů vhodných, neboť je to vždy správce údajů, kdo stanoví účely a prostředky zpracování údajů (srov. definici „správce“ v oddílu I bodě 8 písm. c) přílohy II). Proto některé povinnosti obsažené v zásadách mohou v případě uplatnění na organizaci, která jedná jako zprostředkovatel, být v rozporu se smlouvou o zpracování údajů požadovanou podle právních předpisů EU (smlouva uvedená v oddílu III bodě 10 písm. a) přílohy II). Smlouva o zpracování údajů například obvykle nebude povolovat zpracovateli (zprostředkovateli) údajů, aby údaje dále předával třetí straně, která je správcem, a to ani za podmínek uvedených v oddílu II bodě 3 písm. a) přílohy II. Další předávání třetím stranám, které jsou zprostředkovateli, by mělo být povoleno pouze po předchozím souhlasu správce údajů. Navíc podle požadavků právních předpisů EU nebude moci zpracovatel (zprostředkovatel) poskytovat fyzickým osobám úplné oznámení, jak je záměrem zásady oznamovací povinnosti (oddíl II bod 1 přílohy II), například proto, že tato organizace nestanoví účely zpracování.

Je tedy klíčové v zásadách vyjasnit, že v případě takového rozporu mají přednost ustanovení smlouvy o zpracování údajů, a především pokyny organizace, která údaje předává z EU. Bez takového vyjasnění by bylo možno zásady vykládat a uplatňovat způsobem, který nabízí příliš mnoho kontrolních pravomocí zprostředkovateli účastnícímu se štítu, což by vystavilo organizaci předávající údaje z EU riziku, že by porušila své povinnosti správce údajů podle právních předpisů EU o ochraně údajů, jimž podléhá, když předává údaje organizaci štítu, která jedná jako zprostředkovatel. Navíc tato nejasnost budí dojem, že by zpracovatel mohl údaje znovu použít, jak se mu zlíbí.

Dále by měla být stanovena specifická pravidla pro případy, kdy organizace jedná jako zpracovatel (zprostředkovatel) údajů, aby se zajistilo, že tato organizace dodržuje pokyny správce údajů. Mělo by se jasně stanovit, že organizace ze Spojených států, které obdrží údaje výhradně pro účely zpracování, se nemohou rozhodnout, že údaje zpracují vlastním jménem. Při neexistenci specifických pravidel vztahujících se na organizace jednající jako zpracovatel je obtížné stanovit, která pravidla by směl zpracovatel (zprostředkovatelé) autocertifikovat.

2.1.3 Omezení povinnosti dodržovat zásady

V oddílu I bodě 5 přílohy II jsou mimo jiné stanoveny výjimky z dodržování zásad při používání údajů, na něž se vztahuje štít na ochranu soukromí, a to při plnění požadavků národní bezpečnosti¹², veřejného zájmu, prosazování zákonů, dodržování zákonů, správních nařízení nebo judikatury, které vytvářejí protichůdné závazky, nebo při výslovném zmocnění. Bez úplné znalosti právních předpisů Spojených států jak na federální úrovni, tak na úrovni jednotlivých států je pro pracovní skupinu zřízenou podle článku 29 obtížné posoudit rozsah této výjimky a zvážit, zda tato omezení jsou v demokratické společnosti opodstatnitelná. Bylo by zásadní, aby Evropská komise do své předlohy rozhodnutí o odpovídající úrovni ochrany rovněž zařadila analýzu úrovně ochrany v případech, kdy se uplatní tyto výjimky. Pracovní skupina zřízená podle článku 29 vyzývá Komisi, aby zajistila, že EU bude informována o každém zákonu nebo správním nařízení, které by měly dopad na dodržování zásad, ať již

¹² Další připomínky o využívání osobních údajů, na něž se vztahuje štít na ochranu soukromí, pro účely národní bezpečnosti viz kapitola 3 a pro účely prosazování práva kapitola 4.

jsou platné v současnosti či v době, kdy nový zákon nebo nařízení vstoupí ve Spojených státech v platnost.

2.1.4 Neexistence zásady omezení uchovávání údajů

Zásada omezení uchovávání údajů (čl. 6 odst. 1 písm. e) směrnice) je základní zásadou právních předpisů EU o ochraně údajů, jež ukládá, že osobní údaje musí být uchovávány po dobu ne delší, než je nezbytné pro uskutečnění cílů, pro které jsou shromažďovány nebo dále zpracovávány.

Pracovní skupina zřízená podle článku 29 však nemůže v dokumentech, jež tvoří štít na ochranu soukromí, najít žádný odkaz na povinnost správců údajů zajistit, aby byly údaje vymazány, jakmile bude dosaženo cílů, pro které byly shromažďovány nebo dále zpracovávány. Zdá se tedy, že zásady neukládají certifikovaným organizacím omezení období uchovávání údajů srovnatelné se zásadou omezení uchovávání údajů podle právních předpisů EU.

Znění zásady integrity údajů a účelového omezení (oddíl II bod 5 přílohy II) nelze v žádném případě považovat za vytvoření povinnosti organizace, jež jedná jako správce, vymazat údaje poté, co už nejsou nezbytné pro uskutečnění cílů, pro které byly shromažďovány nebo dále zpracovávány, či povinnosti organizace, jež jedná jako zpracovatel, vymazat údaje po ukončení dohody o službách.

Pracovní skupina zdůrazňuje, že neexistence ustanovení ukládajících omezení uchovávání údajů podle štítu na ochranu soukromí dává organizacím možnost uchovávat údaje, jak dlouho si budou přát, a to i po vystoupení ze štítu na ochranu soukromí, což není v souladu se základní zásadou omezení uchovávání údajů.

2.1.5 Nedostatečné záruky pro automatická rozhodnutí, která mají právní účinky nebo významně postihují fyzické osoby

Štít na ochranu soukromí neposkytuje žádné právní záruky v případech, kdy fyzické osoby podléhají rozhodnutí, které má právní účinky, jež se jich týkají nebo je významně postihují, a které se zakládá výhradně na automatizovaném zpracování údajů určených k hodnocení určitých osobních hledisek, jež se jich týkají, jako jsou pracovní výkon, úvěruschopnost, spolehlivost, chování atd.

Potřebu poskytnout právní záruky pro automatizovaná rozhodnutí (která mají právní účinky nebo fyzickou osobu významně postihují), aby se poskytla odpovídající úroveň ochrany, již pracovní skupina zřízená podle článku 29 zdůraznila ve svém pracovním dokumentu 12.

Tato potřeba se stala ještě naléhavější kvůli stále se vyvíjejícím novým technologiím, které většímu množství společností umožňují zvážit zavedení systémů automatizovaného rozhodování, což může vést k oslabení pozice fyzických osob, jež proti těmto počítačovým rozhodnutím nemají žádné možnosti odvolání. Tam, kde rozhodnutí činěná výhradně těmito automatizovanými systémy mají dopad na právní situaci fyzických osob nebo je významně

postihují (například zařazením na černou listinu, a tudíž zbavováním fyzické osoby jejích práv), je klíčové poskytnout dostatečná ochranná opatření, včetně práva na seznámení s uplatněnou logikou a na požadování přehodnocení jiným než automatizovaným způsobem.

2.1.6 Přechodné období pro stávající obchodní vztahy

Štít na ochranu soukromí předpokládá, že zásady začnou platit bezprostředně po certifikaci. Organizace, které se certifikují v prvních dvou měsících po vstupu rámce štítu na ochranu soukromí v platnost, však budou muset uvést stávající obchodní vztahy s třetími stranami v soulad se zásadou odpovědnosti za další předávání co nejdříve. V každém případě by tak měly učinit nejpozději do devíti měsíců od data, kdy certifikují dodržování štítu na ochranu soukromí.

To znamená, že je stávající smlouvy nutno uvést v nezbytném rozsahu v soulad se zásadami do dvou až devíti měsíců po certifikaci. V průběhu tohoto přechodného období dostačují zásady oznamovací povinnosti a možnosti volby. Pracovní skupina zřízená podle článku 29 trvá na tom, že se předávání může uskutečnit na základě štítu na ochranu soukromí pouze od okamžiku, kdy organizace může být v plném souladu se všemi požadavky štítu na ochranu soukromí. Možnost zasílat údaje v přechodném období, aniž by příjemce byl v plném souladu se zásadami štítu, nelze považovat za splnění podmínek zákonného předávání, a je tudíž nepřijatelná.

2.2 Specifické připomínky

2.2.1 Transparentnost

a) Obecné poznámky k oznamovací povinnosti

Pracovní skupina zřízená podle článku 29 vítá komplexnější a podrobnější požadavky stanovené v zásadě oznamovací povinnosti, zejména to, že oznámení bude muset zahrnovat odkaz na seznam organizací štítu na ochranu soukromí nebo internetovou adresu tohoto seznamu a odkazovat na právo fyzických osob na přístup, jakož i na mechanismy alternativního řešení sporů.¹³ Pracovní skupina zřízená podle článku 29 nicméně navrhuje větší konkrétnost ohledně dalších práv (na opravu či výmaz údajů, které jsou nepřesné nebo byly zpracovány v rozporu se zásadami).

Dokumenty tvořící štít na ochranu soukromí vzbuzují obavy ohledně doby, kdy organizace účastníci se štítu budou muset poskytovat fyzickým osobám oznámení. Oddíl II bod 1 písm. b) přílohy II uvádí, že „oznámení musí být učiněno [...] při první příležitosti, při které je fyzická osoba požádána, aby poskytla organizaci své osobní údaje, nebo co možná nejdříve poté, avšak v každém případě předtím, než tato organizace takové údaje použije pro účely jiné, než pro jaké je předávající organizace původně shromáždila či zpracovala, nebo než je poprvé předá třetí osobě“. Pracovní skupina zřízená podle článku 29 má za to, že v mnoha

¹³ Oddíl II bod 1 přílohy II; pracovní skupina zřízená podle článku 29 rovněž odkazuje na druhé doporučení Komise uvedené ve sdělení Komise COM(2013)847 i na svůj dopis místopředsedkyni Redingové ze dne 10. dubna 2014, zejména na bod 4 v oddíle Transparentnost.

situacích organizace ze Spojených států účastníci se štítu nebudou přímo shromažďovat údaje od subjektu údajů, takže by oznámení mělo být načasováno na okamžik, kdy jsou údaje zaznamenány organizací účastníci se štítu.

Pracovní skupina zřízená podle článku 29 poznamenává, že stávající provádění požadavků týkajících se zásady oznamovací povinnosti a politiky soukromí by mělo být posouzeno při prvním každoročním přezkumu štítu na ochranu soukromí.

b) Veřejná dostupnost politiky ochrany soukromí

Pracovní skupina zřízená podle článku 29 vítá skutečnost, že je nyní výslovně uvedeno, že ministerstvo obchodu bude kontrolovat, zda společnosti, které mají veřejně přístupné internetové stránky, na svých stránkách zveřejnily svou politiku ochrany soukromí, nebo pokud nemají veřejně přístupné internetové stránky, zkontroluje, kde je politika ochrany soukromí zpřístupněna veřejnosti.¹⁴

c) Zveřejnění podmínek ochrany soukromí smluv se zpracovateli

Štít na ochranu soukromí stanoví, že mezi podmínkami, v rámci nichž mohou organizace štítu předávat údaje zpracovateli (zprostředkovateli), je povinnost, aby autocertifikovaná organizace „poskytla ministerstvu shrnutí nebo reprezentativní kopii příslušných ustanovení smlouvy s uvedenou osobou, jež je jí pověřená a jedná podle jejích pokynů, o ochraně soukromí“ (oddíl II bod 3 písm. b) bod vi) přílohy II). Pracovní skupina vítá tento požadavek na transparentnost vůči ministerstvu obchodu.

2.2.2 Možnost volby

Štít na ochranu soukromí stanovuje právo vyslovit nesouhlas (*opt-out*) se zpřístupněním osobních informací třetí straně nebo s použitím osobních informací k účelu, který se významně liší¹⁵ (oddíl III bod 2 přílohy II). Fyzické osoby navíc mají právo kdykoliv vyslovit nesouhlas s použitím osobních informací pro účely přímého marketingu (oddíl III bod 12 písm. a) přílohy II)¹⁶.

Až na výjimku účelů přímého marketingu nejsou uvedeny žádné podrobnosti o tom, jakým způsobem či v kterém okamžiku lze právo vyslovit nesouhlas vykonat. Pracovní skupina zřízená podle článku 29 má za to, že prostý odkaz na existenci tohoto práva v politice ochrany soukromí není dostatečný a že by měla být nabídnuta *individualizovaná* možnost výkonu tohoto práva *před* zpřístupněním nebo opětovným použitím osobních informací.

Navíc pracovní skupina zřízená podle článku 29 zdůrazňuje, že by v rámci štítu na ochranu soukromí mělo být nabídnuto obecné právo vyslovit nesouhlas (ze závažných důvodů

¹⁴ Viz první doporučení Evropské komise uvedené v jejím sdělení COM(2013)847 a dopis pracovní skupiny zřízené podle článku 29 adresovaný místopředsedkyni Redingové ze dne 10. dubna 2014, zejména bod 3 v oddíle Transparentnost.

¹⁵ Doplnková zásada v oddíle III bodě 14 písm. c) přílohy II stanoví právo na odstoupení od klinického hodnocení, které může být považováno za právo vyslovit nesouhlas nebo odvolat souhlas.

¹⁶ Jde o totéž ustanovení jako v systému zásad „bezpečného přístavu“ (často kladená otázka č. 12), a v tomto ohledu tedy nedošlo k žádné změně.

týkajících se konkrétní situace subjektu údajů) v tom smyslu, že jde o právo žádat ukončení zpracování údajů, kdykoliv má fyzická osoba legitimní závažný důvod týkající se její konkrétní situace¹⁷. Pracovní skupina zřízená podle článku 29 důrazně doporučuje, aby předloha rozhodnutí o odpovídající úrovni ochrany vyjasnila, že právo vyslovit nesouhlas by mělo existovat v kterémkoliv okamžiku a že se tento nesouhlas neomezuje na využití údajů pro přímý marketing¹⁸.

Pracovní skupina zřízená podle článku 29 se obává, že nedostatečná definice toho, co se považuje za „významně odlišný“ účel, povede k záměnám a právní nejistotě. V každém případě by mělo být vyjasněno, že zásadu možnosti volby nelze použít k obcházení zásady účelového omezení¹⁹. Možnost volby by měla být uplatnitelná pouze tam, kde je účel významně odlišný, ale stále ještě slučitelný se zpracováním, protože zpracování pro neslučitelné účely je zakázáno (oddíl II bod 5 písm. a) přílohy II). Musí se vyjasnit, že právo vyslovit nesouhlas nemůže organizaci umožnit použít údaje pro neslučitelné účely. Proto pracovní skupina doporučuje harmonizovat související znění použitím jednotné a definované formulace (např. „významně odlišný, nicméně slučitelný účel“).

Pomohlo by vyjasnění toho, kam v právních předpisech EU patří rozhodnutí zpracovávat údaje pro jiné účely nebo zveřejnit informace. V této situaci se přímo použijí obvyklé zákonné podmínky EU týkající se tohoto zpracování (jako je zákaz zpracování pro neslučitelné účely, poskytnutí legitimního důvodu pro zpracování a nutnost informovat fyzické osoby), a to i na organizace ze Spojených států, které spadají do oblasti působnosti právních předpisů EU. To v praxi znamená, že je na vývozci z EU, aby učinil takové rozhodnutí, aby zajistil transparentnost a zákonnost zpracování podle právních předpisů EU. Zásada možnosti volby se proto uplatní pouze tam, kde činí rozhodnutí výlučně organizace ze Spojených států účastníci se štítu, která nepodléhá právním předpisům EU.

2.2.3 Další předávání

a) Oblast působnosti

Pracovní skupinu zřízenou podle článku 29 znepokojuje další předávání osobních údajů certifikovanou organizací ve Spojených státech účastníci se štítu na ochranu soukromí příjemci ve třetí zemi.

Štít na ochranu soukromí by neměl být vnímán pouze jako nástroj pro předávání údajů z EU do Spojených států, ale bude také sloužit jako nástroj pro předávání údajů ze Spojených států do třetích zemí. Ustanovení o dalším předávání jsou tedy významným prvkem štítu, který by měl poskytovat dostatečné záruky a odpovídající úroveň ochrany, pokud jsou údaje dále předávány mimo Spojené státy. Jeden konkrétní problém souvisí s národní bezpečností a prosazováním práva.

¹⁸ Viz dopis pracovní skupiny zřízené podle článku 29 místopředsedkyni Redingové v oddíle Možnost volby.

¹⁹ Konkrétní příklad dalšího neslučitelného zpracování povoleného v rámci zásady možnosti volby je uveden v doplňkové zásadě v oddíle III bodě 9 písm. b) podbodě i) přílohy II (viz připomínka pracovní skupiny zřízené podle článku 29 k tomu v bodě týkající se „údajů o lidských zdrojích“).

Odpovědnost za zásadu dalšího předávání v rámci štítu na ochranu soukromí se neomezuje na přijímající správce údajů, zpracovatele nebo zprostředkovatele usazené ve Spojených státech. Další předávání do třetí země by se proto mohlo uskutečnit na základě štítu na ochranu soukromí, i když třetí země má právní předpisy upravující veřejný přístup k osobním údajům, například pro účely sledování. To vystavuje údaje z EU riziku neopodstatněného zasahování do ochrany základních práv.

V každém případě dalšího předávání do třetí země by měla mít každá organizace účastníci se štítu na ochranu soukromí povinnost posoudit ještě před předáním údajů povinné požadavky vnitrostátních právních předpisů dané třetí země, které se vztahují na příjemce údajů. Je-li zjištěno riziko podstatných nepříznivých účinků na záruky, povinnosti a úroveň ochrany poskytovanou štítem na ochranu soukromí, pak organizace ze Spojených států, která jedná jako zpracovatel (zprostředkovatel), před provedením jakéhokoli dalšího předávání bezodkladně uvědomí správce údajů z EU. V těchto případech je vývozce údajů oprávněn pozastavit předávání údajů a/nebo ukončit smlouvu. Tam, kde existuje riziko podstatných nepříznivých účinků, by organizaci účastníci se štítu, která jedná jako správce, nemělo být umožněno další předávání údajů, neboť by to vedlo k ohrožení plnění její povinnosti poskytovat stejnou úroveň ochrany jako podle zásad v případě dalšího předávání (viz oddíl II bod 3 písm. a) přílohy II).

Obdobně v případě změny právních předpisů třetí země, která pravděpodobně bude mít podstatný nepříznivý účinek na záruky, povinnosti a úroveň ochrany poskytovanou štítem na ochranu soukromí, by organizace ze Spojených států účastníci se štítu, jež jedná jako zpracovatel (zprostředkovatel), měla mít – štítem uloženou – povinnost bezodkladně uvědomit o této změně vývozce údajů, jakmile se o ní dozví; v takovém případě je vývozce údajů oprávněn pozastavit předávání údajů a/nebo ukončit smlouvu. V souladu s tím by v takovém případě organizaci účastníci se štítu, která jedná jako správce, nemělo být umožněno další předávání údajů, neboť má povinnost poskytovat stejnou úroveň ochrany jako podle zásad (viz oddíl II bod 3 písm. a) přílohy II).

Pracovní skupina zřízená podle článku 29 připomíná svůj postoj, že pokud si je správce údajů z EU vědom dalšího předávání údajů třetí straně mimo Spojené státy již před předáním údajů do Spojených států nebo pokud je správce údajů z EU spoluodpovědný za rozhodnutí o umožnění dalšího předávání, mělo by se předávání považovat za přímé předávání z EU do třetí země mimo Spojené státy. To znamená, že se na předávání použijí články 25 a 26 směrnice, nikoliv zásada dalšího předávání podle štítu na ochranu soukromí.

b) Předávání údajů organizací účastníci se štítu na ochranu soukromí třetí straně, která je správcem

Pracovní skupina zřízená podle článku 29 vítá povinnost zavádět smlouvy (oddíl II bod 3 písm. a) přílohy II), aby se zajistilo, že třetí strana, která je správcem, poskytne přinejmenším stejnou úroveň ochrany soukromí, jakou požadují zásady štítu na ochranu soukromí. Účelem je zajistit, aby byly osobní údaje nadále přiměřeně chráněny i poté, co jsou předány dále.

Pracovní skupina zřízená podle článku 29 má však k navrhovaným podmínkám několik připomínek.

Nepřítomnost odkazu na zásadu účelového omezení

Pracovní skupina zřízená podle článku 29 také doporučuje vložit do podmínek pro další předávání třetí straně, která je správcem (oddíl II bod 3 písm. a) přílohy II), jasný odkaz na zásadu účelového omezení (oddíl II bod 5 přílohy II). Tím by se vyjasnilo, že se další předávání nesmí uskutečnit, jestliže třetí strana, která je správcem, bude údaje zpracovávat pro neslučitelné účely.

Výjimka z nutnosti smluv pro předávání mezi správci uvnitř skupiny

Pro předávání mezi správci uvnitř skupiny existuje výjimka z nutnosti smluv. Zásady pro takové situace uvádějí, že by kontinuitu ochrany mohla zajistit závazná podniková pravidla či „jiné vnitroskupinové nástroje (např. programy dodržování předpisů a kontrolní programy)“ (oddíl III bod 10 písm. b) přílohy II). Pracovní skupina zřízená podle článku 29 má za to, že odkaz na „jiné vnitroskupinové nástroje“ nezaručuje právně závazný závazek ostatních členů skupiny. Vzhledem k tomu, že pracovní skupina zřízená podle článku 29 a právní předpisy EU²⁰ obvykle upřednostňují závazné závazky, které vnitroskupinové předávání zasadí do určitého rámce, je důležité předejít tomu, aby byl štít na ochranu soukromí využíván k obcházení tohoto požadavku. Pracovní skupina zřízená podle článku 29 připomíná, že v každém případě pokud bylo další předání údajů ze Spojených států do třetí země plánováno již před předáním údajů do Spojených států nebo pokud údaje podléhají společné správě se správcem údajů z EU²¹, musí se předávání považovat za přímé předávání z EU do třetí země mimo Spojené státy. Na předávání se proto použijí články 25 a 26 směrnice.

c) Předávání údajů organizací účastníci se štítu na ochranu soukromí třetí straně, která je zpracovatelem (zprostředkovatelem)

Pracovní skupina zřízená podle článku 29 vítá skutečnost, že je nyní u dalšího předávání povinná smlouva pro subjekty přijímající údaje, které jednají jako zpracovatelé (zprostředkovatelé), bez ohledu na to, zda se účastní štítu na ochranu soukromí nebo zda využívají jiné řešení pro zaručení odpovídající úrovně ochrany. Pracovní skupina zřízená podle článku 29 rovněž vítá dodatečná ochranná opatření, která tvoří rámec tohoto dalšího předávání (oddíl II bod 3 písm. a) body i), iii), iv) a v) a oddíl II bod 7 písm. d) přílohy II). Posledně uváděný odkaz (oddíl II bod 7 písm. d) přílohy II) se týká přetrvání odpovědnosti organizace, když jsou údaje zpřístupněny zprostředkovateli. Zdá se však, že se tato záruka neuplatní v případě, kdy se organizace rozhodla spolupracovat s orgány pro ochranu údajů (oddíl III bod 5 písm. a) (konec) přílohy II). Pracovní skupina zřízená podle článku 29 nechápe důvod takovéto výjimky a má za to, že by se odpovědnost měla uplatnit i v tomto případě.

²⁰ Nutnost závazných a vynutitelných závazků je zdůrazněna i v obecném nařízení o ochraně údajů, ať již se použije jakýkoliv nástroj (závazná podniková pravidla, smluvní ustanovení, kodexy chování nebo certifikace).

²¹ Například u údajů o lidských zdrojích.

Nepřítomnost odkazu na zásadu účelového omezení

Pracovní skupina zřízená podle článku 29 poznamenává, že zásada odpovědnosti za další předávání (oddíl II bod 3 přílohy II) znamená, že osobní údaje mohou být třetí straně, která jedná jako zprostředkovatel, předány pouze pro omezené a stanovené účely, ale neuvádí výslovně, že tyto omezené a stanovené účely musí být slučitelné s původními účely, pro něž byly shromážděny, i s pokyny správce. V tomto bodě je zapotřebí větší přesnost. Pracovní skupina zřízená podle článku 29 tudíž navrhuje zajistit, aby rozhodnutí o odpovídající úrovni ochrany poskytovalo více podrobností, například tím, že se do zásady odpovědnosti za další předávání (vedle zásady možnosti vyslovení nesouhlasu) vloží jasný odkaz na zásadu účelového omezení (oddíl II bod 5 přílohy II), podle níž nelze údaje zpracovávat (ani zpřístupňovat) pro neslučitelné účely.

Nutnost dalších povinností pro organizace účastnící se štítu na ochranu soukromí, které jednají jako zpracovatel (zprostředkovatel) pro další předávání údajů jinému zpracovateli (zprostředkovateli)

Neexistence jasných pravidel pro případy, kdy organizace účastnící se štítu na ochranu soukromí jedná jako zprostředkovatel (tj. jménem správce z EU), způsobuje právní mezeru, která by mohla správci z EU bránit v tom, aby měl údaje nadále pod kontrolou. Organizace účastnící se štítu, která obdrží údaje jako zprostředkovatel správce z EU, musí dodržovat pokyny správce z EU. To by mělo být v zásadách výslovně uvedeno, aby se zajistilo, že nedodržení těchto pokynů povede nejen k porušení smlouvy (oddíl III bod 10 písm. a) podbod ii) přílohy II), ale také k porušení zásad štítu na ochranu soukromí.

Možnost, že by organizace účastnící se štítu na ochranu soukromí jednala jako zprostředkovatel a následně by předala údaje třetí straně, která je zprostředkovatelem, musí být správci objasněna a podléhá jeho předchozímu schválení. Mělo by tedy být jasně uvedeno, že to, zda je další předávání povoleno, stanoví smlouva, kterou zprostředkovatel podepsal se správcem z EU (v odpovědi na často kladenou otázku č. 10 se na ni odkazuje jako na „smlouvu podle článku 17“).²²

Stávající podmínky uplatnitelné na další předávání zprostředkovateli jsou postaveny na předpokladu, že organizace účastnící se štítu jedná jako správce, a tudíž může sama rozhodovat o možném zásahu třetí strany, která je zprostředkovatelem. To by však nemělo být možné v případě, kdy organizace účastnící se štítu jedná jako zprostředkovatel. Jinak by byl správce z EU zbaven svých kontrolních pravomocí.

Príslušná ustanovení o ochraně soukromí uvedená ve smlouvě uzavřené s třetí stranou, která je zprostředkovatelem, musí být správci k dispozici a musí poskytovat alespoň tutéž úroveň ochrany, jakou poskytuje smlouva podepsaná se správcem.

²² Viz dopis pracovní skupiny zřízené podle článku 29 místopředsedkyni Redingové ze dne 10. dubna 2014, bod 4 v oddíle Další předávání.

2.2.4 Integrita údajů a omezení účelu

a) Přiměřenost

V méně důležitém ohledu pracovní skupina zřízená podle článku 29 odkazuje na svůj dopis místopředsedkyni Redingové, kde uvedla, že „zpracování osobních údajů by mohlo, i podle přísného hlediska oznamovací povinnosti a možnosti volby, být nepřiměřené z hlediska zájmů, práv a svobod subjektu údajů nebo společnosti. Zásada proporcionality nebo přiměřenosti musí být dodržena ve všech fázích zpracování a měla by být uplatnitelná vedle zásad oznamovací povinnosti a možnosti volby“²³.

Štít na ochranu soukromí (oddíl II bod 5 písm. a) přílohy II) stanoví, že se informace musí omezit na to, co je podstatné s ohledem na zpracování. Pracovní skupina zřízená podle článku 29 by upřednostnila, kdyby bylo toto znění v konečné podobě rozhodnutí o odpovídající úrovni ochrany pozměněno, neboť samotná skutečnost, že údaje musí být podstatné s ohledem na zpracování, nepostačuje k tomu, aby bylo zpracování přiměřené. Měli zpracování splňovat zásadu přiměřenosti, mělo by se omezovat na údaje, které jsou nezbytné pro předmětné zpracování.

b) Přesnost

Zásada integrity údajů a účelového omezení (oddíl II bod 5 přílohy II) rovněž stanoví: „V rozsahu nezbytném pro tyto účely je organizace povinná učinit přiměřené kroky, aby zajistila spolehlivost osobních údajů pro zamýšlený účel, jejich přesnost, úplnost a aktuálnost.“ Pracovní skupina zřízená podle článku 29 konstatuje, že jde o zcela shodné znění jako v systému zásad „bezpečného přístavu“. Pracovní skupina zřízená podle článku 29 pochybuje o tom, že by měla být zahrnuta formulace „v rozsahu nezbytném pro tyto účely“, neboť přesnost údajů by dle jejího názoru neměla záviset na účelu zpracování. Pracovní skupina zřízená podle článku 29 by upřednostnila, aby v konečném znění rozhodnutí o odpovídající úrovni ochrany tato souvislost nebyla uvedena.

c) Účelové omezení

Pokud správce údajů usazený v EU předává osobní údaje organizaci ze Spojených států, měl by vývozce údajů organizaci ze Spojených států výslovně uvědomit o účelu, pro nějž byly údaje původně shromážděny. To je zásadní pro stanovení toho, zda po předání údajů došlo ke změně účelu, čímž by se aktivovaly zásady oznamovací povinnosti a možnosti volby a přispělo by se k rozdělení rizika a odpovědnosti.

Zásada integrity údajů a účelového omezení (oddíl II bod 5 přílohy II) stanoví, že organizace nesmí zpracovávat osobní informace způsobem, který je neslučitelný s účelem, pro který byly původně shromážděny nebo následně dotčenou fyzickou osobou schváleny. Zásada možnosti volby (oddíl II bod 2 přílohy II) nicméně umožňuje výslovné svolení s „použitím“ citlivých informací (např. osobní údaje vypovídající o zdravotním stavu, rasovém nebo etnickém

²³ Viz dopis pracovní skupiny zřízené podle článku 29 místopředsedkyni Redingové ze dne 10. dubna 2014, s. 8.

původu, politických postojích, náboženském nebo filozofickém přesvědčení, členství v odborových organizacích nebo informace o sexuálním životě dané osoby, jakož i údaje o trestních záznamech) k účelu, který se významně liší od účelu, pro který byly původně shromážděny nebo pro který byly následně dotčenými fyzickými osobami schváleny. Tento výslovný souhlas se nevyžaduje v situacích uvedených v doplňkové zásadě 1 písm. a) (oddíl III bod 1 písm. a) přílohy II). U osobních informací, které nejsou citlivé povahy, existuje režim vyslovení nesouhlasu.

Pracovní skupina zřízená podle článku 29 poznamenává, že oblast působnosti zásady účelového omezení se v rámci zásad oznamovací povinnosti, možnosti volby a integrity údajů a účelového omezení liší. Termíny „neslučitelné použití“ a „významně odlišný účel“ jsou ve skutečnosti použity ve stejném textu, aniž je kterýkoliv z nich jasně definován²⁴.

Pracovní skupinu zřízenou podle článku 29 vážně znepokojuje skutečnost, že by takováto nesrovnalost mohla způsobit velké problémy při sladění zásady integrity údajů a účelového omezení (oddíl II bod 5 přílohy II) se zásadou možnosti volby (oddíl II bod 2 přílohy II), neboť v jedné zásadě se uvádí, že údaje nesmí být zpracovány způsobem, který je neslučitelný s účelem, pro který byly původně shromážděny, kdežto druhá zásada stanoví mechanismus pro vyslovení nesouhlasu, pokud jsou údaje zpracovány k účelu, který se významně liší od účelu, ke kterému byly původně shromážděny.

Zásadu možnosti volby lze tudíž vykládat tak, že povoluje další neslučitelné zpracování²⁵. Dle pracovní skupiny zřízené podle článku 29 musí být výslovně uvedeno, že organizace není oprávněna zpracovávat údaje k významně odlišnému účelu, je-li tento účel neslučitelný podle zásady účelového omezení. Jinými slovy, mělo by být jasně řečeno, že zásada možnosti volby nepředstavuje výjimku z omezení účelu.

V každém případě by se také měly použít zásady oznamovací povinnosti a možnosti volby, pokud lze další zpracování považovat za slučitelné.

2.2.5 Výjimky pro novinářskou činnost

Výjimky ze zpracování osobních údajů pro novinářskou činnost upravuje doplňková zásada 2 (oddíl III bod 2 přílohy II). Má se za to, že tato ustanovení odrážejí ochranu svobody slova podle ústavy Spojených států. Proto dokumenty štítu na ochranu soukromí uvádějí, že „na [osobní] informace nalezené v dříve uveřejněných materiálech pocházejících z mediálních archívů se zásady štítu na ochranu soukromí nevztahují“ (oddíl III bod 2 písm. b) přílohy II). Zdá se, že tato výjimka zahrnuje jakékoliv další zpracování jakýmkoliv správcem nebo zpracovatelem údajů, tj. neomezuje se na další zpracování pro novinářské účely. Jak již bylo uvedeno v dopise místopředsedkyně Redingové ze dne 10. dubna 2014, pracovní skupina

²⁴ Pracovní skupina zřízená podle článku 29 si povšimla, že jsou použity také další termíny: „využití [...] neodpovídá“ (oddíl III bod 14 písm. b) podbod ii) přílohy II), „používat pro jiné účely“ (oddíl III bod 9 písm. b) podbod i) přílohy II), „údaje použije pro účely jiné, než pro jaké je předávající organizace původně shromáždila“ (oddíl II bod 1 písm. b) přílohy II). Tato nejasnost by mohla vést k neexistenci dostatečných záruk, co se týče zásady účelového omezení.

²⁵ Viz rovněž připomínka u zásady možnosti volby. Pracovní skupina zřízená podle článku 29 je toho názoru, že skutečnost, že pravidla pro další předávání (oddíl II bod 3 přílohy II) odkazují pouze na zásadu možnosti volby, a nikoliv na zásadu účelového omezení, zvyšuje riziko takového výkladu.

zřízená podle článku 29 by upřednostňovala omezenější přístup k výjimkám pro novinářské účely, který by byl více v souladu s uplatňováním zásady v EU a po rozsudku Google Spain a Google²⁶ rovněž s právem na vymazání ze seznamu.

2.2.5 Právo subjektů údajů na přístup, opravu a výmaz

Podle štítu na ochranu soukromí mají fyzické osoby právo získat od organizace *potvrzení*, zda organizace zpracovává jejich osobní údaje, a na *sdělení* těchto údajů (oddíl III bod 8 písm. a) podbod i) přílohy II). Povinnost organizací odpovědět na žádosti fyzických osob týkající se účelů zpracování, kategorií osobních údajů, na které se zpracování vztahuje, a příjemců nebo kategorií příjemců, jimž jsou osobní údaje sdělovány, je však poměrně slabá. Pracovní skupina zřízená podle článku 29 je toho názoru, že podrobnosti, které mají být subjektu údajů poskytnuty, by měly být uvedeny v hlavním textu, nejen v poznámce pod čarou, a měly by být formulovány jako jasná povinnost (souvisí s oddílem III bodem 8 písm. a) podbodem i) podbodem 1 přílohy II).

V souladu s doplňkovou zásadou 8 organizace „musí poskytnout přístup pouze v rozsahu, v jakém osobní informace uchovává“ (oddíl III bod 8 písm. d) podbod ii) přílohy II). Toto pravidlo by se nemělo vykládat restriktivně v tom smyslu, že přístup musí být v zásadě poskytnut k údajům, které organizace zpracovává jakýmkoliv způsobem, a nikoliv pouze k těm, jež uchovává. Pro účely účinnosti práva na přístup je tudíž důležité vyjasnit, že „uchovává“ znamená „zpracovává“ ve smyslu definice stanovené v oddílu I bodě 8 písm. b) přílohy II. Dodržování tohoto pravidla by se mělo pozorně přezkoumat při společném přezkumu štítu na ochranu soukromí.

Přetrvávají obavy ohledně seznamu výjimek uvedeného v oddílu III bodě 8 písm. e) podbodě i) přílohy II, který je obdobný jako seznam uvedený v často kladené otázce č. 8 k zásadám „bezpečného přístavu“ a který má sklon vychylovat rovnováhu na stranu zájmů organizací. V tomto smyslu nebude fyzickým osobám poskytnut přístup k jejich vlastním osobním údajům z těchto důvodů: „porušení profesního práva nebo povinnosti“ (oddíl III bod 8 písm. e) podbod 3 přílohy II), „narušení bezpečnostních prověrek zaměstnanců nebo postupů pro předkládání stížností či v souvislosti s plánováním nového obsazení pracovních míst a s reorganizací společnosti“ (oddíl III bod 8 písm. e) podbod 4 přílohy II) a „narušení důvěrnosti nezbytné v souvislosti se sledováním, kontrolou nebo jinými zákonem předepsanými regulačními funkcemi souvisejícími s řádným hospodářským nebo finančním řízením či nezbytné důvěrnosti budoucích nebo probíhajících jednání organizace“ (oddíl III bod 8 písm. e) podbod 5 přílohy II). Tyto důvody je třeba chápat nad rámec obecné výjimky ohledně důvěrných obchodních informací v oddílu III bodě 8 písm. c) přílohy II. Fyzická osoba tak ve výše vyjmenovaných případech nebude mít nikdy přístup ke svým osobním údajům, neexistuje zde tedy mezi právy a zájmy fyzických osob na jedné straně a organizace na straně druhé žádná rovnováha, jíž by mělo být dosaženo, aby se vyřešila žádost o přístup k údajům.

²⁶ Rozsudek Soudního dvora ze dne 13. května 2014, Google Spain a Google, C-131/12, ECLI:EU:C:2014:317.

Pracovní skupina zřízená podle článku 29 připomíná, že právo fyzických osob na přístup k vlastním údajům je zaručeno čl. 8 odst. 2 listiny. Ačkoliv se nejedná o absolutní právo, je pro právo na ochranu osobních údajů zásadní, neboť umožňuje výkon dalších práv subjektu údajů, jako jsou práva na opravu a výmaz.

Co se týče práv na opravu a výmaz, pracovní skupina zřízená podle článku 29 vítá významné zlepšení, jež zásady štítu na ochranu soukromí přinášejí ve srovnání se zásadami „bezpečného přístavu“ za předpokladu, že tato práva nejsou zaručena pouze v situacích, kdy jsou údaje nepřesné, ale také v případech, kdy byly zpracovány v rozporu se zásadami (oddíl II bod 6 přílohy II).

2.2.6 Odvolání, prosazování a odpovědnost (nápravné mechanismy)

a) Účinný výkon práv fyzických osob z EU na nápravu

Pracovní skupina zřízená podle článku 29 bere na vědomí závazek orgánů Spojených států, pokud jde o různé úrovně nápravného mechanismu. Nicméně s ohledem na složitost a nedostatečnou jednoznačnost celkové architektury mechanismu se pracovní skupina zřízená podle článku 29 obává, že by v praxi mohl být účinný výkon práv subjektu údajů oslaben. Pracovní skupina zřízená podle článku 29 poukazuje na to, že kvalita nápravného mechanismu by měla mít přednost před celkovou kvantitou nápravných mechanismů dostupných fyzickým osobám z EU. Rovněž existují obavy z toho, že většina nápravných mechanismů, ne-li všechny předpokládá řízení ve Spojených státech, čímž se komplikuje sledování řízení ze strany orgánů pro ochranu údajů z EU.

Ve skutečnosti se mechanismus nápravy stanovený štítem na ochranu soukromí zaměřuje nejprve na možnost, aby subjekt údajů „obhajoval svá práva a řešil svůj případ nesouladu se štítem na ochranu soukromí přímo s autocertifikovanou společností ze Spojených států“²⁷. Navíc musí organizace pověřit nezávislý orgán zabývající se řešením sporů, který má šetřit a řešit jednotlivé stížnosti. Pracovní skupina zřízená podle článku 29 vítá skutečnost, že náklady na tento postup neponese fyzická osoba.

Eventuálně by mohly být stížnosti předkládány přímo Federální obchodní komisi, i když nemá povinnost se jimi zabývat. Stížnosti by taktéž mohly předat orgány pro ochranu údajů a ministerstvo obchodu se zavázalo je přezkoumat a vynaložit veškeré úsilí k usnadnění jejich řešení (příloha I) s tím, že Federální obchodní komise bude uvedené stížnosti „přednostně posuzovat“ (oddíl II bod 7 písm. e) přílohy II). Přednostní posouzení stížností ze strany Federální obchodní komise však neposkytuje subjektu údajů žádnou jistotu, že bude jeho stížnost vyřízena.

Jako poslední možnost opravného prostředku smí fyzická osoba využít závazného rozhodčího řízení. Rozhodčí panel bude sídlit ve Spojených státech a bude podléhat přezkumu soudů Spojených států.

²⁷ Třicátý bod odůvodnění předlohy rozhodnutí Evropské komise o odpovídající úrovni ochrany.

Štít na ochranu soukromí také nabízí možnost, aby si organizace zvolila spolupráci s orgány pro ochranu údajů z EU (oddíl III bod 5 písm. a) přílohy II). U údajů v oblasti lidských zdrojů shromážděných v rámci zaměstnaneckých vztahů je to dokonce povinné (oddíl III bod 9 písm. d) podbod ii) přílohy II). V takovém případě se alternativní řešení sporů nepoužije (oddíl III bod 5 písm. a) přílohy II). Štít na ochranu soukromí nestanovuje jasně, jak bude spolupráce s orgány pro ochranu údajů z EU v praxi probíhat. Zejména není jasné, zda se bude panel zabývat všemi případy, nebo zda se bude každým jednotlivým případem zabývat jiný panel.

Pracovní skupina zřízená podle článku 29 je toho názoru, že je zapotřebí uvést v rozhodnutí o odpovídající úrovni ochrany více podrobností o pravomocích orgánů pro ochranu údajů řešit stížnosti. To zjevně závisí na kvalifikaci organizace, ale není jasné jak.

Tam, kde organizace jednají jako zprostředkovatel jménem správce z EU, budou mít fyzické osoby v každém případě možnost si stěžovat u orgánu pro ochranu údajů z EU. U údajů z oblasti lidských zdrojů a jiných obchodních údajů bude situace obdobná.

Tam, kde organizace účastníci se štítu na ochranu soukromí jedná jako správce údajů, bude pravomoc orgánu pro ochranu údajů řešit stížnosti omezena na zpracování podléhající právním předpisům EU (zpracování, za které odpovídá správce z EU – včetně společné správy s organizací ze Spojených států – nebo u kterého by organizace účastníci se štítu na ochranu soukromí přímo podléhala právním předpisům EU, například kvůli tomu, že využívá zařízení v EU). U zpracování údajů prováděného pouze podle právních předpisů Spojených států se však použijí výhradně mechanismy štítu na ochranu soukromí. K překonání jazykových bariér a nedostatečné znalosti právního systému Spojených států by mohlo pomoci, kdyby orgány pro ochranu údajů z EU byly oprávněny vystupovat u stížností fyzických osob jako prostředníci nebo jim pomáhat při alternativním řešení sporů s organizacemi ze Spojených států či při jejich kontaktech s orgány Spojených států, pokud to orgány pro ochranu údajů uznají za vhodné.

Pracovní skupina zřízená podle článku 29 zdůrazňuje, že mechanismus vysvětlený ve štítu na ochranu soukromí se neřídí předchozím doporučením, podle něž by fyzické osoby z EU měly být „schopny vznášet nároky na náhradu škody v Evropské unii“ a zároveň „mít právo vznášet nárok u příslušného vnitrostátního soudu EU“.²⁸ Pracovní skupina by uvítala, kdyby organizace účastníci se štítu na ochranu soukromí musely takovou možnost zahrnout do svých politik ochrany soukromí.

Za účelem zajištění účinnosti pracovní skupina zřízená podle článku 29 doporučuje, aby systém raději umožňoval, aby orgány pro ochranu údajů z EU zastupovaly subjekty údajů a jednaly jejich jménem nebo vystupovaly jako prostředník. Eventuálně by měl obsahovat specifické doložky o soudní příslušnosti, které umožní subjektům údajů vykonávat jejich práva v Evropě.

b) Rozhodčí řízení

²⁸ Viz dopis pracovní skupiny zřízené podle článku 29 místopředsdkyni Redingové ze dne 10. dubna 2014.

Finální rozhodčí postupy ještě nejsou dokončeny, což ztěžuje posouzení pracovní skupinou zřízenou podle článku 29. Jelikož se zdá, že se rozhodčí řízení uskuteční podle právních předpisů Spojených států a že jediným jazykem řízení bude angličtina, mohou orgány pro ochranu údajů z EU chtít získat oprávnění pomáhat fyzickým osobám při řízení.

Navíc rozhodčí řízení bylo zavedeno, protože neexistovala žádná záruka, že stížnost bude řešena, neboť Federální obchodní komise nemá povinnost vyřizovat každou stížnost. Pracovní skupina zřízená podle článku 29 poznamenává, že pokud by fyzická osoba z EU cítila potřebu pomoci právníka, musela by si jeho odměnu hradit sama, což by mohlo fyzické osoby odrážet od předkládání stížností v rozhodčím řízení.

c) Dohled, prosazování a účinnost nápravných mechanismů

Podmínky pro vstup do štítu na ochranu soukromí

Podle Soudního dvora Evropské unie „spolehlivost takového systému [autocertifikace] [...] spočívá převážně na zavedení účinných mechanismů odhalování a dozoru, jež v praxi umožňují identifikovat a sankcionovat případné porušení pravidel zajišťujících ochranu základních práv [...]“.²⁹

Pracovní skupina zřízená podle článku 29 poznamenává, že úloha ministerstva obchodu je v procesu certifikace zjevně omezena na pouhou kontrolu úplnosti dokumentů. Ačkoliv pracovní skupina zřízená podle článku 29 uznává, že autocertifikace neznamena systematickou apriorní kontrolu provádění politik ochrany soukromí, mělo by se ministerstvo obchodu zavázat přinejmenším k tomu, že bude systematicky kontrolovat, aby politiky ochrany soukromí zahrnovaly všechny zásady štítu na ochranu soukromí. Takový závazek je v předloze rozhodnutí o odpovídající úrovni ochrany uveden, ale z dopisu prohlášení ministerstva obchodu jej nelze jasně vyčíst.³⁰

Porušení zásad štítu na ochranu soukromí by mohlo dlouho zůstat nepovšimnuto a k jeho zjištění by mohlo dojít až poté, co by byla subjektu údajů způsobena vážná újma na základních právech, jež by možná byla nenapravitelná. Tento přístup by tedy mohl být v rozporu s evropskou zásadou předběžné opatrnosti.

Transparentnost prostřednictvím seznamu organizací účastnících se štítu na ochranu soukromí a záznamu organizací vyřazených z tohoto seznamu

Pokud jde o transparentnost vůči subjektu údajů, byla učiněna významná zlepšení. Nový seznam organizací účastnících se štítu na ochranu soukromí bude vedle všech organizací ze Spojených států, které se autocertifikovaly u ministerstva obchodu, obsahovat také záznam o všech organizacích odstraněných z tohoto seznamu, a to včetně důvodu jejich odstranění.³¹ Internetové stránky ministerstva obchodu věnované štítu na ochranu soukromí se budou dále

²⁹ Rozsudek Schrems, bod 81.

³⁰ Třicátý čtvrtý bod odůvodnění předlohy rozhodnutí Evropské komise o odpovídající úrovni ochrany.

³¹ Bod 5 přílohy I a oddíl II bod 1 přílohy II; pracovní skupina zřízená podle článku 29 rovněž odkazuje na čtvrté doporučení Komise uvedené ve sdělení COM(2013)847 i na svůj dopis místopředsedkyni Redingové ze dne 10. dubna 2014, zejména na bod 5 v oddíle Transparentnost.

více zaměřovat na cílové skupiny adresátů tak, aby jim umožnily ověřit druh informací, na které se autocertifikace organizace vztahuje, jakož i politiku ochrany soukromí, jež se na příslušné informace uplatní, a metodu, kterou organizace používá k ověření dodržování zásad.³² Pracovní skupina zřízená podle článku 29 vítá skutečnost, že je nyní výslovně uvedeno, že ministerstvo obchodu bude kontrolovat, zda společnosti, které mají veřejně přístupné internetové stránky, na nich zveřejňují svou politiku ochrany soukromí, nebo pokud nemají veřejně přístupné internetové stránky, zkontroluje, kde je politika ochrany soukromí zpřístupněna veřejnosti.³³ Dokumenty také poskytují více informací o obsahu politiky ochrany soukromí.³⁴

Pracovní skupina zřízená podle článku 29 se domnívá, že by mohly nastat problémy, pokud organizace, která již je uvedena na seznamu organizací účastnících se štítu na ochranu soukromí, následně rozšíří svoji certifikaci na další kategorie údajů. V takových případech nebude seznam odrážet různá období použitelnosti zásad na různé kategorie údajů. Tak vzniká riziko, že fyzické osoby a podniky z EU nebudou moci plně posoudit, zda určité soubory údajů skutečně podléhají zásadám štítu na ochranu soukromí, a pokud ano, odkdy. Aby se tomuto nedostatku předešlo, doporučuje pracovní skupina, aby záznamy organizací v seznamu organizací účastnících se štítu na ochranu soukromí uváděly samostatně pro každou kategorii osobních údajů datum, kdy se autocertifikace začala používat.

Pracovní skupina zřízená podle článku 29 vítá skutečnost, že ministerstvo obchodu povede záznamy organizací, které byly ze seznamu organizací účastnících se štítu na ochranu soukromí odstraněny, a že tyto záznamy budou obsahovat vysvětlení, které objasní, že tyto organizace již nepožívají výhod štítu, ale že přesto musí na osobní údaje, jež obdržely, dokud byly certifikovanými organizacemi účastnícími se štítu, uplatňovat tyto zásady, dokud si tyto údaje ponechají (bod 3 přílohy I). Nicméně vzhledem k tomu, že některé z organizací, které byly ze seznamu organizací účastnících se štítu na ochranu soukromí odstraněny, se mohou rozhodnout, že údaje, které obdržely v rámci štítu, vrátí nebo vymažou, kdežto jiné organizace si tyto údaje ponechají, je důležité zajistit fyzickým osobám v této oblasti větší transparentnost. Záznamy společností vedené ministerstvem obchodu by tedy měly specifikovat, zda organizace dosud uchovává osobní údaje, které obdržela v rámci štítu na ochranu soukromí, nebo zda je vrátila či vymazala. Jestliže organizace dosud takové údaje uchovává, mělo by být v záznamech výslovně uvedeno, že organizace musí nadále na takové údaje uplatňovat zásady štítu.

Dále by záznamy vedené ministerstvem obchodu měly uvádět, že u nového předávání údajů již tyto organizace nepožívají výhod štítu na ochranu soukromí, což znamená, že tyto organizace již nesmějí obdržet osobní údaje z EU podle zásad štítu.

³² Bod 8 přílohy I; pracovní skupina zřízená podle článku 29 rovněž odkazuje na svůj dopis místopředsedkyni Redingové ze dne 10. dubna 2014, zejména na bod 2 v oddíle Transparentnost.

³³ Body 3 a 4 přílohy I; pracovní skupina zřízená podle článku 29 rovněž odkazuje na první doporučení Komise uvedené ve sdělení COM(2013)847 i na svůj dopis místopředsedkyni Redingové ze dne 10. dubna 2014, zejména na bod 3 v oddíle Transparentnost.

³⁴ Body 5 a 6 přílohy I a oddíl III bod 6 přílohy II.

Postupy ověřování

Aby se ověřilo, zda je autocertifikace účelně zavedena do praxe, mohou organizace samy provést posouzení nebo zadat externí přezkum dodržování zásad. Pracovní skupina zřízená podle článku 29 vyjadřuje politování nad tím, že se školení zaměstnanců požaduje pouze v případě posuzování prováděného samotnou organizací (oddíl III bod 7 písm. c) přílohy II). Rovněž se zdá, že potřeba kontroly toho, zda jsou politiky přesné, úplné, oznámené na viditelném místě, plně provedené a přístupné, se požaduje pouze v případě posuzování prováděného samotnou organizací a že se mechanismus externího přezkumu omezuje pouze na dodržování politiky ochrany soukromí zavedené organizací.

Následné kontroly

Pracovní skupina zřízená podle článku 29 vítá, že byly Federální obchodní komisi a ministerstvu obchodu uděleny vyšetřovací pravomoci v případě stížností. Dále si pracovní skupina zřízená podle článku 29 povšimla, že ministerstvo obchodu bude mít možnost provádět úřední ověření, především prostřednictvím rozesílání dotazníků. Pracovní skupina zřízená podle článku 29 by se však chtěla přesvědčit, že takový přístup postačuje ke splnění požadavku Soudního dvora Evropské unie na účinné mechanismy odhalování porušování pravidel a na mechanismy dozoru. Ve skutečnosti má pracovní skupina zřízená podle článku 29 stále otázky ohledně přesné pravomoci donucovacích orgánů Spojených států provádět při vyšetřování porušení štítu na ochranu soukromí kontroly na místě v prostorách autocertifikovaných organizací, ohledně dosažení vykonatelnosti rozhodnutí orgánu z EU na území Spojených států a ohledně toho, zda jsou sankce uložené štítem na ochranu soukromí v praxi odrazující.

2.2.7 Zpracování údajů v oblasti lidských zdrojů

Oblast působnosti

Doplňková zásada 9 (oddíl III bod 9 přílohy II) se použije na osobní údaje o zaměstnancích (bývalých nebo současných) shromážděné v souvislosti se zaměstnaneckými vztahy. Podle znění doplňkové zásady 9 písm. a) podbodu ii) se zásady štítu na ochranu soukromí uplatní, pouze pokud se „předávají nebo zpřístupňují záznamy o určených fyzických osobách“. Termín „záznamy o určených fyzických osobách“ není v souladu s definicí „osobních údajů“ podle oddílu I bodu 8 písm. a) přílohy II, která uvádí „údaje týkající se určené nebo určitelné fyzické osoby“, a tudíž není v souladu s definicí použitou ve směrnici³⁵.

Doplňková zásada 9 písm. a) podbod ii) stanoví: „Statistické výkazy zakládající se na agregovaných údajích o zaměstnancích a neobsahující osobní údaje nebo využívání anonymních údajů nepředstavují ohrožení soukromí.“ Toto tvrzení je v rozporu s řadou stanovisek vydaných pracovní skupinou zřízenou podle článku 29. Pracovní skupina zřízená

³⁵ Jak již bylo zdůrazněno, omezení na záznamy, které „se předávají nebo zpřístupňují“, rovněž není v souladu s termínem „zpracování“ (oddíl I bod 8 písm. b) přílohy II).

podle článku 29 by chtěla zdůraznit, že agregované údaje stále lze znovu zpětně určit, a že by tedy měly být považovány za osobní údaje³⁶.

³⁶ Viz stanovisko 4/2007 k pojmu osobní údaje, jakož i stanovisko 5/2014 k technikám anonymizace.

Oznamovací povinnost, možnost volby a účelové omezení

Doplňková zásada 9 písm. b) podbod i) poskytuje příklad uplatnění zásad oznamovací povinnosti a možnosti volby, jsou-li údaje v oblasti lidských zdrojů použity pro jiný účel. Příklad se týká organizace ze Spojených států, která „hodlá využít osobní informace shromážděné v rámci zaměstnaneckého vztahu pro účely nesouvisející se zaměstnáním, jako například pro marketingová sdělení“. V takové situaci je změna účelu povolena, pokud se dodrží zásada oznamovací povinnosti a možnosti volby. Podle pracovní skupiny zřízené podle článku 29 další zpracování údajů v oblasti lidských zdrojů pro účely přímého marketingu bude ve většině případů muset být považováno za neslučitelné, a tudíž v rozporu se zásadou účelového omezení (oddíl II bod 5 písm. a) přílohy II). Navíc je pracovní skupina zřízená podle článku 29 toho názoru, že možnost volby nemůže být vhodným základem pro „souhlas“ zaměstnance se změnou účelu v kontextu zaměstnání, kde takový souhlas nemusí být učiněn zcela svobodně.

Pracovní skupina zřízená podle článku 29 silně pochybuje o tom, že hlavní zaměření štitu na ochranu soukromí na zásadu možnosti volby jako podmínky pro další použití údajů pro jiný účel splňuje směrnice OECD o ochraně soukromí, neboť zde nejsou dostatečné záruky na to, aby se předešlo tomu, že by tento mechanismus vyslovení nesouhlasu byl využit také pro další zpracování pro neslučitelné účely. Doplňková zásada 9 písm. b) podbod iv) stanoví široké a výslovné vynětí z povinnosti dodržovat zásady oznamovací povinnosti a možnosti volby „v rozsahu a po dobu nezbytnou k zachování schopnosti organizace povyšovat, jmenovat nebo přijímat jiná podobná personální rozhodnutí“. Zaprvé by mělo být použití údajů v oblasti lidských zdrojů pro takové účely již výslovně uvedeno při shromažďování údajů. Navíc formulace „jiná podobná personální rozhodnutí“ je příliš neurčitá a příliš široká. V důsledku toho budou údaje v oblasti lidských zdrojů zcela vyňaty z povinnosti dodržovat zásady oznamovací povinnosti a možnosti volby, pokud budou zpracovávány v souvislosti se zaměstnaneckými vztahy. Tento termín je tak široký, že nedovoluje posoudit, zda je další zpracování slučitelné s původním účelem. Pracovní skupina zřízená podle článku 29 doporučuje tuto výjimku vypustit.

Právo na přístup

Doplňková zásada 9 písm. e) podbod i) také stanoví vynětí z povinnosti dodržovat zásadu práva na přístup nebo uzavírat smlouvu se třetí stranou, která je správcem údajů, kvůli údajům v oblasti lidských zdrojů, co se týče příležitostných úkonů souvisejících se zaměstnáním, jako je rezervace letenky, hotelového pokoje nebo uzavření pojistky či předávání osobních údajů nízkého počtu zaměstnanců, za předpokladu, že jsou dodrženy zásady oznamovací povinnosti a možnosti volby. Pracovní skupina zřízená podle článku 29 neshledává pro takové vynětí žádné rozumné opodstatnění a doporučuje tento odstavec vypustit.

2.2.8 *Léčiva*

Oblast působnosti

Štít na ochranu soukromí má za to, že předávání údajů kódovaných pomocí klíče z Evropské unie do Spojených států v souvislosti s léčivý nepředstavuje předávání, které by mu podléhalo (oddíl III bod 14 písm. g) podbod i) přílohy II). Předávání údajů kódovaných pomocí klíče však podléhá ochraně podle evropských předpisů v oblasti ochrany údajů. To v praxi znamená, že se štít na ochranu soukromí nemůže na takové předávání vztahovat. Pracovní skupina zřízená podle článku 29 vyzývá Komisi EU, aby výslovně uvedla, že se předloha rozhodnutí o odpovídající úrovni ochrany nebude vztahovat na předávání údajů kódovaných pomocí klíče pro účely léčiv, a že v důsledku toho se na takové předávání musejí vztahovat jiná ochranná opatření, jako jsou standardní smluvní doložky nebo závazná podniková pravidla. Pracovní skupina zřízená podle článku 29 navrhuje objasnit tuto záležitost v konečném znění rozhodnutí o odpovídající úrovni ochrany.

Předávání pro účely regulace a dohledu (oddíl III bod 14 písm. d) přílohy II)

Pracovní skupina zřízená podle článku 29 se obává, že podle těchto ustanovení by osobní údaje, které jsou kvůli souvislosti se zdravotním stavem většinou citlivé povahy, mohly být předávány regulačním orgánům ve Spojených státech. Vzhledem k tomu, že štít na ochranu soukromí je navržen pro předávání údajů mezi soukromými subjekty, zdá se, že veřejný orgán, jako jsou regulační orgány Spojených států, není způsobilý pro autocertifikaci v rámci štítu, na základě čehož vyvstává otázka týkající se odpovídající ochrany údajů při takovém předávání. Je-li nutno takové předávání spravovat pro regulační účely, musí být přijata vhodná opatření pro zajištění neustálé ochrany základních práv subjektu údajů z EU. Pracovní skupina zřízená podle článku 29 zdůrazňuje skutečnost, že předloha rozhodnutí o odpovídající úrovni ochrany neobsahuje žádná zjištění v tomto ohledu. Pracovní skupina zřízená podle článku 29 tudíž nemá žádnou záruku, že citlivé údaje subjektů údajů z EU budou v této souvislosti požívat odpovídající úrovně ochrany.

Dále pracovní skupina zřízená podle článku 29 poznamenává, že nechápe, proč je jako příklad zpracování pro budoucí vědecký výzkum uveden účel „marketingu“. Také není jasný důvod, proč je pod nadpis „Předávání pro účely regulace a dohledu“ zahrnuto další předávání společností a jiným výzkumným pracovníkům (oddíl III bod 14 písm. d) přílohy II). Tyto problémy potřebují v konečném znění rozhodnutí o odpovídající úrovni ochrany vyjasnit.

Sledování bezpečnosti a účinnosti výrobků (včetně podávání zpráv vládním agenturám) a sledování stavu pacientů užívajících určitá léčiva či zdravotnické prostředky

Štít na ochranu soukromí stanoví vynětí z povinnosti uplatňování zásad oznamovací povinnosti, možnosti volby, dalšího předávání a práva na přístup, pokud dodržování těchto zásad narušuje dodržování regulačních požadavků. Předloha rozhodnutí o odpovídající úrovni ochrany neposkytuje žádná zjištění, co se týče situace, kdy zásady štítu na ochranu soukromí narušují dodržování regulačních požadavků. I kdyby pracovní skupina zřízená podle článku 29 mohla chápat, že omezení oznamovací povinnosti a práva na přístup k údajům by mohla za účelem své ochrany opodstatňovat vládní vyšetřování, nechápe, jaký důvod opodstatňuje tak široké vynětí v případě zpracování organizací nebo třetí stranou v soukromém sektoru. Například vzhledem k tomu, že je léčba pacientů čím dál více

individualizována, takto široké vynětí z uplatňování zásady štítu na ochranu soukromí v případě sledování pacientů užívajících určitá léčiva či zdravotnické prostředky je nepřijatelné, neboť se tento typ péče stane běžným. To se vztahuje také na případy, kde farmaceutické společnosti údaje využívají pro sledování bezpečnosti a účinnosti výrobků (zkoušky nebo prodej nových léčiv).

2.2.9 Veřejně dostupné informace

Výjimka z práva na přístup k údajům v případě veřejně dostupných informací a informací z veřejných záznamů (oddíl III bod 15 písm. d) a e) přílohy II) vyvolává obavy ohledně rozsahu, v jakém má fyzická osoba při výkonu svého práva na přístup zájem vědět, zda konkrétní správce zpracovává její údaje a také jaké údaje se zpracovávají, aby mohla mít zpracování svých údajů pod kontrolou. Pracovní skupina zřízená podle článku 29 opakovaně uvedla, že podle právních předpisů EU mají subjekty údajů vždy právo na přístup ke svým údajům, a kde je to nezbytné, mohou požadovat opravu nebo výmaz údajů, pokud nebyly zpracovány v souladu s předpisy či pokud jsou neúplné nebo nepřesné, bez ohledu na to, zda osobní údaje byly nebo nebyly zveřejněny.³⁷ Je-li žádost fyzické osoby o přístup k údajům zamítnuta na základě toho, že údaje byly získány z veřejně dostupných zdrojů nebo veřejných záznamů, přijde fyzická osoba o možnost kontroly přesnosti údajů a toho, zda vůbec byly údaje zveřejněny v souladu s předpisy.

Štít na ochranu soukromí však vyjímá veřejné záznamy a veřejně dostupné informace z povinnosti uplatňovat zásady oznamovací povinnosti, možnosti volby, práva na přístup a odpovědnosti za další předávání (oddíl II bod 15 písm. b) přílohy II). Tyto výjimky se zdají ve srovnání se směrnicí příliš široké a vzbuzují obavy, protože mimo jiné omezují možnosti fyzických osob kontrolovat přesnost svých údajů a omezovat jejich šíření.

2.3 Závěry

Pracovní skupina zřízená podle článku 29 uznává, že orgány Spojených států a Evropská komise významně zlepšily obchodní hlediska předávání údajů mezi oběma světadíly. S přihlédnutím k výše uvedené analýze však pracovní skupina zřízená podle článku 29 dospěla k závěru, že obchodní část štítu na ochranu soukromí vyžaduje další objasnění mnoha bodů. Zdrojem obav je například nejednoznačnost zásady uchovávání údajů. Pracovní skupina zřízená podle článku 29 má tudíž vážné obavy, zda štít na ochranu soukromí může zajistit úroveň ochrany, která je v zásadě rovnocenná úrovni ochrany v EU.

Rozhodnutí o odpovídající úrovni ochrany musí dále vyjasnit zásady účelového omezení a možnosti volby. Přetrvává zde riziko právních mezer u několika zásad, zejména u dalšího předávání, mechanismu pro vyřizování stížností a zpracování údajů v oblasti lidských zdrojů nebo farmaceutických údajů. Dále je třeba více rozpracovat, jakým způsobem se zásady štítu na ochranu soukromí mají vztahovat na zpracovatele (zprostředkovatele) údajů, a je zapotřebí věnovat zvláštní pozornost zajištění jasného a jednoznačného používání terminologie.

³⁷ Viz WP20, s. 4.

3. POSOUZENÍ ZÁRUK NÁRODNÍ BEZPEČNOSTI V PŘEDLOZE ROZHODNUTÍ O ODPOVÍDAJÍCÍ ÚROVNI OCHRANY

3.1 Ochranná opatření a omezení platná pro vnitrostátní bezpečnostní orgány Spojených států

Zásahy do základních práv na soukromý život a ochranu údajů mohou být přípustné za předpokladu, že je tento zásah v demokratické společnosti odůvodnitelný. To znamená, že zásady ochrany soukromí nejsou absolutní a že mohou být možné odchylky, ale pouze budou-li splněny příslušné (základní) záruky. V souladu s cílem zvýšit ochranu soukromí by organizace navíc měly usilovat o úplné a transparentní uplatňování zásad, včetně toho, že uvedou, v jakých případech se výjimky ze zásad povolené právním rámcem Spojených států budou v jejich opatřeních na ochranu soukromí uplatňovat pravidelně. Z téhož důvodu se očekává, že pokud podle těchto zásad nebo práva Spojených států existuje možnost volby, organizace zvolí pokud možno vyšší úroveň ochrany.

Oddíl I bod 5 přílohy II stanoví, že „dodržování zásad ochrany soukromí může být omezeno: a) v rozsahu nezbytném pro splnění požadavků bezpečnosti státu, veřejného zájmu nebo prosazování zákonů, b) zákonem, správním nařízením nebo judikaturou, které vytvářejí protichůdné závazky, nebo výslovným zmocněním za předpokladu, že při výkonu takového zmocnění může organizace prokázat, že nedodržení zásad je omezeno na rozsah nezbytný pro dodržení nadřazených oprávněných zájmů, jimž má takové zmocnění sloužit, nebo c) jestliže směrnice nebo právo členského státu umožňují výjimky nebo odchylky, pokud se takové výjimky nebo odchylky uplatňují ve srovnatelných souvislostech.“

Otázka zní, zda jsou odchylky uvedené v příloze II v demokratické společnosti odůvodnitelné. Podle předlohy rozhodnutí o odpovídající úrovni ochrany štítu na ochranu soukromí Komise shledala, že „ve Spojených státech jsou zavedena pravidla, jejichž smyslem je omezovat jakékoli zásahy pro účely národní bezpečnosti do základních práv osob, jejichž osobní údaje jsou předávány z Unie do USA v rámci štítu na ochranu soukromí, na rozsah striktně nezbytný k tomu, aby bylo dosaženo příslušného legitimního cíle“.³⁸

Pracovní skupina zřízená podle článku 29 posoudila současný právní rámec Spojených států a postupy zpravodajských agentur Spojených států a podmínky, za kterých umožňují zásah do základních práv na respektování soukromého života a na ochranu údajů chráněných podle evropského právního rámce, pomocí rámce uvedeného v oddíle 1.2 tohoto stanoviska a s přihlédnutím k prohlášením orgánů Spojených států a zjištěním Komise. Toto posouzení vychází z analýzy prezidentské směrnice 28 (*Presidential Policy Directive 28*, dále též „PPD-28“) a vládního nařízení 12333 a z různých právních východisek stanovených zákonem o zabezpečování informací o činnostech cizí moci (*Foreign Intelligence Surveillance Act*, dále

³⁸ Sedmdesátý pátý bod odůvodnění předlohy rozhodnutí Komise podle směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES o odpovídající úrovni ochrany poskytované štítem EU-USA na ochranu soukromí.

těž „zákon FISA“ – § 104, 402, 215, 501 a 702). Pracovní skupina zřízená podle článku 29 se opírala o přílohu VI štítu na ochranu soukromí, kterou představuje dopis zpracovaný Úřadem ředitele národních zpravodajských služeb (*Office of the Director of National Intelligence*, dále též „ODNI“), jenž se týká ochranných opatření a omezení platných pro vnitrostátní bezpečnostní orgány Spojených států a shrnuje informace o shromažďování údajů prostřednictvím signálových zpravodajských činností.

3.2 Záruka A – zpracování by mělo být v souladu se zákonem a vycházet ze zřetelných, přesných a dostupných pravidel

Podle evropského práva musí být zásah v souladu se zákony a zavedenými politikami a postupy a dostatečně zřetelný a dostupný (v mezích prostoru pro uvážení poskytnutého jednotlivým zemím), aby měli občané adekvátní možnost zjistit, za jakých okolností a podmínek jsou orgány veřejné moci zmocněny uchýlit se ke sledovacím opatřením.³⁹

Pracovní skupina zřízená podle článku 29 konstatuje, že se signálové zpravodajské činnosti provádějí na základě dostupného právního rámce. Všechny právní předpisy v příloze VI (PPD-28, zákon FISA, zákon USA o svobodě, FOIA) jsou široké veřejnosti (ve Spojených státech i mimo ně) k dispozici na internetu. Příloha VI uvádí přehled rozhodného právního rámce, omezení shromažďování informací, omezení uchovávání a šíření informací, soulad s předpisy, dohled, transparentnost a nápravná opatření. Právní systém Spojených států, který se týká zpravodajských činností, sestává z řady různých dokumentů včetně zpráv, politik a postupů jednotlivých agentur, jež je třeba analyzovat, aby člověk způsob provádění uvedených činností, a to jak teoreticky, tak prakticky, lépe pochopil. V tomto ohledu se pracovní skupina zřízená podle článku 29 soustředila na omezený počet bodů, které považuje za zásadní.

3.2.1 Vládní nařízení 12333 a prezidentská směrnice 28

Oblast působnosti vládního nařízení 12333 je široká; k veškerému shromažďování údajů prostřednictvím zahraničního zpravodajství může v zásadě docházet podle volného uvážení prezidenta Spojených států na základě nařízení. Byl však předložen argument, že od zavedení zákona FISA lze vládní nařízení 12333 využívat pouze ke shromažďování údajů mimo území Spojených států. Pracovní skupina zřízená podle článku 29 konstatuje, že vládní nařízení 12333 se nezabývá příliš podrobně svou místní působností, rozsahem, v jakém lze údaje shromažďovat, uchovávat nebo dále šířit, charakterem trestných činů, jež mohou vést ke sledování, ani druhem informací, které lze shromažďovat či využívat.

³⁹ Rozsudek ESLP ze dne 4. prosince 2015, *Roman Zakharov v. Russia*, č. 47143/06, bod 247: „Soud již dříve shledal, že požadavek „předvídatelnosti“ zákona nenutí státy schválit zákonná ustanovení, která podrobně uvádějí veškeré jednání, jež může vést k rozhodnutí podrobit osobu tajnému sledování z důvodů „národní bezpečnosti“. Hrozby pro národní bezpečnost se mohou z povahy věci svým charakterem lišit a mohou být nepředvídané nebo obtížně předem vymezitelné (viz rozsudek *Kennedy v. the United Kingdom* citovaný výše, bod 159). Zároveň soud také zdůraznil, že v záležitostech, které se dotýkají základních práv, by bylo v rozporu s právním státem, jedním ze základních principů demokratické společnosti zakotvených v úmluvě, aby se pravomoc svěřená moci výkonné v oblasti národní bezpečnosti projevovala jako neomezená moc. V zákoně tedy musí být dostatečně přesně uveden rozsah a způsob výkonu každé takové pravomoci svěřené příslušným orgánům s ohledem na legitimní cíl dotyčného opatření, aby byl jednotlivec dostatečně ochráněn před svévolnými zásahy.“

Pracovní skupina zřízená podle článku 29 vyrozuměla, že hlavním účelem prezidentské směrnice 28 (PPD-28) je předepsat omezení shromažďování a zpracování osobních údajů bez ohledu na to, jaký sledovací program se použije a kde byly údaje získány.

PPD-28 je směrnice prezidenta Spojených států, která stanoví zásady konzistentnosti, podle nichž se povoluje a provádí shromažďování informací prostřednictvím signálových zpravodajských činností, ale není právním základem uvedeného shromažďování. Prezidentská směrnice 28 ukládá subjektům zpravodajské komunity, aby uvedené zásady provedly do svých politik a postupů. Směrnice se vztahuje na signálové zpravodajské činnosti bez ohledu na místo, kde se údaje v době shromáždění nacházejí – zda ve Spojených státech nebo mimo ně. Vztahuje se tedy také na údaje shromážděné pro účely signálového zpravodajství při předávání z EU do Spojených států.

PPD-28 zejména stanoví, že signálové zpravodajské činnosti musí být v nejvyšší možné míře uzpůsobeny na míru⁴⁰. Pokud jde o využívání údajů, stanoví postupy jejich minimalizace (včetně podmínek pro uchovávání a šíření údajů), jejich zabezpečení a přístup k nim příslušnými pracovníky [tj. pravidla, která obsahují ochranná opatření, jež omezují rizika zneužití a nevhodného užití], kvalitu údajů a dohled. Tyto záruky platí bez ohledu na státní příslušnost subjektů údajů, tj. ve vztahu ke státním příslušníkům Spojených států i jiných zemí.

Během předávání údajů do Spojených států také platí ochranná opatření stanovená PPD-28. Příloha VI obsahuje závazek Úřadu ředitele národních zpravodajských služeb, že pokud by zpravodajská komunita Spojených států údaje z transatlantických kabelů při přenosu do Spojených států shromažďovala, „činila by tak v souladu s omezeními a ochrannými opatřeními zde uvedenými, včetně požadavků PPD-28“⁴¹. Pracovní skupina zřízená podle článku 29 konstatuje, že nadále existuje nedostatek ustálené judikatury, která určuje legalitu odposlechu kabelů, kdyby jej některá země prováděla. V každém případě Spojené státy využívání odposlechu kabelů coby prostředku shromažďování zpravodajských údajů nepotvrzují ani nevyvracejí.

PPD-28 ani žádný jiný použitelný text nevymezuje pojem „signálové zpravodajství“.

3.2.2 Zákon o zabezpečování informací o činnostech cizí moci (zákon FISA)

Znění zákona FISA se zdá být celkově zřetelnější a přesnější. Výklad mnoha ustanovení ve světle PPD-28, a tedy jejich praktické uplatňování však do velké míry závisí na provádění směrnice jednotlivými agenturami. I když úplná zpráva o provádění nových ochranných opatření ještě není dostupná, delegáti Spojených států zástupce pracovní skupiny zřízené podle článku 29 informovali, že zavádění ochranných opatření podle PPD-28 již bylo dokončeno a zpravodajská komunita Spojených států je provádí podobně.

⁴⁰ „Signálové zpravodajské činnosti musí být v nejvyšší možné míře uzpůsobeny na míru. Při určování toho, zda signálové zpravodajské informace shromažďovat, zváží Spojené státy dostupnost jiných informací, a to i z diplomatických a veřejných zdrojů. Těmto vhodným a proveditelným alternativám signálového zpravodajství by se měla dát přednost.“ (Oddíl 1 písm. d))

⁴¹ Příloha VI štítu na ochranu soukromí, dopis Úřadu ředitele národních zpravodajských služeb (ODNI), který se týká ochranných opatření a omezení platných pro vnitrostátní bezpečnostní orgány Spojených států, s. 2.

Přesněji řečeno, § 501 poměrně zřetelně pojednává o druhu zpravodajských operací, k nimž lze udělit mandát: „získání jakýchkoliv movitých věcí (včetně knih, záznamů, dokumentů, dokladů a dalších předmětů)“. Je však třeba konstatovat, že v důsledku skutečnosti, že definice „movitých věcí“ zahrnuje „další předměty“, nabývá rozsah této pravomoci poměrně na šíři.

Ustanovení § 702, jež povolují shromažďování údajů od osob, které nejsou osobami USA a o kterých se lze přiměřeně domnívat, že se pro účely získání zahraničních zpravodajských informací nacházejí mimo Spojené státy,⁴² nejsou tak podrobná jako § 501. Co se týče oblasti působnosti, zaměřuje se § 702 v souvislosti se shromažďováním zahraničních zpravodajských informací o fyzických osobách, které se nacházejí mimo Spojené státy, na poskytovatele elektronických komunikačních služeb usazené ve Spojených státech. Definice „zahraničních zpravodajských informací“ je široká. Zahrnuje mj. „informace ve vztahu k cizí moci nebo cizímu území, které souvisejí s prováděním zahraničních věcí Spojených států“,⁴³ což vzbuzuje určitou nejistotu, pokud jde o typ informací, jež lze v praxi shromažďovat.

Navzdory zrušení stupně utajení dokumentů, zpráv pro Kongres a zpráv o dohledu vypracovaných Radou pro dohled nad respektováním soukromí a občanských svobod (*Privacy and Civil Liberties Oversight Board*, dále též „PCLOB“) zůstává používání zákona FISA, včetně oblasti působnosti a používání určených zvolených termínů, nejasné a matoucí. O používání určených zvolených termínů („zadaných selektorů“) hovoří jedna ze zpráv PCLOB⁴⁴, ale podle pracovní skupiny zřízené podle článku 29 to neodpovídá pravidlům cílení podle § 702⁴⁵. Je-li pracovní skupina zřízená podle článku 29 schopna potvrdit, nejsou určené zvolené termíny uvedeny v obecně dostupných pravidlech.

3.2.3 Závěr

Celkově pracovní skupina zřízená podle článku 29 konstatuje, že příslušné texty, které se týkají zpravodajských činností, jsou dostupné na internetu a že orgány Spojených států přijímají řadu významných kroků ke zprůhlednění.

Pracovní skupina zřízená podle článku 29 uznává, že od roku 2013 byl zveřejněn velký počet dokumentů, jako jsou politiky, postupy, rozhodnutí Soudu pro uplatňování zákona FISA (*Foreign Intelligence Surveillance Court*, dále též „FISC“) a další odtajněné dokumenty. Rada pro dohled nad respektováním soukromí a občanských svobod navíc vydala významné zprávy o činnostech prováděných na základě § 702 a zákona USA o svobodě. Očekává se podobná zpráva o činnostech podle vládního nařízení 12333.

Několik legislativních příloh, které by mohly osvětlit dopady vládního nařízení na fyzické osoby mimo Spojené státy, a veškerá použitelná ochranná opatření jsou tajné a jako takové nepřístupné veřejnosti nebo fyzickým osobám případně dotčeným jejich používáním. Byli-li

⁴² U. S. C., svazek 50, § 1881a písm. d) bod 1.

⁴³ U. S. C., svazek 50, § 1801 písm. e) bod 2.

⁴⁴ PCLOB, *Report on the Surveillance Program Operated pursuant to Section 702 of FISA*, s. 32.

⁴⁵ U. S. C., svazek 50, § 1881a písm. d).

zrušen stupeň utajení textů, nabízejí pouze omezenou hodnotu a vzhled do zpravodajských činností.

Navzdory úsilí vynaloženému na vysvětlení fungování vládního nařízení 12333, zejména přijetím PPD-28, po odhalení učiněných E. Snowdenem zůstává současné praktické používání vládního nařízení 12333 nejasné. Pracovní skupina zřízená podle článku 29 konstatuje, že příloha VI štítu na ochranu soukromí neposkytuje podrobné informace o fungování vládního nařízení 12333.

Ačkoliv pracovní skupina zřízená podle článku 29 vítá omezení stanovená PPD-28, lze to, zda je právní rámec Spojených států pro sledování dostatečně předvídatelný, tzn. zda obsahuje „adekvátní možnost[i] zjistit, za jakých okolností a podmínek jsou orgány veřejné moci zmocněny uchýlit se k jakýmkoliv takovýmto opatřením“, posoudit obtížně, jelikož se očekává další objasnění včetně zveřejnění zprávy PCLOB o vládním nařízení 12333.

3.3 Záruka B – je třeba prokázat nezbytnost a přiměřenost, pokud jde o sledované legitimní cíle

3.3.1 PPD-28

PPD-28 zavedla omezení, pokud jde o účely, ke kterým lze využívat osobní údaje, a o podmínky, za nichž je lze šířit, a má tak dopad na shromažďování signálových zpravodajských informací bez ohledu na to, jaký právní základ se použije.

Konkrétně § 1 PPD-28 stanoví, že signálové zpravodajské činnosti Spojených států musí být vždy „v nejvyšší možné míře uzpůsobeny na míru“. Ačkoliv bereme toto omezení na vědomí, lze to, zda se výrazem „v nejvyšší možné míře uzpůsobeny na míru“ rozumí, že veškeré shromažďování údajů je nezbytné a přiměřené, posoudit obtížně.

Směrnice PPD-28 přiznává, že shromažďování hromadných informací, „aby [prvky zpravodajské komunity] mohly stanovit nová nebo vznikající nebezpečí a další informace životně důležité pro národní bezpečnost, které jsou často skryty v rozsáhlém a složitém systému moderních celosvětových komunikací“⁴⁶, je nadále povoleno. Pracovní skupina zřízená podle článku 29 konstatuje, že podle PPD-28 „hromadným“ shromažďováním informací prostřednictvím signálových zpravodajských služeb je povolené shromažďování velkých množství signálových zpravodajských údajů, které se z technických či provozních důvodů provádí bez využití rozlišovacích prvků (např. specifické identifikátory, zvolené termíny atd.)“.

Prezidentská směrnice 28 omezuje účely využívání hromadně shromážděných signálových zpravodajských informací. Těchto šest účelů, pro které lze údaje shromažďovat „hromadně“, zahrnuje boj proti terorismu a dalším formám vážných (nadměnných) trestných činů.

⁴⁶ § 2 PPD-28 a příloha VI štítu na ochranu soukromí, dopis Úřadu ředitele národních zpravodajských služeb (ODNI), který se týká ochranných opatření a omezení platných pro vnitrostátní bezpečnostní orgány Spojených států, s. 3.

Z analýzy pracovní skupiny zřízené podle článku 29 vyplývá, že omezení účelu je dost široké (a možná příliš široké) na to, aby je bylo možné považovat za cílené.

PPD-28 neodstranila možnost nahodilého hromadného shromažďování osobních údajů a skutečnost, že rozsah těchto možností shromažďování údajů zůstává nejasný a potenciálně široký. V tomto ohledu pracovní skupina zřízená podle článku 29 konstatuje, že v příloze VI ODNI tvrdí, že „veškeré činnosti hromadného shromažďování informací týkající se internetové komunikace, které zpravodajská komunita Spojených států vykonává prostřednictvím signálového zpravodajství, probíhají v malé části internetu“⁴⁷, a proto by ocenila poskytnutí dalších důkazů prostřednictvím opatření k zajištění transparentnosti.

3.3.2 Zákon o zabezpečování informací o činnostech cizí moci

S cílem chránit státní příslušníky Spojených států před dalekosáhlým přístupem vlády k jejich údajům byly zákonem FISA zavedeny § 215 a 702 o postupech pro minimalizaci. Tato omezení se oficiálně nevztahují na cizince, i když představitelé vlády Spojených států na veřejných i soukromých setkáních se zástupci pracovní skupiny zřízené podle článku 29 opakovaně uvádějí, že se oblast působnosti postupů pro minimalizaci od té doby v praxi rozšířila na všechny osoby bez ohledu na jejich státní příslušnost nebo obvyklé místo pobytu.

Podle § 702 povolené získání údajů „musí být provedeno v souladu se čtvrtým dodatkem ústavy Spojených států, který omezuje shromažďování údajů na shromažďování, o němž se má za to, že je v souladu se zásadou přiměřené prohlídky. V tomto ohledu se nerozlišuje mezi společnostmi ze Spojených států a mimo Spojené státy.“ Jinými slovy, za podmínky, že se čtvrtý dodatek vztahuje na všechny údaje shromažďované ve Spojených státech, by „hromadné“ shromažďování údajů ve Spojených státech bylo „nepřiměřené“, a tedy neústavní.

Pracovní skupina zřízená podle článku 29 vítá zjištění ve zprávě PCLOB, že „omezení přístupu a uchovávání údajů vyžadovaná postupy pro minimalizaci a/nebo zacílení různých agentur se také vztahují na cizí státní příslušníky, neboť vzhledem k nákladnosti a obtížnosti označení a odstranění informací o státním příslušníkovi Spojených států ve velkém množství údajů se obvykle s celým souborem nakládá v souladu s přísnějšími normami Spojených států o ochraně údajů“.

Pracovní skupina zřízená podle článku 29 dále konstatuje, že dle zjištění PCLOB „v rámci programu neprobíhá hromadné shromažďování komunikace“. Toto zjištění potvrzuje statistická zpráva Úřadu ředitele národních zpravodajských služeb o transparentnosti

⁴⁷ Příloha VI štítu na ochranu soukromí, dopis Úřadu ředitele národních zpravodajských služeb (ODNI), který se týká ochranných opatření a omezení platných pro vnitrostátní bezpečnostní orgány Spojených států, s. 4; pracovní skupina zřízená podle článku 29 v tomto ohledu připomíná zprávu o zjištěních spolupředsedů zastupujících EU v *ad hoc* pracovní skupině EU-USA pro ochranu osobních údajů, která uvádí, že „komunikační údaje tvoří velmi malou část celosvětových přenosů po internetu“, neboť „drtivou většinu celosvětových přenosů po internetu představuje vysokoobjemový *streaming* a stahování, například televizní seriály, filmy a sport (oddíl 3.1.2 zprávy, s. 44).

z roku 2014. Kromě toho se k zacílení sledování používají podle zprávy PCLOB „zadané selektory“, jako e-mailová adresa nebo telefonní číslo.⁴⁸

Odpovídající dostupná veřejná pravidla, která se týkají cílení, však tato cílená pravidla nestanoví, jejich účelem je pouze vyhnout se zacílování státních příslušníků Spojených států nebo osob se sídlem ve Spojených státech. Navíc výhody, jež se podle PCLOB vztahují na osoby, které nejsou osobami USA, nejsou v praxi právně závazné ani stanovené zákonem, neboť dostupné právní předpisy o cílení tato cílená pravidla nestanoví, jejich účelem je pouze vyhnout se zacílování státních příslušníků Spojených států nebo osob se sídlem ve Spojených státech.

Pracovní skupina zřízená podle článku 29 dále připomíná, že pro účely § 702 nejsou osobami pouze jednotlivci, ale také skupiny, subjekty, spolky, společnosti nebo cizí mocnosti. Navíc skutečnost, že shromažďování informací odůvodňuje fakt, že „důležitým účelem získávání informací je získání zahraničních zpravodajských informací“, vzbuzuje určitou nejistotu ohledně jeho účelu a nutnosti. Pracovní skupina zřízená podle článku 29 však vítá informaci poskytnutou v příloze VI, že celkový počet fyzických osob zacílených v roce 2014 podle oddílu 702 činil přibližně 90 000⁴⁹. Příležitost k předložení dalších důkazů pravidel cílení poskytne první přezkum štítu na ochranu soukromí.

Dosud neexistuje průkazná judikatura k zákonnosti masivního a nahodilého shromažďování údajů a následného využívání osobních údajů pro účely boje proti trestné činnosti, včetně otázky, za jakých okolností může k tomuto shromažďování a využívání osobních údajů docházet. Soudní dvůr Evropské unie se touto otázkou bude podle očekávání do určité míry zabývat v průběhu roku 2016 ve spojených věcech Tele2 Sverige a Watson a další⁵⁰ a v doporučení, které má poskytnout k platnosti dohody s Kanadou o PNR.⁵¹ Mezitím pracovní skupina zřízená podle článku 29 připomíná, že se konzistentně domnívá, že masivní a nahodilé shromažďování údajů nelze v žádném případě považovat za přiměřené.⁵²

3.3.3 Závěr

Navzdory omezením stanoveným po zavedení PPD-28 obavy pracovní skupiny zřízené podle článku 29, zejména pokud jde o přiměřenost shromažďování údajů, přetrvávají. Především existují náznaky, že Spojené státy nadále shromažďují masivní a nahodilé údaje nebo alespoň nevylučují, že tak mohou v budoucnu stále činit. Pracovní skupina zřízená podle článku 29 má konzistentně za to, že toto shromažďování údajů není ve shodě s právem Unie, a proto je nepřijatelné.

Zadruhé pracovní skupina zřízená podle článku 29 konstatuje, že i cílené zpracování údajů nebo zpracování údajů, které je „v nejvyšší možné míře uzpůsobeno na míru“, lze považovat

⁴⁸ PCLOB, *Report on the Surveillance Program Operated pursuant to Section 702 of FISA*, s. 32.

⁴⁹ Příloha VI, s. 11.

⁵⁰ Spojené věci Soudního dvora Evropské unie, Tele2 Sverige a Watson a další, C-203/15 a C-698/15.

⁵¹ Věc Soudního dvora Evropské unie, A-1/15.

⁵² WP215, http://ec.europa.eu/justice/data-protection/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2014/wp215_cs.pdf.

za masivní. Otázka, zda by se toto masivní shromažďování údajů mělo povolit, či nikoliv, je v současnosti předmětem řízení u Soudního dvora Evropské unie. Z tohoto důvodu pracovní skupina zřízená podle článku 29 s konečnou platností neposoudí zákonnost cíleného, ale masivního zpracování údajů. Zdůrazňuje však, že pokud by se cílené, ale masivní zpracování údajů povolilo, měly by se zásady cílení vztahovat jak na shromažďování, tak na následné využívání údajů, nikoliv jen na využívání. V každém případě musí předloha rozhodnutí o odpovídající úrovni ochrany objasnit šest účelů uvedených v PPD-28, pro které lze údaje shromažďovat „hromadně“. Pracovní skupina zřízená podle článku 29 není v této fázi přesvědčena, že jsou tyto účely dostatečně omezeny, aby se shromažďování údajů skutečně omezilo na úroveň nezbytnou a přiměřenou.

3.4 Záruka C – měl by existovat nezávislý mechanismus dohledu

Spojené státy nemají na federální úrovni jeden orgán dohledu pověřený dohledem nad důsledky zpravodajských a sledovacích programů pro ochranu soukromí a údajů. Zpravodajské činnosti Spojených států spíše podléhají víceúrovňovému dohledu, přičemž rozlišovat lze dohled vnitřní a vnější. Pracovní skupina zřízená podle článku 29 uznává, že postupy dohledových orgánů Spojených států v oblasti předkládání zpráv jsou velmi podrobné a většinou veřejné.

3.4.1 Vnitřní dohled

Všechny zpravodajské a bezpečnostní agentury mají pracovníky, kteří jsou povinni zajišťovat dodržování jejich legislativního rámce, včetně generálních inspektorů, jejichž prvořadým úkolem je posuzovat, zda je činnost agentur v celkovém souladu s právními předpisy, mj. se zákony o ochraně soukromí a údajů. Generální inspektoři jsou ustanoveni zákonem a ve snaze zajistit, aby byli organizačně nezávislí a podřízeni Kongresu, všichni jsou (nebo brzy budou) jmenováni prezidentem a následně potvrzeni Senátem. Pracovní skupina zřízená podle článku 29 se domnívá, že generální inspektoři budou pravděpodobně splňovat kritérium organizační nezávislosti vymezené Soudním dvorem Evropské unie a Evropským soudem pro lidská práva (dále též „ESLP“), alespoň od okamžiku, kdy pro všechny začne platit nový nominační proces. Prozatím přetrvávají určité obavy v souvislosti s generálními inspektory, které stále jmenuje ředitel agentury, na niž dohlíží.

Generální inspektoři mohou předkládat doporučení, která lze poté postoupit ministerstvu spravedlnosti a PCLOB, nebo dokonce některému výboru Kongresu, jenž je může prosadit. Zjistí-li generální inspektor porušení předpisů, lze je vyřešit vnitřními a politickými opatřeními a ohlásit Kongresu. Generální inspektor má například pravomoc provádět audity i inspekce.

Pracovní skupina zřízená podle článku 29 konstatuje, že zprávy generálního inspektora nemusí být zveřejněny a že generálnímu inspektorovi také nemusí být dovoleno zprávu předložit, jsou-li kontrolované informace tajné. Zprávy však budou vždy podléhat dohledu Kongresu, což je zásadní ochranné opatření, i když se na jeho základě fyzické osoby nemohou obrátit na soud.

Všechny agentury mají úředníky pro ochranu soukromí a občanských svobod, kteří pomáhají s povinným systémem podávání zpráv s dohledem Kongresu.

Celkově lze zavedené mechanismy vnitřního dohledu považovat za dosti robustní; má-li však být zásah do základních práv na soukromí a ochranu údajů odůvodněný, musí být dohled plně nezávislý. A i když pracovní skupina zřízená podle článku 29 respektuje a oceňuje práci různých úředníků pro ochranu soukromí a občanských svobod, nemůže dospět k závěru, že dosahují požadované úrovně nezávislosti, aby mohli jednat jako nezávislé orgány dohledu.

3.4.2 Vnější dohled

Vnější dohled sestává z řady různých mechanismů: ze soudního dohledu podle § 501 a 702 zajišťovaného Soudem pro uplatňování zákona FISA, z dohledu zvláštních výborů Kongresu pro zpravodajství a z úkolů vykonávaných Radou pro dohled nad respektováním soukromí a občanských svobod.

Pracovní skupina zřízená podle článku 29 připomíná, že v ideálním případě, jak také stanovil Soudní dvůr Evropské unie a ESLP, by měl být dohled v rukou soudce, aby se zaručila nezávislost a nestrannost postupu. Až donedávna bylo řízení před Soudem pro uplatňování zákona FISA řízením *ex parte*, kdy dotčené fyzické osoby neměly možnost být vyslyšeny, nebo se dokonce o věci dozvědět. I dnes zůstává řízení před Soudem pro uplatňování zákona FISA řízením *ex parte*, ale po přijetí zákona USA o svobodě byl zaveden institut *amici curiae*. *Amici curiae* jednají nezávisle, ale nejsou ustanoveni za účelem hájit konkrétní fyzické osoby, kterých se může věc týkat.

Zákon USA o svobodě vytvořil skupinu *amici curiae*, která má Soud pro uplatňování zákona FISA informovat o významných věcech. Soud vybral pět právníků, kteří získali příslušné bezpečnostní prověrky a poskytují technické poradenství, účastní se slyšení u Soudu pro uplatňování zákona FISA, dodávají písemné podklady a předkládají argumenty ke skutkové podstatě věci z hlediska ochrany soukromí a občanských práv. Budou tak ovšem činit pouze ve významných věcech, nebo vyvstanou-li nové právní otázky.⁵³

Téměř celý § 215 podléhá soudnímu dohledu *ex ante* (nikoliv však *ex post*), neboť všechny programy, které využívají jako podklad ke shromažďování údajů § 215, podléhají schválení Soudu pro uplatňování zákona FISA. Podle zprávy PCLOB „§ 702 se od tohoto tradičního rámce zákona FISA pro elektronické sledování liší jak používanými normami, tak nedostatkem individualizovaných rozhodnutí Soudu pro uplatňování zákona FISA. Podle uvedeného ustanovení ministr spravedlnosti a ředitel národních zpravodajských služeb vydávají roční certifikace, jež povolují zacilování osob, které nejsou osobami USA a o kterých se lze přiměřeně domnívat, že se nacházejí mimo Spojené státy, za účelem získání zahraničních zpravodajských informací, aniž Soudu pro uplatňování zákona FISA upřesňují konkrétní osoby, které nejsou osobami USA, jež budou zacíleny. [...] Vláda také nemusí

⁵³ Zákon o svobodě, HLAVA IV – REFORMY SOUDU PRO UPLATŇOVÁNÍ ZÁKONA FISA, § 401 Jmenování *amici curiae*.

prokazovat, že existuje důvodné podezření, že cílem podle § 702 je cizí mocnost nebo agent cizí mocnosti, jak vyžaduje tradiční zákon FISA.“⁵⁴

Dohledový úkol v podobě schvalování zpravodajských činností, zejména prostřednictvím hlasování o rozpočtu, mají také zvláštní výbory Kongresu pro zpravodajství. Výbory pro zpravodajství Senátu a Sněmovny reprezentantů dostávají stručné tajné informace o zpravodajských činnostech. Ministr spravedlnosti musí těmto výborům každých šest měsíců předkládat zprávu o elektronickém sledování podle zákona FISA. Pracovní skupině zřízené podle článku 29 zůstává nejasné, do jaké míry mohou projednat zpracování osobních údajů jednotlivých osob, zvláště osob, které nejsou osobami USA.

Rada pro dohled nad respektováním soukromí a občanských svobod je nezávislou součástí výkonné složky vlády Spojených států a jsou jí svěřeny dvě základní pravomoci: 1) přezkoumávat a analyzovat opatření, která moc výkonná přijímá na ochranu lidu [Spojených států] před terorismem, a při tom zajišťovat, aby nutnost těchto opatření byla v rovnováze s nutností chránit soukromí a občanské svobody, a 2) zajišťovat, aby se při vypracovávání a provádění právních a správních předpisů a politik spojených s úsilím o ochranu veřejnosti před terorismem náležitě přihlíželo k obavám o svobodu. Pracovní skupina zřízená podle článku 29 konstatuje, že PCLOB má pravomoc předvolávat a přístup k utajovaným informacím. Při plnění svého úkolu také kontroluje účinnost programů. Vykonává dohled nikoliv před skutkem, ale až po něm. Rada pro dohled nad respektováním soukromí a občanských svobod prokázala své nezávislé pravomoci, když nesouhlasila s prezidentem Spojených států v právních otázkách. Zejména shledala, že program o telefonních metadatech podle § 215 není zákonně povolen, a dospěla k závěru, že není účinný, jelikož neexistují důkazy o přerušení útoků. Rada pro dohled nad respektováním soukromí a občanských svobod také provedla roční studii programu podle § 702 a shledala, že je zákonný a jednoznačně zákonně povolený a že se § 702 ukázal být velmi účinný, a to i v otázkách terorismu. V neposlední řadě se zabývala požadavkem na transparentnost a shledala, že se řada utajovaných skutečností utajovat nemusí. Pracovní skupina zřízená podle článku 29 vyrozuměla, že PCLOB má v blízké budoucnosti předložit zprávu o provádění PPD-28. V tomto ohledu se domnívá, že k uchovávání informací o cizím státním příslušníkovi nestačí prostá skutečnost, že uvedená osoba je cizí státní příslušník.

Závěrem pracovní skupina zřízená podle článku 29 konstatuje, že vládní nařízení 12333 nestanoví pro sledovací programy prováděné na jeho základě žádné mechanismy soudního přezkumu, dohledu ani nápravy.

3.4.3 Závěr

Předloha rozhodnutí o odpovídající úrovni ochrany dokládá, že ve Spojených státech je zaveden víceúrovňový přístup vnitřních a vnějších dohledových mechanismů. I když může být fungování mechanismů dohledu matoucí, je pracovní skupina zřízená podle článku 29 spokojena, že obecně jsou zavedeny dostatečné mechanismy vnitřního dohledu. Pracovní

⁵⁴ PCLOB, *Report on the Surveillance Program Operated pursuant to Section 702 of FISA*, s. 24 a 25.

skupina zřízená podle článku 29 je však znepokojena, že neexistuje dostatečný dohled nad sledovacími programy prováděnými na základě vládního nařízení 12333.

Pracovní skupina zřízená podle článku 29 konstatuje, že její předchozí kritika, že řízení před Soudem pro uplatňování zákona FISA nejsou kontradiktorní, byla do určité míry pouze zmírněna zavedením institutu *amici curiae*, jejichž úkolem je jednat „ve prospěch ochrany soukromí a občanských svobod“. Soud pro uplatňování zákona FISA nicméně nevykonává účinný soudní dohled nad zacilováním osob, které nejsou osobami USA. Také přetrvávají určité pochybnosti ohledně schopnosti Soudu pro uplatňování zákona FISA účinně posuzovat postupy pro zacílení a minimalizaci, jak rovněž uvedla Rada pro dohled nad respektováním soukromí a občanských svobod.⁵⁵

3.5 Záruka D – fyzické osoby musí mít k dispozici účinnou právní ochranu

3.5.1 Soudní opravné prostředky

3.5.1.1 Požadavek na oprávněnost

Systém Spojených států, který se týká opravných prostředků, obsahuje významné omezení: podle ústavy Spojených států musí fyzická osoba prokázat oprávněnost svého nároku: „požadavek, že žalobci utrpěli nebo utrpí přímou újmu či škodu a že tato újma je napravitelná. Na federální úrovni nelze podávat žaloby jen na základě toho, že se nějaké fyzické osobě nebo skupině nelíbí jednání vlády či nějaký zákon.“⁵⁶ Tento požadavek zjevně nelze splnit, neboť fyzické osoby, které jsou předmětem sledování, o tom nejsou uvědomeny ani po skončení těchto opatření. Soudní dvůr Evropské unie a ESLP opakovaně uvedly, že fyzické osoby musí mít možnost domáhat se správní nebo soudní nápravy. ESLP ve svém rozhodnutí ve věci *Zakharov* potvrdil, že na základě judikatury se může na soud obrátit každý, má-li důvodné podezření na zásah do svých základních práv.⁵⁷

Navíc na základě judikatury Nejvyššího soudu Spojených států není cizím státním příslušníkům, kteří se nacházejí mimo Spojené státy, nabízena ve Spojených státech ústavní ochrana v plném rozsahu⁵⁸. To platí zejména v souvislosti se čtvrtým dodatkem, jenž chrání občany Spojených států – nikoliv však osoby, které nejsou osobami USA – před nepřiměřenými prohlídkami a zabavením a ze kterého je ve Spojených státech odvozena velká část práva na soukromí. Evropští občané a další Evropané, kteří žijí mimo USA, jsou z ochrany čtvrtého dodatku jednoduše vyloučeni.⁵⁹

Omezené použití zákona o soudní nápravě (jak z hlediska hmotného práva, jelikož vylučuje národní bezpečnost, tak z hlediska osob, které se mohou opírat pouze o uvedený zákon), mnoho výjimek a právní nejistota v souvislosti s agenturami, na něž se zákon o soudní

⁵⁵ PCLOB, *Report on the Surveillance Program Operated pursuant to Section 702 of FISA*, s. 11.

⁵⁶ <https://www.law.cornell.edu/wex/standing>; <https://www.law.cornell.edu/wex/standing>; <https://www.law.cornell.edu/wex/standing>; *Clapper v. Amnesty International USA*.

⁵⁷ Rozsudek *Roman Zakharov v. Russia*, bod 171.

⁵⁸ *U.S. v Verdugo - Urquidez*, body 264–266.

⁵⁹ Oddíl 2 zprávy spolupředsedů zastupujících EU.

nápravě bude vztahovat, nevyhovují požadavku nabídnout všem dotčeným fyzickým osobám ve věcech národněbezpečnostního zpravodajského sledování účinný nápravný mechanismus.

3.5.1.2 Prezidentská směrnice 28 PPD-28)

Pracovní skupina zřízená podle článku 29 konstatuje, že PPD-28 je pouze směrnice, a proto nemůže vytvářet pro fyzické osoby žádná práva. Toho lze dosáhnout pouze prostřednictvím právních předpisů. Fyzické osoby se proto na základě údajného porušení ochranných opatření podle PPD-28 nemohou obrátit na soud.

3.5.1.3 Zákon o zabezpečování informací o činnostech cizí moci (zákon FISA)

Podle zákona FISA existují pro fyzické osoby v případě protiprávního sledování určité opravné prostředky: „[J]iná dotčená osoba než cizí mocnost nebo agent cizí mocnosti [...], která byla předmětem elektronického sledování či o které byly informace získané elektronickým sledováním sděleny nebo použity v rozporu s § 1809 této hlavy, má důvod žalovat každou osobu, jež se tohoto porušení dopustila.“ To však explicitně vylučuje cizí mocnost nebo agenta cizí mocnosti, kteří byli předmětem uvedeného opatření. Nicméně jak již bylo uvedeno, žalobce bude muset prokázat oprávněnost nároku, což v praxi nebude možné.

Zákon USA o svobodě vytvořil při Soudu pro uplatňování zákona FISA poradní panel *amicus curiae*, který má v případě významného nového právního výkladu poskytovat (nepovinné) rady. Jeho úkolem však je poskytovat objektivní rady, nikoliv hájit na žádost konkrétní fyzické osoby její zájmy.

3.5.2 Správní opravné prostředky

3.5.2.1 Generální inspektoři

Dalším opravným prostředkem je možnost obrátit se na generálního inspektora, kterému lze podat stížnost. Generální inspektoři však nemají povinnost zabývat se každou jednotlivou stížností: neexistuje právo být vyslyšen, ale pravomoc volného uvážení. Generální inspektor může také vydávat zprávy se zjištěnými porušeními, je-li zrušen stupeň utajení informací. Pokud by se některá fyzická osoba domnívala, že se jí zpráva dotýká, mohla by se pak na základě zjištěného porušení zákona obrátit na soud.

3.5.2.2 Zákon o svobodě informací

Opravným prostředkem dostupným všem osobám je podání žádosti o informace na základě zákona o svobodě informací. Podle vlády Spojených států může žádost na základě zákona o svobodě informací podat obecně jakákoliv osoba, ať je občanem Spojených států, či nikoliv, stačí jednoduše požádat o záznamy jakékoliv agentury. Patří sem i záznamy o fyzických osobách, ačkoliv v takovém případě je nutné předložit doklad totožnosti. Jsou-li však informace tajné z důvodu ochrany národní bezpečnosti, žádost podle zákona o svobodě informací pravděpodobně nebude úspěšná, neboť platí výjimka: agentury nejsou povinny

poskytnout přístup k utajovaným informacím, a to ani v případech, kdy se tyto informace týkají fyzické osoby, která žádost podala. Z žádostí podle zákona o svobodě informací jsou v plném rozsahu vyňaty informace z probíhajících vyšetřování donucovacích orgánů. A konečně, pracovní skupina zřízená podle článku 29 vyrozuměla, že žádost podle zákona o svobodě informací nedává právo nechat zkontrolovat legalitu zpracování údajů nezávislým orgánem.

3.5.3 Ombudsman ve věcech štítu na ochranu soukromí

3.5.3.1 Ustanovení ombudsmana

Štít na ochranu soukromí stanoví nový mechanismus, jehož prostřednictvím mohou „fyzické osoby z EU“ podávat žádosti, které se týkají „signálového zpravodajství Spojených států“, nově ustanovenému ombudsmanovi ve věcech štítu na ochranu soukromí. Funkce ombudsmana, jak vysvětluje memorandum připojené k dopisu ministra zahraničí Johna Kerryho ze dne 22. února 2016, bude obsazena tajemnicí C. Novelliovou. Uvedenou funkci bude vykonávat vedle své funkce „vedoucí koordinátorky pro mezinárodní informační diplomacii“, vytvořené v § 4 písm. d) PPD-28. Dopis a memorandum zdůrazňují, že „[t]ajemnice je přímo podřízena ministru zahraničí a je nezávislá na zpravodajské komunitě“.

Memorandum vysvětluje, že navzdory svému názvu bude ombudsman ve věcech štítu na ochranu soukromí vyřizovat nejen žádosti, které se týkají přístupu k údajům pro účely národní bezpečnosti předaným z EU do Spojených států v rámci štítu na ochranu soukromí, ale také žádosti v případě údajů předaných podle standardních smluvních doložek, závazných podnikových pravidel, odchylek (na základě článku 26 směrnice 95/46/ES) nebo „možných budoucích odchylek“, jak vymezuje poznámka pod čarou 2 memoranda.

Způsob, jakým by měl mechanismus fungovat, lze shrnout takto: Fyzická osoba z EU předloží žádost orgánu členského státu, kterému přísluší dohled nad národními bezpečnostními službami, nebo centralizovanému „orgánu pro vyřizování stížností fyzických osob z EU“, bude-li uvedený orgán vytvořen či určen. Orgán, který předá žádost ombudsmanovi, bude muset nejdříve zkontrolovat, zda je žádost úplná, jak vymezuje § 3 písm. b) dopisu.⁶⁰ Jakmile bude žádost předána ombudsmanovi ve věcech štítu na ochranu soukromí a shledána jako vyhovující § 3 písm. b), poskytne ombudsman ve věcech štítu na ochranu soukromí odpověď, což znamená, že pravomocně potvrdí, „i) že stížnost byla řádně prošetřena a ii) že právo, předpisy, vládní nařízení, prezidentské směrnice a postupy agentur Spojených států, jež

⁶⁰ b. Orgán pro vyřizování stížností fyzických osob z EU prostřednictvím těchto úkonů zajistí úplnost žádosti:

i) Ověří totožnost fyzické osoby a skutečnost, že fyzická osoba jedná na vlastní účet, a nikoli jako zástupce vládní nebo mezivládní organizace.

ii) Zajistí, aby byla žádost písemná a aby obsahovala tyto základní informace:

- veškeré informace, které tvoří východisko žádosti,
- charakter požadovaných informací nebo opatření,
- popřípadě údajně zúčastněné subjekty vlády Spojených států a
- ostatní opatření využitá k získání požadovaných informací nebo opatření a odpověď obdrženou v rámci uvedených ostatních opatření.

iii) Ověří, že se žádost týká údajů, o kterých se lze přiměřeně domnívat, že byly předány z EU do Spojených států podle štítu na ochranu soukromí, standardních smluvních doložek, závazných podnikových pravidel, odchylek nebo možných budoucích odchylek.

iv) Předběžně rozhodne, že žádost je míněna vážně, není kverulantská a není předkládána ve zlém víře.

stanoví omezení a ochranná opatření popsaná v dopise ODNI, byly dodrženy, nebo v případě, že nebyly dodrženy, že bylo toto nedodržení napraveno“.⁶¹ Odpověď „nepotvrdí ani nevyvrátí, zda byla fyzická osoba cílem sledování, ani nepotvrdí konkrétní opravný prostředek, který byl použit“.⁶² Pokud jde o otázku, jak ombudsmanovo vyšetřování probíhá, je vysvětleno, že ombudsman ve věcech štítu na ochranu soukromí „bude úzce spolupracovat s dalšími vládními úředníky Spojených států, včetně příslušných nezávislých orgánů dohledu“⁶³, konkrétněji „bude moci svou činnost úzce koordinovat s Úřadem ředitele národních zpravodajských služeb, ministerstvem spravedlnosti a dalšími příslušnými ministerstvy a agenturami, které se zabývají národní bezpečností Spojených států, s generálními inspektory, s úředníky pro zákon o svobodě informací a s úředníky pro občanské svobody a ochranu soukromí“⁶⁴. Tato koordinace zajistí, aby ombudsman ve věcech štítu na ochranu soukromí mohl odeslat odpověď včetně potvrzení popsaného výše.

3.5.3.2 Posouzení nového mechanismu ombudsmana

Pracovní skupina oceňuje úsilí vynaložené Evropskou komisí a vládou Spojených států na zavedení nového mechanismu s cílem zlepšit možnosti právní nápravy v souvislosti se sledovacími činnostmi Spojených států. Chápe, že posouzení tohoto mechanismu coby novinky v mezinárodních vztazích, pokud jde o signálové zpravodajství nebo národní bezpečnost, je obzvlášť významné.

V tomto oddíle pracovní skupina zřízená podle článku 29 posoudí, jak ustanovení ombudsmana ve věcech štítu na ochranu soukromí souvisí s nezbytnými požadavky, aby se fyzické osoby mohly domáhat právní nápravy, jak stanoví listina, EÚLP a judikatura evropských soudů.

3.5.3.3 Může stačit ustanovení ombudsmana samo o sobě?

Pro začátek je třeba si položit otázku, zda se lze vůbec domnívat, že ustanovení „ombudsmana“ je v souladu s článkem 47 listiny, který uvádí účinné prostředky nápravy před nestranným soudem⁶⁵, alespoň nelze-li se účinné právní nápravy domáhat jinou cestou. To je důležité, protože Soudní dvůr Evropské unie ve významném bodě 95 svého rozsudku Schrems na článek 47 odkazuje, aniž by jakkoliv naznačoval, že by se článek 47 měl v souvislosti se sledovacími opatřeními vykládat jinak. Článek 47 listiny naopak již použil ve věci Komise a další v. Kadi⁶⁶ na sledovací opatření národní a mezinárodní bezpečnosti⁶⁷.

⁶¹ Příloha III oddíl 4 písm. e) štítu na ochranu soukromí.

⁶² Příloha III oddíl 4 písm. e) štítu na ochranu soukromí.

⁶³ Příloha III oddíl 2 písm. a) štítu na ochranu soukromí.

⁶⁴ Příloha III oddíl 2 písm. a) štítu na ochranu soukromí.

⁶⁵ Vysvětlení k Listině základních práv víceméně uvádějí, že článek 47 by se měl vykládat tak, že stanoví záruku práva na účinné prostředky nápravy před soudem (vysvětlení k Listině základních práv, vysvětlení k článku 47 (2007/C 303/02)).

⁶⁶ Rozsudek Soudního dvora ze dne 18. července 2013, Komise a další v. Kadi, spojené věci C-584/10 P, C-593/10 P a C-595/10 P, ECLI:EU:C:2013:518.

⁶⁷ Rozsudek Komise a další v. Kadi, body 97 a 100: unijní soudy musí přezkoumávat legalitu všech unijních aktů, a to i tehdy, mají-li takové akty provádět rezoluce přijaté Radou bezpečnosti na základě kapitoly VII Charty Spojených národů (kapitola VII se týká akcí při ohrožení míru, porušení míru a činech útočných).

Judikatura ESLP však jednoznačně objasňuje, že právní náprava u běžných soudů není podmínkou toho, aby bylo možné se domnívat, že sledovací programy jsou v souladu s článkem 8 (a článkem 13 EÚLP).⁶⁸ Soud na základě článku 8 coby nezbytného ochranného opatření před sledovacími činnostmi spíše rozvinul úvahu, že v pořádku může být i náprava u jiných orgánů. Nicméně pokud jde o jiné orgány, které poskytují účinné prostředky nápravy, má ESLP vysoká očekávání s tím, že tyto orgány musí být „nezávislé na orgánech, jež provádějí sledování, a musí jim být svěřeny dostatečné pravomoci a kompetence vykonávat účinnou a průběžnou kontrolu“⁶⁹.

V rozsudcích *Kennedy v. the United Kingdom* a *Klass and Others v. Germany* ESLP osvětlil, co by tato očekávání mohla znamenat v souvislosti s tajným sledováním, kdy subjekt údajů není uvědomen o zpracování svých údajů. V obou těchto rozsudcích považoval ESLP orgány za nezávislé, zvláště za nezávislé na orgánech, které sledování prováděly, ale také na pokynech⁷⁰ jakéhokoli jiného orgánu. Konkrétně v rozsudku *Kennedy v. the United Kingdom* Soud schválil nezávislý a nestranný orgán, jenž přijal svůj vlastní jednací řád a jenž se skládá z členů, kteří zastávají nebo zastávali vysoký soudní úřad či kteří jsou zkušenými právníky⁷¹.

Dále při posuzování stížností fyzických osob měly orgány podle obou rozsudků přístup ke všem příslušným informacím, včetně uzavřených materiálů. V neposlední řadě měly oba pravomoc napravit nedodržení předpisů.⁷²

Kromě otázky, zda lze ombudsmana považovat za „soud“, vyplývá z uplatňování čl. 47 odst. 2 listiny další námitka, neboť podle uvedeného ustanovení musí být soud „zřízený zákonem“. Lze však pochybovat o tom, zda lze memorandum, které stanoví fungování nového mechanismu, považovat za „zákon“.

Proto – s ohledem na zásadu nezbytné ekvivalentnosti – se pracovní skupina rozhodla neposuzovat, zda lze ombudsmana formálně považovat za soud zřízený zákonem, ale spíše dále rozvést nuance judikatury, pokud jde o zvláštní požadavky nutné k tomu, aby bylo možné se domnívat, že „právní prostředky“ a „právní náprava“ jsou v souladu se základními právy podle článků 7, 8 a 47 listiny a článku 8 (a článku 13) EÚLP. Ve své další analýze po pojednání o oblasti působnosti nového mechanismu se tedy pracovní skupina zaměří na tato kritéria: požadavek předložit žádost ombudsmanovi a obdržet odpověď („oprávněnost“), nezávislost ombudsmana, jeho vyšetřovací pravomoc mít přístup k nezbytným materiálům, včetně utajovaných dokumentů, a žádat o pomoc jiné agentury a v neposlední řadě jeho pravomoc napravit nedodržení předpisů.

⁶⁸ Článek 13 EÚLP ukládá členským státům povinnost zajistit, že „[k]aždý, jehož práva a svobody [...] byly porušeny, musí mít účinné právní prostředky nápravy před národním orgánem“. Tím nutně nemusí být justiční orgán, jak objasnil ESLP v bodech 56 a 67 rozsudku *Klass and Others v. Germany*.

⁶⁹ Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 6. září 1978, *Klass and Others v. Germany*, č. 5029/71, body 56 a 67.

⁷⁰ Rozsudek *Klass and Others v. Germany*, body 21 a 53.

⁷¹ Komisi G 10 (v době rozsudku) tvoří tři členové a předseda musí být způsobilý zastávat soudní úřad (rozsudek *Klass and Others v. Germany*, body 21 a 53).

⁷² Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 18. května 2010, *Kennedy v. the United Kingdom*, č. 26839/05, bod 167; rozsudek *Klass and Others v. Germany*, body 21 a 53.

3.5.3.4 Oblast působnosti mechanismu ombudsmana

Pokud jde o přístup k mechanismu ombudsmana, pracovní skupina zřízená podle článku 29 se domnívá, že ochranná opatření v rámci štítu na ochranu soukromí by se měla vztahovat na všechny osoby, které podléhají právu Unie. Nebylo by přijatelné rozlišovat na základě státní příslušnosti, zvláště vzhledem k tomu, že základní práva v EU platí pro všechny, nikoliv jen pro držitele pasu EU. Příloha III odkazuje na „fyzickou osobu z EU“, aniž by dále vymezovala, kdo to je. Pracovní skupina lituje této nejasnosti a navrhuje ji objasnit ve smyslu, že právo na vyřízení své žádosti ombudsmanem podle podmínek memoranda mají všechny osoby, které podléhají právu Unie. Dále by Komise a Spojené státy měly řešit otázku, do jaké míry se štít na ochranu soukromí bude vztahovat také na občany/rezidenty zemí EHP a Švýcarska, kteří v minulosti požívali ochrany podle systému zásad „bezpečného přístavu“.

Kromě toho si pracovní skupina zřízená podle článku 29 povšimla určité nejasnosti, pokud jde o oblast působnosti mechanismu ombudsmana. Podle memoranda je ombudsman sice pověřen vyřizováním žádostí, které se týkají národní bezpečnosti v souvislosti s údaji předanými z EU do Spojených států všemi nástroji pro předávání údajů dostupnými podle práva Unie, zároveň však memorandum jednoznačně stanoví mechanismus „v souvislosti se signálovým zpravodajstvím“. Z druhého výrazu vyplývá, že se memorandum vztahuje pouze na předávání údajů, které byly shromážděny prostřednictvím signálového zpravodajství, což vede k otázce, zda se za „signálové zpravodajství“ považují např. údaje shromážděné podle zákona FISA. To je zjevně případ § 702, jak vysvětluje prohlášení Úřadu ředitele národních zpravodajských služeb (s. 10).⁷³ Pracovní skupina zřízená podle článku 29 však lituje, že použití výrazu „signálové zpravodajství“ vytváří v této souvislosti zbytečné nejasnosti.

Dále pracovní skupina vyrozuměla, že se mechanismus ombudsmana nevztahuje na žádosti, které se týkají přístupu donucovacích orgánů.⁷⁴ Pokud ano, zůstávalo by nejasné, zda by se mechanismus vztahoval na žádosti některých agentur, zejména CIA.

3.5.3.5 „Oprávněnost“ a postup vyřízení žádosti

Domoci se soudního projednávání sledovacích opatření vlády Spojených států u běžných soudů ve Spojených státech je velmi obtížné. Pracovní skupina si je vědoma, že Nejvyšší soud zamítl oprávněnost nároků ve věcech zpravodajství, kdy žalobce nedokázal prokázat individuální „konkrétní specifikovanou a skutečnou nebo hrozící újmu“.⁷⁵ V tomto ohledu je ustanovení ombudsmana významným krokem, jelikož rozšiřuje možnosti určité formy právní nápravy, která by jinak neexistovala. Proto pracovní skupina vítá objasnění v oddíle 3 písm. c). Na základě tohoto oddílu není k podání žádosti v rámci nového mechanismu nutné prokázat, že přístup k žadatelovým údajům byl ve skutečnosti získán signálovými zpravodajskými činnostmi.

⁷³ Příloha VI štítu na ochranu soukromí, s. 10.

⁷⁴ Memorandum o ustanovení ombudsmana, s. 1.

⁷⁵ *Clapper v. Amnesty International USA*, 568 U.S. ____ (2013) II., bod 10.

Pracovní skupina do velké míry schvaluje postup ztotožnění stěžovatele v rámci mechanismu ombudsmana. Dává dokonalý smysl, aby ke ztotožnění docházelo na území EU, jak je tomu také v případě přístupového mechanismu podle dohody mezi EU a Spojenými státy o Programu sledování financování terorismu 2. Pracovní skupina však nechápe, proč by ověřování v EU měly provádět „orgány členských států, kterým přísluší dohled nad národními bezpečnostními službami“. Zaprvé je zjevně nepravděpodobné, že podle čl. 4 odst. 2 Smlouvy o Evropské unii by Evropská komise mohla ukládat úkoly těmto orgánům, které zjevně spadají do příslušnosti členských států.

Dále vzhledem k rozmanitosti mechanismů dohledu nad národními bezpečnostními službami v členských státech může zapojení odpovídajících orgánů vážně ovlivnit účelnost systému pro občany v členských státech. Může se jednat například o případy, kdy je dohledem nad národními bezpečnostními službami pověřeno několik orgánů a pro fyzickou osobu může být obtížné zjistit orgán příslušný, kdy použitelná vnitrostátní právní pravidla nestanoví, že se fyzické osoby mohou s příslušným orgánem dohledu spojit, nebo kdy tyto orgány nejsou zřízeny tak, aby byly vhodné k plnění úkolů, které jim předloha rozhodnutí o odpovídající úrovni ochrany ukládá⁷⁶. S ohledem na zapojení orgánů pro ochranu údajů do používání štítu na ochranu soukromí a do dohledu nad ním i na jejich podobnou úlohu podle dohody o Programu sledování financování terorismu 2 dává větší smysl pověřit tímto úkolem vnitrostátní orgány pro ochranu údajů členských států. Pracovní skupina zdůrazňuje, že podle ní je nepravděpodobné, že se v rámci řízení před ombudsmanem ve věcech štítu na ochranu soukromí budou zpracovávat utajované informace, neboť v každé odpovědi bude pouze uvedeno, že věc „byla v souladu, nebo nebyla, ale byla napravena“.

3.5.3.6 Nezávislost

Z prohlášení ministra zahraničí je jasné, že funkci ombudsmana bude vykonávat tajemník ministerstva zahraničí. Nominuje jej prezident a musí jej potvrdit Senát. Úloha ombudsmana nevyžaduje další potvrzení, postačuje pověření funkcí ombudsmana. Tajemníka nominuje prezident Spojených států, jakožto ombudsmana jej řídí ministr zahraničí a ve funkci tajemníka jej potvrzuje Senát Spojených států. Jak zdůrazňují prohlášení v dopise a memorandu, ombudsman je „na zpravodajské komunitě Spojených států nezávislý“. Pracovní skupina zřízená podle článku 29 však pochybuje o tom, zda je ombudsman ustanoven v rámci nejvhodnějšího ministerstva. K účinnému plnění úlohy ombudsmana jsou zjevně zapotřebí určité znalosti a pochopení fungování zpravodajské komunity, přičemž zároveň je vlastně zapotřebí dostatečný odstup od zpravodajské komunity, aby mohl ombudsman jednat nezávisle.

Štít na ochranu soukromí nestanoví zvláštní kritéria pro zrušení jmenování ombudsmana. Pracovní skupina tedy vyrozuměla, že ombudsman může být ze své funkce ombudsmana propuštěn tímž způsobem, jakým může být propuštěn ze své funkce tajemníka na ministerstvu zahraničí, což může potenciálně podryvat nezávislé postavení ombudsmana.

⁷⁶ Například v některých členských státech EU mohou fyzické osoby získat přístup k informacím v držení národních bezpečnostních služeb pouze prostřednictvím žádosti předložené vyššímu soudu.

Z hlediska nezávislosti se jmenování tajemníka ministerstva zahraničí ombudsmanem na první pohled evidentně liší od stanovení příslušnosti běžného soudu ve věcech právní nápravy pro fyzické osoby. Otázka tedy zní, zda lze ombudsmana považovat z hlediska nezávislosti za rovnocenného jiným nezávislým orgánům dohledu, o kterých bylo shledáno, že jsou v souladu s předpisy. V souvislosti se sledováním by jimi byly zejména Tribunál pro kontrolu vyšetřovacích pravomocí ve Spojeném království a Komise G10 v Německu.

Zda je tomu tak, je třeba dále posoudit analýzou pravomocí poskytnutých „nezávislému“ ombudsmanovi.

3.5.3.7 Vyšetřovací pravomoci

V rozsudku Komise a další v. Kadi Soudní dvůr Evropské unie s ohledem na článek 47 listiny rozhodl, že „dotyčný bude mít možnost seznámit se s důvody přijatého rozhodnutí, které se ho týká, buď přečtením samotného rozhodnutí, nebo na základě sdělení těchto důvodů na jeho žádost, aniž je dotčena pravomoc příslušného soudu požadovat jejich sdělení od dotčeného orgánu, aby mu tak bylo umožněno hájit svá práva za co nejpríznivějších podmínek“.⁷⁷ Unijní soud se musí ujistit, zda se toto rozhodnutí opírá o dostatečně pevný skutkový základ⁷⁸. Soudní dvůr zřetelně stanoví, že „nelze namítat tajnost nebo důvěrnost [...] informací nebo důkazů“, alespoň ne vůči unijnímu soudu⁷⁹. Proto dospěla pracovní skupina k závěru, že ombudsmanovi musí být poskytovány informace a důkazy, které podporují důvody použité za účelem provedení opatření, mají-li být splněny požadavky Soudního dvora Evropské unie⁸⁰.

Zatím je nejasné, jaký by byl rozsah vyšetřovacích pravomocí ombudsmana. Předloha rozhodnutí Komise ani příloha III ministerstva zahraničí se k této otázce nevyjadřují dostatečně jasně. Pokud to pracovní skupina pochopila správně, měl by ombudsman získat dostatek informací, aby dokázal stanovit, jestli ke zpracování údajů bezpečnostními službami dochází v souladu se zákonem, a pokud ne, zajistit nápravu stavu, který není v souladu s předpisy. Ani dopis ministerstva zahraničí, ani předloha rozhodnutí Komise však neupřesňují, bude-li mít ombudsman přímý přístup k údajům drženým o dotyčné fyzické osobě, a bude-li tak moci provést vlastní vyšetřování, nebo bude-li se moci pouze opírat o zprávy od jiných činitelů vlády Spojených států.

3.5.3.8 Nápravné pravomoci

Z memoranda není zřejmé, jakým způsobem může ombudsman nařídit nápravu nedodržení předpisů. V kombinaci s nejasnostmi v souvislosti s vyšetřovacími pravomocemi navíc není zřejmé, do jaké míry bude ombudsman jako takový účinně schopen nařídit nápravu nedodržení předpisů a jaký by byl výsledek. Mohlo by to znamenat, že se údaje získané v rozporu s předpisy (tj. protiprávně) již nebudou moci využívat v žádném řízení a měly by se vymazat?

⁷⁷ Rozsudek Komise a další v. Kadi, bod 100.

⁷⁸ Rozsudek Komise a další v. Kadi, bod 119.

⁷⁹ Rozsudek Komise a další v. Kadi, bod 125.

⁸⁰ Rozsudek Komise a další v. Kadi, bod 122, ačkoliv dotčený orgán nemusí předložit všechny informace a důkazy, které zakládají důvody opatření.

Pracovní skupina dále vyrozuměla, že štít na ochranu soukromí nestanoví žádný opravný prostředek proti „rozhodnutí“ ombudsmana ani jeho přezkum.

A konečně, pokud jde o sdělení ombudsmana stěžovateli po posouzení stížnosti, nesmí ombudsman odhalit, jestli se zpravodajská komunita chovala protiprávně. Poskytnutá odpověď bude vždy táž a bude neurčitá. V rozsudku Komise a další v. Kadi Soudní dvůr Evropské unie rozhodl, že příslušný orgán (jakožto orgán dohledu) je povinen uvést odůvodnění za všech okolností, ačkoliv článek 296 SFEU nevyžaduje podrobnou odpověď⁸¹.

3.5.4 Závěrem

Existence účinné právní ochrany fyzických osob zůstává pro pracovní skupinu zřízenou podle článku 29 zdrojem znepokojení. Předloha rozhodnutí o odpovídající úrovni ochrany především neposkytuje zřetelnou odpověď na otázku, v jakých situacích a za jakých předpokladů mohou fyzické osoby podat žalobu na určení svých práv.

Pracovní skupina zřízená podle článku 29 uznává a vítá zavedení alternativního nápravného mechanismu v podobě ombudsmana, což představuje ve vztazích mezi EU a některou třetí zemí jedinečný vývoj. Mimo nutnosti objasnit výraz „fyzické osoby z EU“ uvedené výše vytváří mechanismus další možnost, jak se fyzické osoby mohou u státní správy Spojených států domáhat nápravy s cílem zajistit, aby se osobní údaje žadatele zpracovávaly ve shodě s právem Spojených států.

Pracovní skupina zřízená podle článku 29 zároveň zaznamenala významné nedostatky při posuzování mechanismu ombudsmana dle norem pro nezávislý soud ve smyslu článku 47 listiny a požadavků stanovených Soudním dvorem Evropské unie a ESLP v jejich judikatuře ve věcech sledování. Především panují obavy, zda lze ombudsmana považovat za (formálně a plně) nezávislého, zvláště vzhledem k relativní snadnosti, s jakou lze politicky jmenované kandidáty zbavit funkce. Zadruhé přetrvávají obavy ohledně pravomocí ombudsmana vykonávat účinnou a průběžnou kontrolu. Na základě informací dostupných v příloze III nemůže pracovní skupina zřízená podle článku 29 dospět k závěru, že ombudsman bude mít vždy přímý přístup ke všem informacím, spisům a informačním systémům potřebným k provedení jeho vlastního posouzení ani že opravdu může pověřené zpravodajské agentury donutit ukončit případné zpracování údajů, které není v souladu s předpisy, alespoň určitě v případě neshody v otázce, jestli zpracování údajů je v souladu se zákonem, či nikoliv. Obavy pracovní skupiny zřízené podle článku 29 snad může odstranit další objasnění postavení a pravomocí ombudsmana.

3.6 Závěrečné poznámky k ochranným opatřením a omezením platným pro vnitrostátní bezpečnostní orgány Spojených států

Pracovní skupina zřízená podle článku 29 především chválí Komisi a orgány Spojených států za veškeré úsilí vynaložené na zprůhlednění účinku, který mohou sledovací programy Spojených států mít na údaje předávané v rámci štítu na ochranu soukromí – nebo jakéhokoli

⁸¹ Rozsudek Komise a další v. Kadi, bod 116.

jiného nástroje pro předávání údajů v této souvislosti. Od prvních odhalení učiněných E. Snowdenem v červnu 2013 se přijaly významné kroky. Pracovní skupina zřízená podle článku 29 nicméně konstatuje, že obavy přetrvávají. Přinejmenším jsou zapotřebí další vysvětlení a objasnění práv a povinností v rámci štítu na ochranu soukromí.

Dvě největší obavy pracovní skupiny zřízené podle článku 29 představuje skutečnost, že orgány Spojených států v plném rozsahu nevykloučily masivní a nahodilé shromažďování údajů a že nebyly podrobněji rozvedeny pravomoci a postavení ombudsmana. Navíc by zahájení řízení před ombudsmanem jménem fyzické osoby mělo místo orgánům dohledu nad zpravodajskými agenturami příslušet vnitrostátním orgánům pro ochranu údajů. Kromě toho, ačkoliv pracovní skupina zřízená podle článku 29 určitě uznává snahy rozptýlit obavy vznesené orgány pro ochranu údajů, uvítala by další ochranná opatření, která by zajistila, že veškeré zásahy, jež mohou sledovací programy Spojených států způsobit, jsou v demokratické společnosti nezbytné.

4. POSOUZENÍ ZÁRUK ŠTÍTU NA OCHRANU SOUKROMÍ V OBLASTI PROSAZOVÁNÍ PRÁVA

4.1 Úvod

Pokud jde o veřejný přístup k osobním údajům pro účely prosazování práva, pracovní skupina zřízená podle článku 29 konstatuje, že zásady ochrany soukromí v příloze II štítu na ochranu soukromí obsahují odchylku totožnou s odchylkou stanovenou v zásadách „bezpečného přístavu“. Byla tedy zachována obecnost odchylky, což znamená, že nové zásady štítu na ochranu soukromí umožňují zásahy do základních práv osob, jejichž údaje se předávají z EU do Spojených států, „jež se opírají o požadavky související s bezpečností státu a veřejným zájmem nebo o vnitrostátní předpisy Spojených států“.⁸²

Jednou z hlavních kritických připomínek k rozhodnutí o „bezpečném přístavu“ uvedených Soudním dvorem v rozsudku Schrems však bylo, že rozhodnutí „neobsahuje žádné zjištění ohledně existence pravidel státního charakteru ve Spojených státech, jež mají omezit případné zásahy do základních práv osob, jejichž osobní údaje jsou předávány z Unie do Spojených států“.

Proto pracovní skupina zřízená podle článku 29 vítá snahu státní správy Spojených států více osvětlit právní rámec, který se týká zásahů do osobních údajů předaných v rámci štítu na ochranu soukromí pro účely prosazování práva, včetně platných omezení a ochranných opatření. Zároveň pracovní skupina zřízená podle článku 29 zdůrazňuje, že otázku veřejného přístupu posuzuje s ohledem na skutečnost, že jakékoliv zásahy do základních práv na soukromý život a ochranu údajů musejí být v demokratické společnosti opodstatnitelné. Proto pracovní skupina zřízená podle článku 29 záruky štítu na ochranu soukromí v oblasti prosazování práva analyzovala pomocí rámce stanoveného v oddíle 1.2 tohoto stanoviska.

⁸² Rozsudek Schrems, bod 87.

4.2 Uplatňování evropských základních záruk na přístup donucovacích orgánů k údajům v držbě společnosti

4.2.1 Přístup donucovacích orgánů k osobním údajům by měl být v souladu se zákonem a vycházet ze zřetelných, přesných a dostupných pravidel

Příloha VII štítu na ochranu soukromí obsahuje dopis Ministerstva spravedlnosti Spojených států, který „poskytuje krátký přehled primárních vyšetřovacích nástrojů využívaných pro získávání obchodních údajů a dalších informací ze záznamů od společností ve Spojených státech pro účely prosazování trestního práva nebo veřejného zájmu (občanského a regulačního), včetně omezení přístupu stanovených v těchto oprávněních“.

Všechny postupy uvedené v příloze VII pramení přímo z ústavy Spojených států (čtvrtý dodatek), z právních předpisů a procesního práva nebo z pokynů a postupů ministerstva spravedlnosti. Příloha VII však konkrétně neodkazuje na všechny předpisy, které tyto postupy stanoví, ale zaměřuje se na zkrácený popis samotných postupů. Příloha VII také uvádí, že „[p]odle specifických odvětví společností a typů údajů, které vlastní, existují ještě další právní základy k tomu, aby mohly společnosti napadnout žádosti vládních agentur o poskytnutí údajů“, a uvádí několik příkladů, jež nejsou vyčerpávající, například zákon o bankovním tajemství, zákon o spravedlivém informování o úvěrové spolehlivosti nebo zákon o právu na ochranu finančních údajů.

Pracovní skupina zřízená podle článku 29 konstatuje, že rámec předpisů, postupů a politik je roztržštěný a že použitelný právní základ dané žádosti o přístup bude záviset na charakteru požadovaných údajů, charakteru společnosti, charakteru právních postupů (trestní, správní, spojené s jiným veřejným zájmem) a charakteru subjektu, který o přístup žádá.

Protože všechna použitelná pravidla, která omezují přístup donucovacích orgánů k údajům předaným v rámci štítu na ochranu soukromí, vycházejí z ústavy, z právních předpisů a z transparentních postupů ministerstva spravedlnosti, předpokládá pracovní skupina zřízená podle článku 29 dostupnost těchto pravidel. Jednoznačnost a preciznost pravidel však lze posoudit pouze u každého jednotlivého typu postupu a žádosti o přístup. Proto pracovní skupina zřízená podle článku 29 s politováním konstatuje, že na základě údajů dostupných v příloze VII štítu na ochranu soukromí a zjištění v předloze rozhodnutí nelze toto posouzení v tomto okamžiku provést.

4.2.2 Je třeba prokázat nezbytnost a přiměřenost, pokud jde o sledované legitimní cíle

Pracovní skupina zřízená podle článku 29 řádně konstatuje, že se lze domnívat, že žádost o přístup k údajům pro účely prosazování práva sleduje legitimní cíl. Například čl. 8 odst. 2 EÚLP schvaluje zásahy státního orgánu do práva na ochranu soukromého života „v zájmu [...]

veřejné bezpečnosti, [...] ochrany pořádku a předcházení zločinnosti“. Tyto zásahy jsou však přijatelné, pouze jsou-li nezbytné a přiměřené⁸³.

Podle ustálené judikatury Soudního dvora Evropské unie zásada proporcionality vyžaduje, aby legislativní opatření, která navrhuje zásahy do práv na soukromý život a na ochranu osobních údajů, „byl[a] způsobil[á] k uskutečnění legitimních cílů sledovaných *dotčenou právní úpravou* a nepřekračoval[a] meze toho, co je přiměřené a nezbytné k dosažení těchto cílů“⁸⁴ (zvýraznění doplněno). Proto se nezbytnost a přiměřenost vždy posuzuje ve vztahu ke konkrétnímu opatření předpokládanému právními předpisy.

Orgány Spojených států v příloze VII upřesňují, že federální státní zástupci a federální vyšetřovatelé mohou získat přístup k dokumentům a k dalším informacím ze záznamů organizací prostřednictvím „několika typů povinných zákonných postupů, včetně předvolání velkou porotou, správních předvolání a příkazů k prohlídce“, a mohou získat další komunikaci „v rámci federálních pravomocí odposlechu telefonních rozhovorů a získávání informací ze zařízení pro zaznamenávání informací o odchozí komunikaci sledovaného zařízení“⁸⁵. Kromě toho agentury s občanskými a regulačními úkoly mohou vydávat předvolání pro organizace „k předložení obchodních záznamů, elektronicky uchovávaných informací nebo hmotných předmětů“⁸⁶. Příloha VII dále upřesňuje, že se tato soudní projednávání obecně využívají k získání informací od „společností“ ve Spojených státech, bez ohledu na to, zda jsou certifikovány v rámci štítu na ochranu soukromí, či nikoliv, a „nerozlišují státní příslušnost subjektu údajů“. Jinými slovy, předmětem této ochrany jsou zjevně organizace, nikoliv samotné fyzické osoby.

Kromě přílohy VII obsahuje předloha rozhodnutí, která vychází ze zásad štítu na ochranu soukromí, zjištění Komise o existenci pravidel ve Spojených státech, jež omezují zásahy do základních práv osob, jejichž osobní údaje se předávají z EU do Spojených států v rámci štítu na ochranu soukromí.

Zjištění v předloze rozhodnutí zejména odkazují na použitelná omezení a ochranná opatření podle čtvrtého dodatku ústavy Spojených států, podle kterého je pro účel domovní prohlídky a zabavení ze strany donucovacích orgánů především požadován soudní příkaz vystavený na základě prokázání důvodného podezření⁸⁷. Zjištění také odkazují na skutečnost, že ve výjimečných případech, kdy se požadavek soudního příkazu nepoužije, je prosazení práva podmíněno ověřením přiměřenosti⁸⁸.

Ze zjištění nicméně není jasné, jak se tato ochranná opatření vztahují na osoby, které nejsou osobami USA. Předloha rozhodnutí totiž v jednom bodě odůvodnění přiznává, že „práva

⁸³ Viz pracovní dokument o evropských základních zárukách, s. 7–9. Obecné posouzení pojmů nezbytnost a přiměřenost je uvedeno ve stanovisku pracovní skupiny zřízené podle článku 29 01/2014 ze dne 27. února 2014 k uplatňování pojmů nezbytnosti a proporcionality a ochrany údajů v oblasti vymáhání práva.

⁸⁴ Rozsudek Soudního dvora ze dne 8. dubna 2014, Digital Rights Ireland a Seitlinger a další, spojené věci C-293/12 a C-594/12, ECLI:EU:C:2014:238, bod 46 a judikatura citovaná v uvedeném rozsudku.

⁸⁵ Příloha VII, s. 2.

⁸⁶ Příloha VII, s. 2.

⁸⁷ Sto sedmý bod odůvodnění předlohy rozhodnutí o odpovídající úrovni ochrany.

⁸⁸ Sto sedmý bod odůvodnění předlohy rozhodnutí o odpovídající úrovni ochrany.

plynoucí ze čtvrtého dodatku se nevztahují na osoby, které nejsou osobami USA a které nepobývají ve Spojených státech“⁸⁹. Tentýž bod odůvodnění předlohy rozhodnutí dále stanoví, že osoby, které nejsou osobami USA, „jsou částečně chráněny ochranou poskytovanou společností ve Spojených státech, jež mají osobní údaje v držbě a jež jsou příjemci žádostí pro účely prosazování práva“. Pracovní skupina zřízená podle článku 29 však s politováním konstatuje, že toto zjištění neodkazuje na právní zdroj ani v právních předpisech, ani v judikatuře.

Celkově pracovní skupina zřízená podle článku 29 konstatuje, že systém vyšetřovacích úkonů používaných k získání obchodních údajů a dalších informací ze záznamů společností ve Spojených státech pro účely prosazování trestního práva nebo veřejného zájmu – včetně omezení přístupu a ochranných opatření – je složitou soustavou opatření. Na základě dostupných informací nelze tento systém v tomto okamžiku obecně posoudit. Má-li se opravdu posoudit nezbytnost a přiměřenost vyšetřovacích opatření za účelem prosazování práva v souvislosti se základními právy na soukromý život a ochranu údajů, je zapotřebí konkrétně posoudit jednotlivé případy.

4.2.3 Měl by existovat nezávislý mechanismus dohledu

Pracovní skupina zřízená podle článku 29 vzala patřičně na vědomí skutečnost, že většina postupů popsaných v příloze VII předpokládá soudní rozhodnutí, než úřady získají přístup k údajům (např. soudní příkazy týkající se zařízení pro zaznamenávání informací o odchozí komunikaci sledovaného zařízení a zařízení pro zaznamenávání informací o příchozí komunikaci sledovaného zařízení, soudní nařízení sledování podle federálního zákona o odposlechu, příkazy k prohlídce – článek 41). Ne všechny z nich však zjevně vyžadují předchozí zapojení soudu. Například civilní a regulační orgány „mohou vydávat předvolání“⁹⁰. V těchto případech existuje možnost soudní kontroly přiměřenosti předvolání *ex post*, jelikož „adresát správního předvolání [může] napadnout výkon předvolání u soudu“⁹¹.

Na základě dostupných informací pracovní skupina zřízená podle článku 29 konstatuje, že pokud jde o přístup donucovacích orgánů k údajům v držbě společností ve Spojených státech, je zjevně zaveden poměrně robustní nezávislý mechanismus dohledu.

4.2.4 Fyzické osoby musí mít k dispozici účinnou právní ochranu

Jak se uvádí výše, „práva plynoucí ze čtvrtého dodatku se nevztahují na osoby, které nejsou osobami USA a které nepobývají ve Spojených státech“⁹². To znamená, že osoba, která není osobou USA, by nemohla u soudu napadnout příkazy nebo předvolání s odvoláním na čtvrtý dodatek. Předloha rozhodnutí o odpovídající úrovni ochrany blíže určuje, že osoby, které nejsou osobami USA, jsou částečně chráněny ochranou poskytovanou společností ve Spojených státech, jež mají osobní údaje v držbě a jež jsou příjemci žádostí pro účely

⁸⁹ Sto osmý bod odůvodnění předlohy rozhodnutí o odpovídající úrovni ochrany.

⁹⁰ Příloha VII, s. 4.

⁹¹ Příloha VII, s. 4.

⁹² Sto osmý bod odůvodnění předlohy rozhodnutí o odpovídající úrovni ochrany.

prosazování práva. Pracovní skupina zřízená podle článku 29 však konstatuje, že i kdyby tato ochrana byla účinná, neznamená to, že fyzické osoby mají k dispozici účinnou právní ochranu, neboť předmětem práva na účinnou právní ochranu je v tomto scénáři zjevně společnost, která obdrží žádost o přístup, nikoliv fyzická osoba, o jejíž údaje se jedná.

Příloha VII žádné další informace o možných opravných prostředcích, jež pramení z právních předpisů a jež jsou dostupné osobám, které nejsou osobami USA, jestliže úřady nebo společnosti protiprávně poskytnou či získají přístup k obsahu jejich údajů, neobsahuje.

Pracovní skupina zřízená podle článku 29 vítá skutečnost, že nedávno přijatý zákon o soudní nápravě⁹³ stanoví práva na soudní nápravu pro osoby, které nejsou osobami USA. Tato práva jsou však omezena na zřetelně vymezené žalobní důvody: právo dosáhnout opravy údajů a získat přístup k nim a odměnu za právní zastoupení, pokud „označená federální agentura nebo její složka“ odepře změnu údajů či přístup k nim, a právo dosáhnout občanskoprávní ochrany v případech „úmyslného nebo vědomého“ sdělení údajů.

Kromě toho judikatura Spojených států uvedená v poznámkách pod čarou příslušných bodů odůvodnění předlohy rozhodnutí, zejména věci *City of Ontario v. Quon*⁹⁴, *Maryland v. King*⁹⁵ a *Samson v. California*⁹⁶, nemá pro posouzení toho, zda osoby, které nejsou osobami USA, mohou vznést u soudu nárok s cílem napadnout zákonnost zásahu do svého soukromí, význam⁹⁷. Všechny věci odkazují na právo na soukromý život státních příslušníků Spojených států a všechny obsahují rozhodnutí Nejvyššího soudu Spojených států, která ve skutečnosti použití čtvrtého dodatku omezují.

Celkově pracovní skupina zřízená podle článku 29 přijetí zákona o soudní nápravě bere na vědomí a vítá, stále však pochybuje o tom, zda jednotlivé subjekty údajů mají skutečně k dispozici účinnou právní ochranu.

4.3 Závěrečné poznámky

Pracovní skupina zřízená podle článku 29 vítá a uznává snahu státní správy Spojených států více osvětlit právní rámec, který se týká zásahů do osobních údajů předaných v rámci štítu EU-USA na ochranu soukromí pro účely prosazování práva, včetně platných omezení a ochranných opatření.

Pracovní skupina zřízená podle článku 29 konstatuje, že systém vyšetřovacích opatření donucovacích orgánů, včetně použitelných omezení a ochranných opatření, je rozsáhlý

⁹³ Zákon o soudní nápravě z roku 2015, H. R. 1428.

⁹⁴ *City of Ontario, Cal. v. Quon*, 130 S. Ct. 2619, 2630 (2010).

⁹⁵ *Maryland v. King*, 133 S. Ct. 1958, 1970 (2013).

⁹⁶ *Samson v. California*, 547 U.S. 843, 848 (2006).

⁹⁷ Ve věci *Ontario v. Quon* soud shledal, že město Ontario neporušuje práva svých zaměstnanců podle čtvrtého dodatku, protože jeho přístup k obsahu soukromých zpráv dotyčného zaměstnance je přiměřený, jelikož jeho důvodem jsou legitimní pracovní účely a není nepřiměřeného rozsahu. Ve věci *Samson v. California* soud shledal, že „čtvrtý dodatek nezakazuje policistovi prohledat podmíněně propuštěného odsouzeného, aniž by měl podezření“. Ve věci *Maryland v. King* soud shledal, že pokud policisté na základě důvodného podezření zatknou osobu podezřelou ze spáchání závažného trestného činu a přivedou ji za účelem vzetí do vazby na stanici, je odběr a rozbor DNA ze stěru z úst zatčeného, podobně jako sejmutí otisků prstů a fotografování, legitimním policejním evidenčním postupem, který je podle čtvrtého dodatku přiměřený.

a složitý a že informace uvedené ve štítu na ochranu soukromí jsou stručné. Pracovní skupina zřízená podle článku 29 proto lituje, že na základě omezených informací (např. v příloze VII štítu na ochranu soukromí a ve zjištěních v předloze rozhodnutí) nedokáže v současnosti poskytnout komplexní posouzení dostupnosti, předvídatelnosti, nezbytnosti a přiměřenosti použitelných pravidel. Bez ohledu na ostatní zjištění pracovní skupiny zřízené podle článku 29 uvedená v tomto stanovisku, která se týkají štítu na ochranu soukromí, by toto posouzení mohlo být součástí ročního přezkumu štítu na ochranu soukromí.

Pokud jde o přístup donucovacích orgánů, pracovní skupina zřízená podle článku 29 konstatuje, že je zjevně zaveden poměrně robustní nezávislý mechanismus dohledu. Pracovní skupina zřízená podle článku 29 dále vítá přijetí zákona o soudní nápravě, jenž přiznává práva na soudní nápravu osobám, které nejsou osobami USA. Pracovní skupina zřízená podle článku 29 však konstatuje, že tato práva jsou omezená. Kromě zjištění, že osoba, která není osobou USA, by nemohla napadnout příkazy nebo předvolání u soudu s odvoláním na čtvrtý dodatek, přetrvávají obavy ohledně toho, zda mají jednotlivé subjekty údajů skutečně k dispozici účinnou právní ochranu v oblasti prosazování práva.

5. ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ

Pracovní skupina zřízená podle článku 29 především vítá skutečnost, že do pěti měsíců od zrušení platnosti zásad „bezpečného přístavu“ byla předložena nová předloha rozhodnutí o odpovídající úrovni ochrany, která v porovnání s předchozím mechanismem obsahuje mnoho zlepšení. Pracovní skupinu obzvláště těší větší transparentnost, kterou nabízí zavedení dvou seznamů organizací štítu na ochranu soukromí na internetových stránkách ministerstva obchodu: jeden seznam obsahuje záznamy organizací, které dodržují štít na ochranu soukromí, druhý záznamy organizací, jež štít dodržovaly v minulosti, ale již jej nedodržují. Pracovní skupina také vítá zprůhlednění veřejného přístupu k údajům předávaným v rámci štítu na ochranu soukromí pro účely národní bezpečnosti nebo prosazování práva. V neposlední řadě pracovní skupina zřízená podle článku 29 s velkým potěšením zjistila, že všem údajům předávaným do Spojených států bude od nynějška poskytována též ochrana: nejsou zavedena žádná zvláštní právní ustanovení, která zvýhodňují ten či onen nástroj.

5.1 Tři znepokojivé body

Přesto však přetrvávají tři významné znepokojivé body, které bude podle názoru pracovní skupiny zřízené podle článku 29 zapotřebí řešit.

První obavou je, že jazyk použitý v předloze rozhodnutí o odpovídající úrovni ochrany neukládá organizacím povinnost vymazat údaje, nejsou-li již zapotřebí. To je zásadní součástí právních předpisů EU o ochraně údajů, které zajišťují, že údaje nejsou uchovávány déle, než je nutné k dosažení účelu, pro nějž byly shromážděny. Zadruhé pracovní skupina zřízená podle článku 29 z přílohy VI vyrozuměla, že státní správa Spojených států zcela nevylučuje pokračující masivní a nahodilé shromažďování údajů. Pracovní skupina zřízená podle článku 29 má konzistentně za to, že takovéto shromažďování údajů je neodůvodněným zásahem do základních práv fyzických osob. Třetí znepokojivý bod se týká zavedení

mechanismu ombudsmana. I když pracovní skupina zřízená podle článku 29 tento nevídaný krok, který pro fyzické osoby vytváří další mechanismus nápravy a dohledu, vítá, zůstávají obavy, zda má ombudsman dostatečné pravomoci k účinnému výkonu své funkce. Minimálně je třeba objasnit pravomoci a postavení ombudsmana, aby se prokázalo, že tato funkce je opravdu nezávislá a může nabídnout účinnou právní ochranu proti zpracování údajů, které není v souladu s předpisy.

5.2 Doporučená objasnění

Kromě bodů zmíněných výše uvedla pracovní skupina zřízená podle článku 29 v tomto stanovisku různé body vyžadující objasnění, zda je rozhodnutí o odpovídající úrovni ochrany v pořádku. Nejdůležitější je v tomto ohledu nutnost zajistit vymezení a konzistentní používání klíčových pojmů z oblasti ochrany údajů ve štitu na ochranu soukromí. V současnosti tomu tak není. Pracovní skupina by uvítala zavedení slovníčku pojmů v často kladených otázkách ohledně štitu na ochranu soukromí s definicemi dohodnutými v ideálním případě mezi EU a Spojenými státy. Pracovní skupina zřízená podle článku 29 také dospěla k závěru, že pro další předávání osobních údajů z EU neexistuje dostatečný rámec, zejména pokud jde o jeho rozsah, omezení jeho účelu a záruky vztahující se na předávání údajů pověřeným osobám. Pokud jde o přístup k údajům v rámci štitu na ochranu soukromí za účelem prosazování práva, vzbuzuje vzhledem k rozsáhlosti a složitosti systému prosazování práva Spojených států jak na federální úrovni, tak na úrovni jednotlivých států a vzhledem k omezeným informacím uvedeným v rozhodnutí o odpovídající úrovni ochrany obavy zvláště předvídatelnost právních předpisů.

Štít na ochranu soukromí je první rozhodnutí o odpovídající úrovni ochrany zpracované od okamžiku, kdy se v zásadě dohodlo znění obecného nařízení o ochraně údajů. Ve štitu na ochranu soukromí se stále neprojevuje mnoho zlepšení úrovně ochrany údajů nabízené fyzickým osobám. Proto pracovní skupina zřízená podle článku 29 doporučuje přezkum tohoto rozhodnutí o odpovídající úrovni ochrany i rozhodnutí o odpovídající úrovni ochrany vydaných pro jiné třetí země krátce poté, co se obecné nařízení o ochraně údajů začne uplatňovat.

Poslední doporučení, které zde pracovní skupina zřízená podle článku 29 chce zdůraznit, se týká společného přezkumu. Pracovní skupina zřízená podle článku 29 vítá skutečnost, že se rozhodnutí o odpovídající úrovni ochrany štitu na ochranu soukromí každý rok skutečně přezkoumá za široké účasti orgánů pro ochranu údajů a jiných příslušných stran. Uvítala by dohodu o prvcích společného přezkumu a o zpracování a předložení zprávy o přezkumu všemi stranami, a to v dostatečném předstihu před prvním přezkumem.